

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Najważniejsze działania w 2022 r.

Instytut Pamięci Narodowej to ponad 2500 pracowników wykonujących swoje zadania z poczuciem misji i zaangażowaniem.

Ich całorocznego dorobku nie sposób streścić w kilku akapitach. Sprawozdanie, które jesteśmy zobowiązani złożyć zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 1998 r., liczy ponad 1000 stron w dwóch tomach. W niniejszym folderze prezentujemy nasze najważniejsze działania zrealizowane w 2022 r.

Żmudna praca prokuratorów, archiwistów, historyków i edukatorów, godziny spędzone na poszukiwaniu oraz identyfikacji szczątków ofiar totalitaryzmów, a także dekomunizacja przestrzeni publicznej – to wszystko składa się na dorobek Instytutu Pamięci Narodowej w minionym roku.

Zasób archiwalny stale się powiększa. W 2022 r. zaufało nam ponad 400 darczyńców, powierzając swoje rodzinne pamiątki. Zdynamiczowana została praca pionu śledczego IPN, wszczęto 1316 nowych postępowań, z czego 1010 dotyczy zbrodni komunistycznych. W sierpniu 2022 r. Instytut zainaugurował projekt „Archiwum Zbrodni”, by raz jeszcze podjąć śledztwa dotyczące przestępczej działalności władz PRL w latach osiemdziesiątych XX w.

W ramach ustawowej działalności Biuro Lustracyjne IPN zweryfikowało prawie 16 tys. oświadczeń lustracyjnych.

Do katalogów prowadzonych przez to Biuro wprowadzono dane
11,5 tys. osób.

Przywracamy cześć i godność pomordowanym bohaterom. Dzięki staraniom pracowników Biura Poszukiwań i Identyfikacji w ubiegłym roku zidentyfikowano szczątki 30 zamordowanych za walkę o wolność i niepodległość Polski. W ramach upamiętniania miejsc męczeństwa Polaków Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa buduje pomniki oraz wykonuje remonty istniejących.

Popularyzacja wiedzy o historii Polski jest dla nas priorytetem. Wydawnictwo IPN wydało w ubiegłym roku 217 publikacji oraz wznowiło 20 wcześniej wydanych tytułów. Nasze publikacje spotykają się z uznaniem odbiorców, zdobyły 11 nagród i 6 wyróżnień. Osoby poszukujące wiedzy historycznej w internecie znajdują ją na naszych portalach tematycznych oraz na kanale YouTube IPNtvPL. Z materiałów przygotowanych przez Instytut skorzystało prawie 5,5 mln osób. We współpracy z Polskim Radiem i Telewizją Polską realizujemy cykle programów historycznych, które są emitowane w Polsce i za granicą. Dbamy też o dobre imię Polski. W 2022 r. Biuro Współpracy Międzynarodowej procedowało blisko 100 spraw dotyczących dyfamacji.

Duży oddźwięk publiczny wywołał marcowy apel, który skierowałem do władz samorządowych w całym kraju, prosząc o dokończenie procesu dekomunizacji i usunięcie z przestrzeni

publicznej komunistycznych obiektów propagandowych. Na początku 2022 r. w Polsce znajdowało się ok. 60 tego typu upamiętnień – głównie tzw. pomników wdzięczności Armii Czerwonej – wymagających usunięcia zgodnie z ustawą z 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego. Dzięki dobrej współpracy z władzami samorządowymi do końca ub. roku udało się usunąć 29 spośród nich.

Jednym z priorytetów mojej prezesury jest dialog z pokoleniem urodzonym na przełomie wieków. Efektywnemu propagowaniu wiedzy historycznej służą nowe formy edukacji historycznej. Biuro Wydarzeń Kulturalnych organizuje koncerty i spektakle teatralne, Biuro Przystanków Historia dociera do dzieci i młodzieży z takimi projektami, jak „Historia misia Wojtka”, „Drużyna Inki” i „Teddy – żołnierz, bohater, mistrz”. Ważną pracę wykonuje Biuro Nowych Technologii. Dużą popularnością cieszy się przygotowana przez to Biuro „Gra Szyfrów”, która miała swoją premierę w kwietniu 2022 r. na targach gamingowych PAX East w Bostonie. Gra przybliży realia wojny polsko-bolszewickiej, pracę i dokonania polskich kryptologów, a jej walory edukacyjne zostały docenione przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, które włączyło ją do podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Flagowym przedsięwzięciem IPN pozostaje rozpisany na lata 2021–2025 międzynarodowy projekt memoratywno-edukacyjny

„Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, upamiętniający wysiłek
Polskich Sił Zbrojnych i tułaczkę polskiej ludności cywilnej w czasie
II wojny światowej. Jego istotną częścią jest wystawa pokazywana
na całym świecie, w wersji dostosowanej do lokalnych odbiorców.

Wernisaż ekspozycji odbył się 18 marca 2022 r. na Zamku
Królewskim w Warszawie.

Z naszą ofertą edukacyjną i naukową dotarliśmy do 20 państw na
całym świecie.

Bo pamięć jest najważniejsza.

dr Karol Nawrocki
Prezes
Instytutu Pamięci Narodowej

Kalendarium najważniejszych rocznic obchodzonych przez Instytut Pamięci Narodowej

STYCZEŃ

27 stycznia
Międzynarodowy Dzień
Pamięci o Ofiarach Holokaustu

Ekspozycja wystawy „Obraz Trebłinki w oczach Samuela Willenberga” –
Warszawa, 27 stycznia 2022 r.

LUTY

10–14 lutego
80. rocznica przekształcenia
Związku Walki Zbrojnej
w Armię Krajową

Konferencja prasowa o obchodach
80. rocznicy przemianowania ZWZ
na AK – Warszawa, 10 lutego 2022 r.
Wernisaż wystawy „Armia Krajowa” –
Kraków, 14 lutego 2022 r.

19 lutego
75. rocznica śmierci
kpt. Stanisława Sojczyńskiego
„Warszyc”

Uroczystość odsłonięcia tablicy
upamiętniającej kpt. Stanisława
Sojczyńskiego „Warszyc”
i jego podkomendnych –
Łódź, 19 lutego 2022 r.

21–22 lutego
80. rocznica akcji „Bollwerk”
Prezentacja wystawy „Akcja »Bollwerk«”
– Poznań, 18 lutego 2022 r.

Premiera filmu Akcja Bollwerk
w reż. Zbysława Kaczmarka

24 lutego
69. rocznica zamordowania
przez komunistów gen. Augusta
Emila Fieldorfa „Nila”

Uroczystości upamiętniające rocznicę
zamordowania przez komunistów
gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila” –
Kraków, 24 lutego 2022 r.

1 marca

Narodowy Dzień Pamięci
Żołnierzy Wyklętych

Uroczystości upamiętniające tragiczny los żołnierzy powojennej konspiracji, walczących o wolną Polskę

Debata historyczna „Polscy żołnierze po zakończeniu II wojny światowej posiadali moralny obowiązek kontynuowania walki” – Gdańsk, 4 marca 2022 r.

16–17 marca

80. rocznica pierwszej deportacji Żydów do niemieckiego obozu zagłady w Bełżcu

Ceremonia upamiętniająca ofiary akcji „Reinhardt” – Bełżec, 15 marca 2022 r.

22 marca

82. rocznica egzekucji 67 wybitnych Polaków z Gdańska w KL Stutthof

Otwarcie wystawy „Polacy w Wolnym Mieście Gdańsku 1920–1939” – Gdańsk, 22 marca 2022 r.

23 marca

Demontaż pomnika Armii Czerwonej – Chrzowice, 23 marca 2022 r.

24 marca

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką

Widowisko „Sprawiedliwi” upamiętniające Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – Gdańsk, 24 marca 2022 r.

24 marca

80. rocznica ewakuacji Armii Polskiej w ZSRS ze Związku Sowieckiego

Inauguracja wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” – Warszawa, 18 marca 2022 r.

31 marca

130. rocznica urodzin gen. Stanisława Maczka

KWIECIEŃ

1 kwietnia
120. rocznica urodzin
Józefa Mackiewicza

Konferencja naukowa „»Jedynie prawda
jest ciekawa«. Dziedzictwo Józefa
Mackiewicza w 120. rocznicę urodzin” –
Warszawa, 31 marca – 1 kwietnia 2022 r.

13 kwietnia
Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej

3. Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach
„Echa Katynia” – Warszawa, 5–9 kwietnia 2022 r.

29 kwietnia
44. rocznica powstania Wolnych Związków
Zawodowych Wybrzeża

Debata „Wolne Związki Zawodowe Wybrzeża.
Oni ruszyli lawinę” – Gdańsk, 27 kwietnia 2022 r.

MAJ

3 maja
231. rocznica uchwalenia
Konstytucji 3 Maja

W całym kraju odbyły się uroczystości,
m.in. koncert z okazji Dnia Flagi
Rzeczypospolitej Polskiej –
Sierakowice, 3 maja 2023 r.

11 maja
78. rocznica rozpoczęcia bitwy
o Monte Cassino

Obchody z udziałem prezesa IPN
dr. Karola Nawrockiego –
Warszawa, 11 maja 2022 r.

4 czerwca
62. rocznica śmierci
gen. Józefa Hallera

Uroczystości upamiętniające rocznicę
śmierci gen. Józefa Hallera w kościele
Garnizonowym św. Agnieszki –
Kraków, 4 czerwca 2022 r.

14 czerwca
Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich
Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych
i Obozów Zagłady

Przedstawiciele IPN oddali cześć ofiarom Niemieckich
Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady –
Warszawa, 14 czerwca 2022 r.

17 czerwca
100. rocznica utworzenia Policji Województwa
Śląskiego

Współorganizacja obchodów 100. rocznicy utworzenia Policji
Województwa Śląskiego, wernisaż wystawy „Pamiętaj, że nosisz
mundur». Policja Województwa Śląskiego w stulecie utworzenia”
– Katowice, 9 czerwca 2022 r.

20 czerwca
Narodowy Dzień Powstań Śląskich

Obchody 100. rocznicy przyłączenia części Górnego
Śląska do Polski – sesja popularnonaukowa „Koniec
i początek. Lato 1922 roku na Górnym Śląsku” –
Katowice, 22 czerwca 2022 r.

25 czerwca
40. rocznica powstania Solidarności
Walczącej

Uroczystości z okazji 40-lecia Solidarności Walczącej –
Warszawa, 25-26 czerwca 2022 r.

11 lipca

79. rocznica zbrodni wołyńskiej,
Narodowy Dzień Pamięci Ofiar
Ludobójstwa dokonanego przez
nacjonalistów ukraińskich na
obywatelach II Rzeczypospolitej
Polskiej

Uroczystości upamiętniające
ofiary zbrodni wołyńskiej –
Ostrówki, 9-10 lipca 2022 r.

11 lipca

78. rocznica akcji specjalnej „Koppe”

Uroczystości upamiętniające żołnierzy batalionu „Parasol”
oraz Kedywu AK – Kraków, 9 lipca 2022 r.

12–13 lipca

77. rocznica obławy augustowskiej

Dodatek historyczny do dzienników „Kurier Poranny”,
„Gazeta Współczesna” „Obława Augustowska”

16–19 lipca

225-lecie powstania „Mazurka Dąbrowskiego”
95. rocznica ustanowienia Mazurka hymnem Polski

Uroczystości upamiętniające powstanie pieśni
oraz ustanowienie jej hymnem Polski –
Reggio Emilia, 19 lipca 2022 r.

18 lipca

78. rocznica wyzwolenia Ankony
przez żołnierzy 2. Korpusu Polskiego

Odsłonięcie pomnika Pułku Ułanów Karpaccich –
Ankona, 18 lipca 2022 r.

1 sierpnia
78. rocznica wybuchu
powstania warszawskiego

W całym kraju odbyły się uroczystości upamiętniające, m.in. koncert piosenek powstańczych – Opole, 1 sierpnia 2022 r.

2 sierpnia
79. rocznica buntu więźniów
obozu śmierci Treblinka II

Uroczystości upamiętniające
bunt więźniów pod pomnikiem
Ofiar Obozu Zagłady –
Muzeum Treblinka, 2 sierpnia 2022 r.

11 sierpnia
150. rocznica urodzin
gen. Władysława Andersa

Uroczystości upamiętniające urodziny
gen. Andersa – Kraków, 11 sierpnia 2022 r.

11 sierpnia
84. rocznica „operacji polskiej”
NKWD (1937–1938)

Uroczystości upamiętniające Polaków
pomordowanych przez Sowieców w latach
1937–1938 – Warszawa, 11 sierpnia 2022 r.

12 sierpnia
80. rocznica akcji wysiedleńczej
Żydów z Zagłębia
do KL Auschwitz

Uroczystości upamiętniające akcję
wysiedleńczą Żydów z Zagłębia
do KL Auschwitz –
Sosnowiec, 12 sierpnia 2022 r.

15 sierpnia
102. rocznica Bitwy Warszawskiej

Uroczystości upamiętniające zwycięską
Bitwę Warszawską 1920 –
Warszawa, 15 sierpnia 2022 r.

23 sierpnia
Europejski Dzień Pamięci Ofiar
Reżimów Totalitarnych

Dodatek historyczny do dziennika
„Głos Wielkopolski” 23 sierpnia. Europejski
Dzień Pamięci Ofiar Reżimów Totalitarnych

31 sierpnia
40. rocznica Gorzowskiego
Sierpnia 1982

Wernisaż wystawy plenerowej
„Bitwy o wolność” –
Szczecin, 30 sierpnia 2022 r.

31 sierpnia
42. rocznica Sierpnia '80
i powstania NSZZ „Solidarność”

Uroczystości upamiętniające rocznicę
Sierpnia '80 i powstania NSZZ „Solidarność” –
Poznań, 31 sierpnia 2022 r.

28 sierpnia
76. rocznica śmierci Danuty
Siedzikówny „Inka” i Feliksa
Selmanowicza „Zagończyka”

Uroczystości upamiętniające egzekucję
Danuty Siedzikówny „Inka” i Feliksa
Selmanowicza „Zagończyk” –
Gdańsk, 28 sierpnia 2022 r.

31 sierpnia
102. rocznica bitwy
pod Komarowem

Odsłonięcie pomnika Chwały
Kawalerii i Artylerii Konnej –
Wolica Śniatycka, 28 sierpnia 2022 r.

1 września
83. rocznica wybuchu
II wojny światowej

W całym kraju odbyły się uroczystości upamiętniające, m.in. dyskusja „Zbrodnie Wehrmachtu na jeńcach wojennych w kampanii polskiej 1939 r.” – Warszawa, 1 września 2022 r.

8–9 września
83. rocznica obrony Rzeszowa
i okolic przed nacierającym
wojskiem niemieckim

Upamiętnienie żołnierzy 24. Pułku Ułanów im. Hetmana Wielkiego Koronnego Stanisława Żółkiewskiego w Rzeszowie, którzy zginęli w walce 8–9 września 1939 – Rzeszów, 8–9 września 2022 r.

16 września
135. rocznica powstania
Sokolstwa Polskiego w Ameryce

Wernisaż wystawy „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” – Warka, 16 września 2022 r.

17 września
82. rocznica agresji ZSRS
na Polskę

Dyskusja „We współpracy z wrogiem: Kolaboracja z Sowietami po 17 września 1939 r.” – Warszawa, 17 września 2022 r.

27 września
80. rocznica powstania Tymczasowego Komitetu
Pomocy Żydom im. Konrada Żegoty

Uroczystości upamiętniające powstanie Tymczasowego Komitetu Pomocy Żydom im. Konrada Żegoty – Kraków, 27 września 2022 r.

27 września
83. rocznica powstania Polskiego Państwa
Podziemnego

W całym kraju odbyły się uroczystości związane z Dniem Polskiego Państwa Podziemnego m.in. w Krakowie, 27 września 2022 r.

PAŹDZIERNIK

19 października

38. rocznica męczeńskiej śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki – Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych

Uroczystości upamiętniające męczeńską śmierć bł. ks. Jerzego Popiełuszki – Warszawa, 16, 18, 19 i 30 października 2022 r.

27 października

31. rocznica pierwszych wolnych i demokratycznych wyborów parlamentarnych po II wojnie światowej

Spotkanie „Czyja Polska?” z cyklu „Tajemnice bezpieczeństwa” – Warszawa, 28 października 2022 r.

1 października

83. rocznica masowego mordu w Szczuczku

Uroczystości upamiętniające pierwszy na Lubelszczyźnie masowy mord polskiej ludności cywilnej – Szczuczki, 2 października 2022 r.

27 października

Światowy Dzień Dziedzictwa Audiowizualnego

Konferencja „Okres przydatności. Fotografia jako surowiec i narzędzie w działalności instytucji” – Warszawa, 27 października 2022 r.

LISTOPAD

5 listopada

40. rocznica internowania działaczy i sympatyków NSZZ „Solidarność” w Wojskowych Obozach Internowania

Konferencja naukowa w 40. rocznicę powołania Wojskowych Obozów Internowania – Bydgoszcz, 3 listopada 2022 r.

Wernisaż wystawy „I nazywali to Wojskiem Polskim...!” – Warszawa, 15 listopada 2022 r.

11 listopada

104. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości

Ogólnopolska konferencja naukowa „II RP: cienie i blaski. Próba bilansu z perspektywy stulecia” – Warszawa, 8 listopada 2022 r.

Koncert pieśni patriotycznych w kościele oblatów Notre-Dame de la Chapelle – Bruksela (Belgia), 13 listopada 2022 r.

27 listopada

80. rocznica wysiedleń mieszkańców Zamojszczyzny

Uroczystości upamiętniające wysiedlonych przez Niemców mieszkańców Zamojszczyzny – Skierbieszów, 27 listopada 2022 r.

3 grudnia
100. rocznica powstania
Związku Polaków w Niemczech

Wernisaż wystawy „»Jesteśmy Polakami«
Związek Polaków w Niemczech” –
Warszawa, 2 grudnia 2022 r.

13 grudnia
41. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w
Polsce

„Światło Wolności” w 41. rocznicę wprowadzenia stanu
wojennego – Warszawa, pl. Józefa Piłsudskiego, 13 grudnia 2022 r.

16 grudnia
41. rocznica pacyfikacji kopalni „Wujek”

Uroczystości upamiętniające pacyfikację kopalni „Wujek”
– Katowice, 16 grudnia 2022 r.

27 grudnia
104. rocznica wybuchu powstania wielkopolskiego
– Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania
Wielkopolskiego

Widowisko muzyczne „Nie zmarnujcie Niepodległości” –
Poznań, 27 grudnia 2022 r.

30 grudnia
80. rocznica bitwy pod Wojdą

Uroczystości upamiętniające pamięć
żołnierzy Batalionów Chłopskich –
Warszawa, 30 grudnia 2022 r.

Patronaty honorowe

W 2022 r. Instytut Pamięci Narodowej udzielił około **300 zgód** na objęcie patronatem honorowym różnego rodzaju wydarzeń, konkursów, konferencji, wystaw i uroczystości. O udzielenie patronatu występowały do IPN m.in. stowarzyszenia, fundacje, muzea, koła naukowe, organizacje społeczne, szkoły, samorządy czy centra kultury.

Instytut Pamięci Narodowej współpracował w 2022 r. z wieloma instytucjami państwowymi, samorządowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, archiwami, muzeami, organizacjami społecznymi, szkołami wyższymi i środowiskiem studenckim. Współorganizował lub wspierał różne inicjatywy, m.in. konkursy, konferencje, publikacje, warsztaty, wystawy, filmy oraz upamiętnienia.

NAGRODY IPN

Nagroda przyznawana za szczególną aktywność w upamiętnianiu historii narodu polskiego w latach 1939–1989, a także za działalność publiczną zbieżną z ustawowymi celami IPN.

Kustosz Pamięci Narodowej

W 2022 r. nagrodę otrzymali:
Waldemar Kowalski, Edward Müller,
Bohdan Jerzy Urbankowski,
Grupa Rekonstrukcji Historycznej
„First to Fight” oraz ks. Adolf
Chojnacki. Nagrody wręczono
2 czerwca na Zamku Królewskim
w Warszawie

Semper Fidelis

Honorowe wyróżnienie IPN otrzymują corocznie osoby, instytucje i organizacje społeczne za szczególną aktywność w dziele upamiętniania dziedzictwa polskich Kresów Wschodnich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami. Działalność publiczna tych osób oraz instytucji musi być zbieżna

z ustawowymi celami IPN. W 2022 r. zostali nagrodzeni: Alwida Bajor, hm. Jarosław Górecki, Wiesław Kapel, Stowarzyszenie Rodzina Ponarska, Mirosław Rowicki (pośmiertnie). Wyróżnienie otrzymał prof. Włodzimierz Bolecki. Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się 5 grudnia w Hotelu Bellotto w Warszawie.

„Świadek Historii” dla osób i organizacji spoza Polski The Witness of History

Nagroda dla osób i instytucji, które w sposób szczególny pielęgnują pamięć o historii polskiej i dziedzictwie narodowym, pomagając w realizacji ustawowej działalności w obszarach edukacyjnym i naukowym.

Laureaci z 2022 r. to: Simon Elmer (Wielka Brytania), Klaus Leutner (Niemcy), Helena Rogowska (Kazachstan), Antoni Rojowski (Rumunia), Stowarzyszenie Włosko-Polskie Nowe w Marche (Włochy), Muzeum i Archiwum Polonii Australijskiej (Australia).

„Świadek Historii” edycje lokalne

Nagroda przyznawana przez oddziały IPN instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym szczególnie zasłużonym dla upamiętniania historii narodu polskiego w regionie oraz wspierającym pion edukacyjny IPN w dziele edukacji historycznej.

W 2022 r. oddziały IPN w Katowicach, Krakowie, Łodzi i Rzeszowie uhonorowały 18 osób i instytucji.

Konkurs „Książka Historyczna Roku” im. Oskara Haleckiego

Konkurs ma na celu popularyzowanie dziejów Polski w XX w. oraz krzewienie czytelnictwa książek historycznych.

W 2022 r. odbyła się XIII edycja konkursu, nagrodę przyznano w czterech kategoriach:

- „Najlepsza książka naukowa poświęcona dziejom Polski i Polaków w XX w.”,
- „Najlepsza książka popularnonaukowa poświęcona historii Polski w XX w.”,
- „Najlepsze wydawnictwo źródłowe poświęcone historii Polski i Polaków w XX w.”,
- „Najlepsze wspomnienia dotyczące historii Polski i Polaków w XX w.”.

Konkurs im. Władysława Pobóg-Malinowskiego „Najlepszy Debiut Historyczny Roku w Zakresie Historii Najnowszej”

Konkurs organizowany przez IPN i Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk. Jego celem jest promowanie wyników prac młodych badaczy zajmujących się najnowszą historią Polski i zachęcanie ich do kontynuowania kariery naukowej. Adresatami konkursu są autorzy prac magisterskich i doktorskich z zakresu historii Polski i Polaków w XX w.

Laureaci konkursu otrzymują dyplom pamiątkowy i zyskują możliwość publikacji części lub całości pracy w Wydawnictwie IPN i IH PAN, a także jest im wypłacane honorarium po podpisaniu umowy wydawniczej.

W XV edycji konkursu wzięli udział autorzy prac obronionych między 1 listopada 2021 a 31 października 2022 r. Zgłoszono w sumie 14 prac: 4 prace magisterskie i 10 rozpraw doktorskich.

Podpisanie umowy o współpracy Instytutu Pamięci Narodowej z Narodowym Archiwum Uzbekistanu – 4 października 2022 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Instytut Pamięci Narodowej w ramach współpracy międzynarodowej kontynuuje działalność naukową, archiwalną, edukacyjną, w zakresie upamiętnień, poszukiwań oraz prowadzenia śledztw.

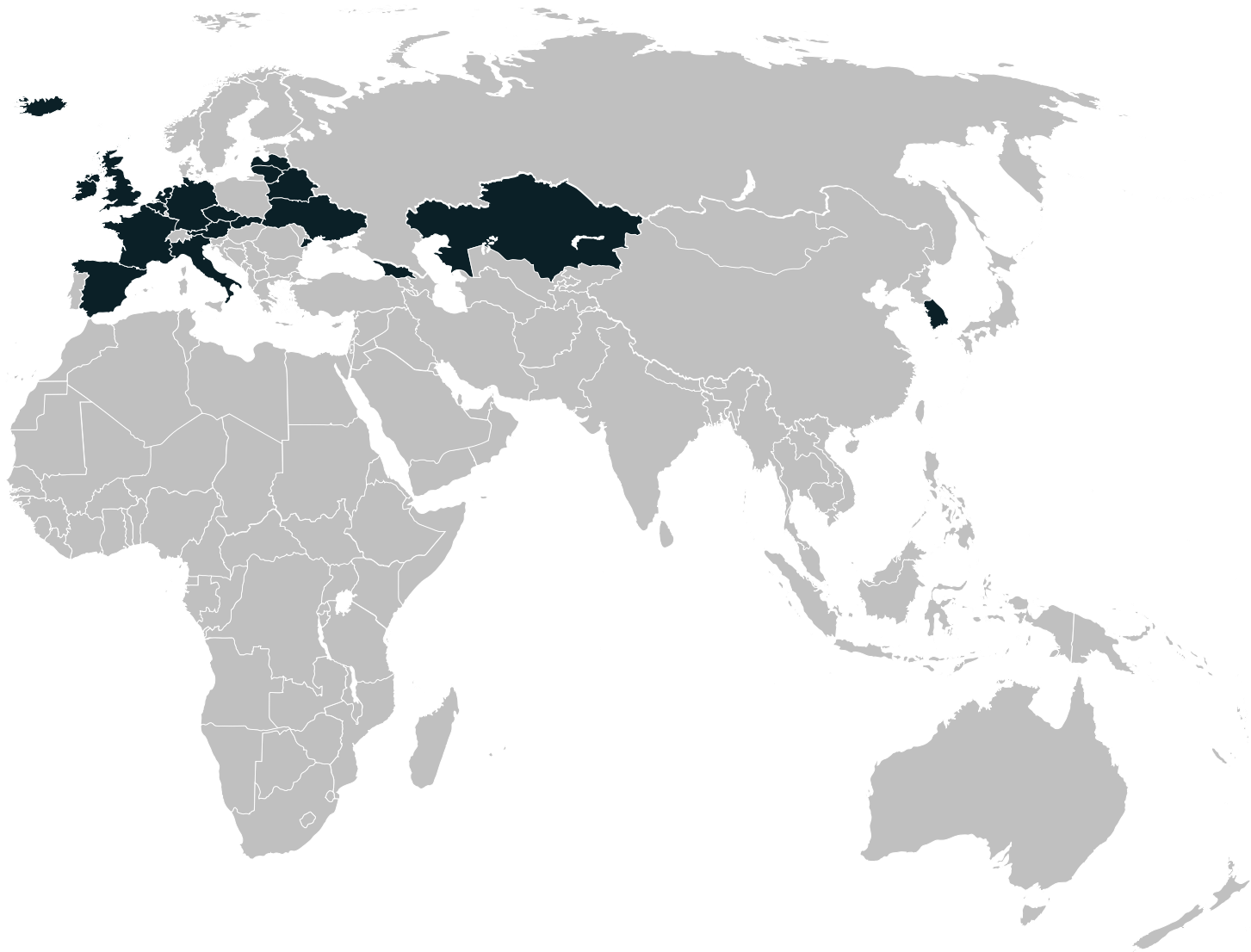
Aby zintensyfikować aktywność IPN na arenie międzynarodowej w zakresie polskiej narracji historycznej, prezes IPN dr Karol Nawrocki powołał w 2021 r. Biuro Współpracy Międzynarodowej.

Jest ono odpowiedzialne m.in. za redagowanie i umieszczanie informacji o działalności Instytutu na anglojęzycznej stronie internetowej i w mediach społecznościowych IPN. Ponadto stanowczo reaguje na zniesławienia pojawiające się w mediach zagranicznych, które publikowane były w: Rosji, Izraelu, Wielkiej Brytanii, USA, Niemczech oraz Szwecji.

Biuro zajmuje się organizacją wydarzeń zagranicznych popularyzujących wiedzę o najnowszej historii Polski. Współpracuje z Ministerstwem Spraw Zagranicznych, polskimi przedstawicielstwami dyplomatycznymi, przedstawicielstwami akredytowanymi w Rzeczypospolitej Polskiej, zagranicznymi podmiotami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz organami administracji publicznej innych państw. Monitoruje działalność instytucji partnerskich IPN oraz sprawy będące przedmiotem działania Instytutu za granicą.

Instytut Pamięci Narodowej udziela się na forach międzynarodowych, m.in. w ramach Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia oraz Sieci Instytucji Archiwalnych zajmujących się Aktami Tajnych Służb.

W 2022 r. IPN prowadził działania międzynarodowe w ponad 20 państwach

EUROPA I AZJA

Albania

- wizyta w IPN przedstawicieli Szkoły Sędziów Republiki Albanii, Fundacji im. Konrada Adenauera i OBWE

Austria

- współpraca z Komitetem Pamięci Gusen w Górnej Austrii oraz przedstawicielami Zamku Hartheim – Miejsca Pamięci i Nauki w gminie Alkoven w Górnej Austrii

Belgia

- współpraca z władzami miasta Lommel, Związkiem Polaków w Belgii i Ambasadą RP w Brukseli w związku z uroczystościami upamiętniającymi 78. rocznicę wyzwolenia Belgii przez żołnierzy 1. Dywizji Pancерnej gen. Stanisława Maczka
- współpraca ze Stowarzyszeniem 1. Polskiej Dywizji Pancерnej w Belgii, z Polską Wspólnotą Katolicką w Brukseli, Duszpasterstwem Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej, Szkołami Polskimi w Brukseli, Gandawie i Mons, Polonią w Leuven oraz Polonią oraz ZHP w Beringen
- przekazanie materiałów edukacyjnych działaczowi polonijnemu w Antwerpii

Białoruś

- zajęcia edukacyjne dla Polaków z Mińska, Braślawia, Wołożyna, Iwieńca, Lidi, Smorgoni, Brześcia oraz Kobrynia

Czechy

- rozmowy z przedstawicielami Instytutu Badania Reżimów Totalitarnych w Pradze o współpracy naukowej, wydawniczej i edukacyjnej
- udział w konferencji naukowej „Dzieci i wojna” zorganizowanej przez Muzeum Lidice oraz Instytut Polski w Pradze
- współpraca z Urzędem Gminy Mosty i Konsulatem Generalnym RP w Ostrawie przy uroczystościach upamiętniających żołnierzy 4. Pułku Strzelców Podhalańskich oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej, którzy stoczyli walkę z niemieckim oddziałem dywersyjnym w obronie tunelu i stacji kolejowej na Przełęczy Jabłonkowskiej
- współpraca z Instytutem Polskim w Pradze

Francja

- rozmowy o współpracy archiwalnej z Wojskowym Archiwum Audiowizualnym
- współpraca edukacyjna z Polską Szkołą przy Ambasadzie RP w Paryżu z siedzibą w Strasburgu

Gruzja

- współpraca przy poszukiwaniach ofiar terroru komunistycznego z Instytutem Rozwoju Wolności Informacji oraz Metropolią Batumi i Lazeti
- współpraca w ramach projektu „Ocalamy” z Ambasadą Gruzji w Warszawie
- współpraca w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja

Wolności” z Uniwersytetem Państwowym im. Iwane Dżawachiszwilego, Narodowym Archiwum Gruzji oraz Archiwum Akademii MSW Gruzji

- współpraca archiwalno-wydawnicza z Archiwum Akademii MSW nt. represji w sowieckiej Gruzji w latach dwudziestych i trzydziestych XX w.
- rozmowy w sprawie podpisania porozumienia o współpracy z Archiwum Parlamentu Gruzji
- kontynuacja badań naukowych w ramach Polsko-Gruzińskiej Komisji Historyków

Holandia

- współpraca edukacyjna ze Szkołą Polską im. gen. bryg. Stanisława Sosabowskiego przy Ambasadzie RP w Hadze z siedzibą w Brunssum oraz Szkołą Polską w Tilburgu
- współpraca z Polską Parafią Rzymskokatolicką w diecezji Breda (prezentacja wystawy IPN „Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia”)

Islandia

- współpraca z Ambasadą RP w Reykjavíku w zakresie upamiętnienia marynarzy polskiego statku „Wigry”, który zatonął 15 stycznia 1942 r. podczas sztormu u wybrzeży Islandii

Kazachstan

- współpraca w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” z Muzeum Ofiar Represji Politycznych i Totalitaryzmu
- współpraca naukowo-archiwalna z Instytutem Historii

i Etnologii im. Walichanowa w Ałmaty oraz Państwowym Archiwum Obwodu Pawłodarskiego w Pawłodarze

- współpraca z Karagandyjskim Obwodowym Stowarzyszeniem Polaków „Polonia” w zakresie poszukiwania nieznanymi miejsc pochówku obywateli polskich

Korea Południowa

- wizyta w IPN przedstawicieli Obywatelskiego Sojuszu Obrony Praw Człowieka w Korei Północnej oraz rządu i instytucji państwowych Korei Południowej

Litwa

- współpraca archiwalno-historyczna z Centrum Badania Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy, Litewskim Archiwum Specjalnym oraz Instytutem Historii Litwy w Wilnie
- współpraca m.in. ze Związkiem Harcerzy Polskich na Litwie, Związkiem Polaków na Litwie oraz Stowarzyszeniem Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”
- prace poszukiwawcze i upamiętniające odnalezionych polskich i litewskich żołnierzy poległych w walce podczas konfliktu polsko-litewskiego (1919–1920)

Niemcy

- współpraca z Muzeum Pamięci i Przestrogi w Ravensbrück oraz Miejscem Pamięci i Muzeum Sachsenhausen w Oranienburgu mająca na celu upamiętnienie zamordowanych więźniarek w KL Ravensbrück oraz gen. Bolesława Roi
- współpraca ze Stowarzyszeniem InKontakt w Leipzig,

Związkiem Harcerstwa Polskiego Świat w Leipheim oraz Szkołą Polską im. Królowej Ryczezy przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii

- przekazanie materiałów edukacyjnych Szkole Polskiej przy Stowarzyszeniu „Oświata” w Riegelsbergu, Szkole Polskiej z Zespołu Szkół Polskich w Nadrenii-Palatynacie oraz Polskiej Szkole w Monachium

Rumunia

- kontynuacja współpracy naukowo-archiwalnej z Narodowymi Archiwami Rumunii

Słowacja

- współpraca z Instytutem Pamięci Narodu w sprawie wypracowania zasad współpracy archiwistów, pobytów studyjnych, wspólnej organizacji konferencji naukowych oraz wymiany publikacji

Szwajcaria

- kontynuacja współpracy archiwalno-historycznej z Muzeum Polskim w Rapperswilu oraz Muzeum Kościuszki w Solurze
- współpraca z Parafią Rzymskokatolicką pw. św. Marcina w Zuchwilu, Towarzystwem Kościuszkowskim w Solurze oraz Polską Misją Katolicką w Zuchwilu (promocja albumu Polskie ślady w Solurze i Zuchwilu / Polnische Spuren in Solothurn und Zuchwil)

Ukraina

- zapewnienie o kontynuacji współpracy archiwalnej z Państwowymi Archiwami Obwodowymi w Chmielnickim, Odessie oraz Winnicy
- rozmowy o współpracy z Ukraińskim Instytutem Pamięci Narodowej, przede wszystkim o międzyrządowej polsko-ukraińskiej grupie roboczej powołanej w czerwcu 2022 r. dla wypracowania procedur rozwiązywania wrażliwych kwestii dotyczących poszukiwań, ekshumacji, pochówków, upamiętnień, rekonstrukcji oraz ochrony miejsc pamięci
- kontynuacja współpracy archiwalno-historycznej z wydzielonym Państwowym Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy
- akcja humanitarna na rzecz polskiej diaspory w Mikołajowie

Uzbekistan

- współpraca archiwalno-historyczna z Agencją „Uzarchiv”
- współpraca z Ambasadą Republiki Uzbekistanu w RP w zakresie prowadzenia badań historycznych i archeologicznych podczas poszukiwań nieupamiętnionych miejsc pochówku Polaków w Uzbekistanie
- współpraca w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w Państwowym Muzeum Ofiar Represji przy Gabinetcie Ministrów Republiki Uzbekistanu oraz Centrum Kultury Polskiej w Uzbekistanie „Świetlica Polska”

Węgry

- współpraca z Komitetem Pamięci Narodowej oraz Instytutem

Polskim w Budapeszcie przy promocji książki Rafała Reczka, Árona Máthé, Stanisława Jankowiaka, Rafała Kościańskiego *Miasta Wolności. Poznań–Budapeszt 1956*

- omówienie współpracy naukowej, archiwalnej, edukacyjnej, wydawniczej i komemoratywnej oraz bilateralnej z Komitetem Pamięci Narodowej w Budapeszcie
- współpraca archiwalna z Polskim Instytutem Badawczym i Muzeum w Budapeszcie
- współorganizacja z Konsulatem Generalnym Węgier w Gdańsku sesji naukowej „Polskie zaangażowanie w pomoc Węgrom w 1956 r.”
- współpraca edukacyjna ze Szkołą Polską na Węgrzech

Wielka Brytania

- współpraca naukowa z Polską Misją Katolicką w Leamington Spa podczas corocznych Dni Dziedzictwa Polskiego (m.in. wykład nt. operacji antypolskiej NKWD oraz prezentacja wystawy IPN „Rozkaz nr 00485. Antypolska operacja NKWD na sowieckiej Ukrainie 1937–1938”)
- współpraca archiwalna ze Studium Polski Podziemnej, z kościołem polskim pw. Nawrócenia św. Pawła w Leicester, z Polish Social Club w Loughborough oraz z Polskim Ośrodkiem Katolickim w Leeds
- współpraca m.in. z: Konsulatem Generalnym RP w Manchesterze, Związkiem Harcerstwa Polskiego działającym poza granicami Kraju (Londyn) oraz Klubem Polskim w Nottingham

- współpraca z Polskim Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym w Londynie przy premierze albumu IPN autorstwa Jerzego Kirszaka, Bogusława Polaka, Michała Polaka *Generał broni Władysław Anders 1892–1970. Czyny i pamięć*
- zajęcia edukacyjne dla dyrektorów, nauczycieli oraz uczniów polskich szkół sobotnich w Wielkiej Brytanii
- przekazanie materiałów edukacyjnych lokalnym działaczom Polish Media Issues

Włochy

- współpraca z Burmistrzem Cassino Enzo Salero, Ambasadą RP w Rzymie oraz Samorządem Piedimonte San Germano w związku z 78. rocznicą bitwy pod Monte Cassino
- współpraca ze Stowarzyszeniem Włosko-Polskim Nowym w Marche oraz burmistrzem miasta Loreto Moreno Pieronim z okazji 78. rocznicy bitwy pod Ankoną oraz 225. rocznicy powstania Mazurka Dąbrowskiego
- współpraca z Papieskim Uniwersytetem Świętego Krzyża oraz Ambasadą RP przy Stolicy Apostolskiej (prezentacja wystaw „Stefan Wyszyński” oraz „Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia”)
- współpraca wydawnicza z Papieskim Instytutem Myśli Katolickiej w Rzymie
- współpraca edukacyjna z Apulijskim Stowarzyszeniem Polsko-Włoskim
- przekazanie materiałów edukacyjnych, broszur, podręczników do historii oraz gier edukacyjnych szkole Ludoteka Szkoła „Kwiaty Polskie” w Pontenure

AMERYKA PÓŁNOCNA

Kanada

- współpraca w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” z Royal Canadian Military Institute oraz Konsulatem RP w Toronto
- współpraca w zakresie upamiętnienia załogi niszczyciela ORP „Ślązak” w Dieppe z władzami miasta Dieppe, Stowarzyszeniem Weteranów Wojskowych Dieppe oraz Ambasadą RP w Ottawie
- współpraca edukacyjna ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego w Kanadzie
- współpraca archiwalna z Polskim Instytutem Naukowym w Kanadzie
- przekazanie materiałów edukacyjnych Bibliotece Polskiej w Montrealu

Stany Zjednoczone

- współpraca z Polonią w Houston oraz Muzeum Weteranów w Alabamie w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”
- udział przedstawicieli IPN w uroczystym otwarciu Muzeum Ofiar Komunizmu w Waszyngtonie
- współpraca m.in. z Institute of World Politics w Waszyngtonie, Defense Prisoner of War / Missing in Action Accounting Agency, United States Holocaust Memorial Museum, Federalnym Biurem Śledczym, Instytutem Józefa Piłsudskiego w Ameryce, „Dziennikiem Związkowym”, Fundacją Kościuszkowską, Polskim Instytutem Naukowym w Ameryce, Sokolstwem

Polskim w Ameryce oraz Stowarzyszeniem Weteranów Armii Polskiej w Ameryce

- przekazanie materiałów edukacyjnych lokalnym działaczom Polish Media Issues oraz Polskiej Szkole Doksztalcającej im. Stanisława Moniuszki w Nowym Jorku

AUSTRALIA I NOWA ZELANDIA

- współpraca ze środowiskiem polonijnym: Fundacją Wolność i Demokracja, Stowarzyszeniem Polskich Kombatantów (Melbourne), Towarzystwem Chrystusowym, Centralnym Ośrodkiem Duszpasterstwa Polskiego w Narrabundah (Canberra), Stowarzyszeniem Polaków (Christchurch), Związkiem Polaków w Australii Zachodniej (Perth), Związkiem Więźniów Politycznych Okresu Stanu Wojennego w Australii – wysyłka materiałów edukacyjnych, nagród i pakietów biegowych na bieg „Tropem Wilczym”
- wysyłka materiałów edukacyjnych dla środowiska polonijnego w Perth

AFRYKA

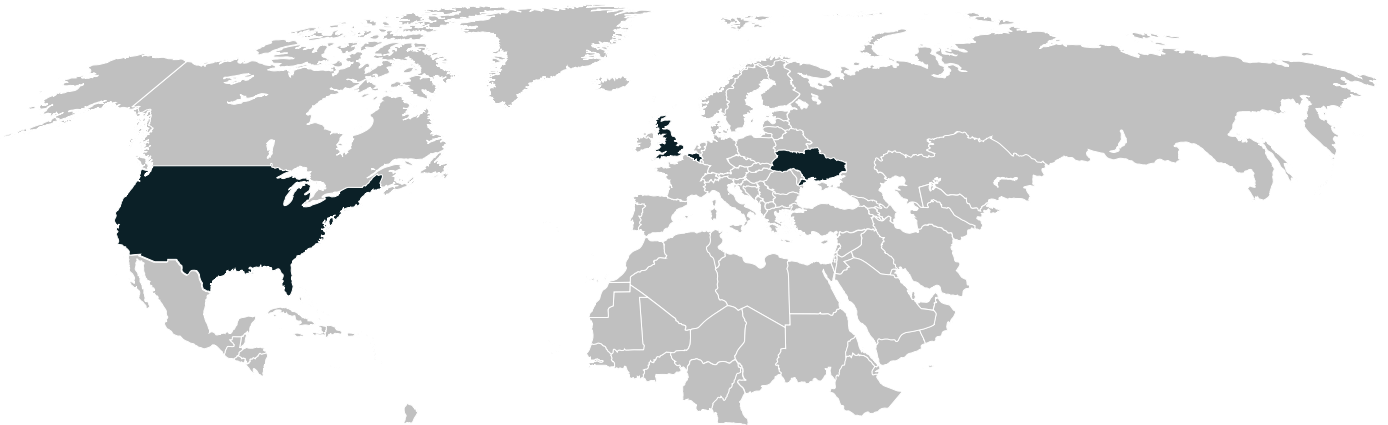
Republika Południowej Afryki

- prezentacja projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”
- przekazanie Polonii materiałów edukacyjnych

Zimbabwe

- współpraca z lokalnymi władzami mająca na celu odnowienie polskiego cmentarza w Rusape. Działania podjęte w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”

W 2022 r. aktywnie funkcjonowały zagraniczne Przystanki Historia - placówki IPN poza granicami kraju

Belgia (Bruksela)

- zajęcia edukacyjne w Szkole Polskiej im. Joachima Lelewela przy Ambasadzie RP w Brukseli, w Szkole Polskiej im. Jana Pawła II przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą przy Polskiej Misji Katolickiej, w Szkole Polskiej im. gen. Stanisława Maczka przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą w Antwerpii, w Szkole Polskiej EduGandawa w Gent, w Szkole Polskiej im. gen. Elżbiety Zawackiej przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą w Mons oraz w Polskiej Wspólnocie Katolickiej w Ressaix

Ukraina (Lwów)

- spacer historyczne, wykłady, prelekcje, wywiady radiowe na antenie polskiego Radia Lwów oraz „Radia Niezależnist”

Wielka Brytania (Edynburg, Londyn, Reading)

- zajęcia edukacyjne, prezentacja spektaklu *Historia misia Wojtka* – w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, wsparcie w organizacji wydarzeń patriotycznych, m.in.: w Polskiej Szkole Przedmiotów Ojczystych na Hanwell im. Heleny Modrzejewskiej, w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Londynie, w Polskiej Sobotniej Szkole Przedmiotów Ojczystych im. Tadeusza Kościuszki w dzielnicy Ealing, w Polskiej Sobotniej Szkole im. Mikołaja Kopernika, w Małym Instytucie Języka Polskiego „Poloniusz”, w Szkole bez Granic im. Niedźwiedzia Wojtka oraz w Polskiej Szkole Sobotniej pod patronatem Stowarzyszenia Polskich Kombatantów

USA (Nowy Jork, Chicago)

- lekcje, warsztaty dla uczniów i nauczycieli nt. powstania wielkopolskiego, zbrodni katyńskiej, projektu „Giganci nauki” oraz prezentacja spektaklu *Historia misia Wojtka* – w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w Akademii Języka Polskiego (Manchester), w Szkole Języka Polskiego im. Jana Kantego (Filadelfia), w Polskiej Szkole Doszkalającej Gniazda 946 Sokołów Polskich (Manville), w Polskiej Szkole Doszkalającej im. Henryka Sienkiewicza (Brooklyn), w Siedzibie Polsko-Słowiańskiej Federalnej Unii Kredytowej (Brooklyn), w kościele pw. św. Kazimierza (Newark), w przedszkolach „Wyspa Dzieci” (Hanover Park) i „Wyspa Dzieci” (Algonquin), w Szkole Języka Polskiego i Kultury Polskiej im. Jana III Sobieskiego (Prospect

Heights, IL), w Polskiej Parafialnej Szkole im. Juliusza Słowackiego (Wheeling, IL), w Akademii Języka i Kultury im. Józefa Piłsudskiego (Bartlett), w Polskiej Szkole im. Generała Kazimierza Pułaskiego (Harwood Heights, IL), w Polskiej Szkole im. Mikołaja Kopernika (Niles), w Polskiej Szkole im. gen. Władysława Andersa w Des Plaines (Des Plaines, IL) oraz w ramach „Rodzinnego spotkania z historią” dla Polonii na Trójcowie, w Polskiej Szkole im. Urszuli Ledóchowskiej (Bensenville), w Akademii dla Dzieci i Młodzieży (Chicago), w Polskiej Szkole im. św. Małgorzaty Marii (Algonquin) oraz w siedzibie Zrzeszenia Nauczycieli Polskich (Chicago).

Reakcje na zniesławienia (dyfamacje)

Jednym z zadań Instytutu Pamięci Narodowej jest reagowanie na zniesławienia godzące w dobre imię Polski i narodu polskiego. Tym zadaniem zajmuje się Biuro Współpracy Międzynarodowej, które przeciwdziała dyfamacjom pojawiającym się w mediach zagranicznych, w tym Rosji, Izraela, Wielkiej Brytanii, USA, Niemiec, Szwecji. Na bieżąco monitoruje media zagraniczne, przygotowuje na angielską instytutową stronę internetową komunikaty przedstawiające stanowisko IPN oraz przesyła korespondencję do redakcji z prośbą o sprostowanie nieprawdziwych informacji. We współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych przekazuje także materiały edukacyjne w różnych językach do polskich placówek dyplomatycznych za granicą oraz instytucji partnerskich zajmujących się dyfamacjami i zniesławieniami historycznymi.

W 2022 r. procedowano blisko

100 spraw

Najczęstsze zniesławienia to użycie sformułowań: „obóz śmierci Auschwitz-Birkenau (Oświęcim) na terytorium Polski”, „obóz koncentracyjny Auschwitz-Birkenau w Polsce”, „polskie getta” lub „obozy koncentracyjne w Polsce”. Jednym z najbardziej nośnych tematów wymagających przedsięwzięć antydyfamacyjnych była

zainicjowana przez IPN akcja wyburzania sowieckich „pomników wdzięczności” w Polsce. Odbiła się ona bardzo szerokim echem przede wszystkim w nieprzychylnych mediach rosyjskich, które zarzucały stronie polskiej próby zakłamywania historii, umniejszania roli Armii Czerwonej w pokonaniu III Rzeszy Niemieckiej czy wręcz gloryfikację nazizmu (szczególnie w kontekście polskiego poparcia dla walczącej z Rosją Ukrainy). Odnotowano przypadki wszczęcia śledztw w tej sprawie przez Komitet Śledczy Federacji Rosyjskiej.

Interwencje podejmowane były w stosunku do redakcji stron internetowych i redakcji prasowych, mediów społecznościowych i innych podmiotów w przestrzeni wirtualnej. Działalność ta została zauważona przez ok. 2250 zagranicznych tytułów prasowych, agencji informacyjnych oraz portali (np. Associated Press, Jerusalem Post, Haaretz, Jewish Telegraphic Agency, Times of Israel, The Washington Post).

Projekty międzynarodowe „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”

„Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” to międzynarodowy projekt memoratywno-edukacyjny, którego uroczysta inauguracja odbyła się 18 marca na Zamku Królewskim w Warszawie. Głównym jego założeniem jest ukazanie wędrówki ponad 116 tys. Polaków – cywilów i żołnierzy gen. Władysława Andersa oraz szlaku bojowego 1. Dywizji Pancerniej gen. Stanisława Maczka. Realizację przedsięwzięcia zaplanowano do 2026 r.

Wizyta delegacji IPN w Uzbekistanie
lipiec 2021 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Jednym z nadrzędnych celów przedsięwzięcia jest edukacja odbiorców zagranicznych oraz prezentowanie historii polskiej na arenie międzynarodowej. W 2022 r. uroczyste wernisaże wielojęzycznej wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”

towarzyszące projektowi odbyły się m.in. w Gruzji, Iranie, Kanadzie, Kazachstanie, Republice Południowej Afryki, Stanach Zjednoczonych i Uzbekistanie. Jednym z celów projektu jest dotarcie do osób pamiętających wydarzenia lub ich rodzin i przeprowadzenie notacji ze świadkami historii. Przedsięwzięcie zakłada także godne upamiętnienie polskich żołnierzy i osób cywilnych, których groby są rozsiane po całym świecie (np. złożenie kwiatów, jak miało to miejsce na cmentarzu hallerczyków w miejscowości Niagara-on-the-Lake w Kanadzie, czy przed tablicą upamiętniającą 173 Polki więzione w Akmolińskim Obozie Żon Zdrajców Ojczyzny w Kazachstanie), instalację tablic pamiątkowych, pomników i renowację istniejących już upamiętnień (np. cmentarza polskiego w Rusape). Więcej informacji dostępnych jest na polsko-angielskim portalu tematycznym „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” (szlakinadziei.ipn.gov.pl).

4 października 2022 r. w Narodowym Archiwum Uzbekistanu w Taszkencie prezes IPN dr Karol Nawrocki i dyrektor agencji „Uzarchiv” Ulugbek Yusupov podpisali memorandum o współpracy Instytutu Pamięci Narodowej z archiwami państwowymi Republiki Uzbekistanu. Dzięki temu polscy historycy uzyskali dostęp do archiwów pozwalających na dokładniejsze poznanie losów Armii Andersa w Uzbekistanie, a także będą mieli szansę odnalezienia znajdujących się w tym kraju nieoznakowanych miejsc pochówku Polaków. W uroczystości wzięła udział ambasador RP w Rzymie Anna Maria Anders.

Projekty Międzynarodowe

„Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga”

Kontynuowana jest prezentacja 15 rzeźb Samuela Willenberga sprowadzonych do Polski przez Instytut Pamięci Narodowej w styczniu 2020 r.

Rzeźby są świadectwem bolesnych przeżyć Samuela Willenberga w niemieckim obozie zagłady, a zarazem częścią światowego dziedzictwa Holokaustu.

W 2022 r. wystawa przedstawiająca codzienność życia w piekle na ziemi, jakim był obóz w Treblince, oraz heroiczny zryw więźniów z 2 sierpnia 1943 r. została zaprezentowana m.in. w Centrum Historii Zajezdnia podczas festiwalu kultury żydowskiej SIMCHA, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu, Wielkiej Synagodze w Tykocinie (obecnie oddział Muzeum Podlaskiego w Białymstoku) oraz w Domu Polonii z siedzibą w hotelu Zamek Pułtusk. Wystawie towarzyszyły warsztaty edukacyjne oraz pokazy filmów.

Ekspozycję można także obejrzeć w:

www.lastwitness.eu

IPN W INTERNECIE I MEDIACH

Instytut Pamięci Narodowej od kilkunastu lat popularyzuje historię Polski w mediach społecznościowych, na portalach internetowych i w mediach. Prowadzi kampanie informacyjno-edukacyjne związane z ważnymi rocznicami, przybliża sylwetki polskich bohaterów. Reaguje na zniesławienia dotyczące historii Polski i narodu polskiego.

Instytut Pamięci Narodowej prowadzi profile w serwisach społecznościowych: Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, LinkedIn. Swoje konta mają także biura, oddziały i delegatury IPN.

FACEBOOK

profil główny, PL, założony w 2009 r.

60–70

postów miesięcznie

158,7 tys.

osób obserwuje profil IPN

8 500 000

zasięg profilu IPN na Facebooku

profil główny, ENG, utworzony w 2019 r.

około 20 tys.

osób obserwuje profil IPN (wzrost o 185 proc. do 2021 r.)

Największe zasięgi postów w 2022 r.

„Krwawa niedziela” na Wołyniu – 14 lipca 2022

**700 tys.
zasięgu**

Jest decyzja Stolicy Apostolskiej o beatyfikacji rodziny Ulmów
– 17 grudnia 2022

**ponad 314 tys.
zasięgu**

Chcieli być wolni i wolność sobie zawdzięczać –
1 sierpnia 2022

**ponad 251 tys.
zasięgu**

TWITTER

konto ogólnopolskie, PL, założone w 2009 r.

200-300

tweetów miesięcznie

ponad 43 tys.

osób obserwuje konto IPN na TT

konto ogólnopolskie, ENG, założone w 2018 r.

13 tys.

osób obserwuje profil IPN (wzrost o 53 proc.)

INSTAGRAM

Od 11 listopada 2021 r. profil IPN zyskał nowy, bardziej atrakcyjny dla młodego odbiorcy wygląd, oparty na formule koloryzowanych zdjęć historycznych

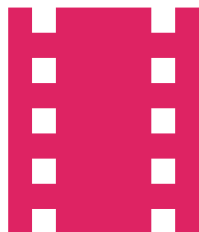
2126

obserwatorów
(pod koniec 2022 r.)

7470

interakcji

339

relacji

1 474 761

zasięg

YOUTUBE

Od 2012 r. Instytut Pamięci Narodowej prowadzi swój kanał na platformie YouTube, gdzie zamieszcza materiały dotyczące historii i wydarzeń związanych z działalnością IPN, m.in.: filmy dokumentalne, cykliczne programy popularnonaukowe, panele dyskusyjne, promocje książek IPN, spoty i filmy animowane, konferencje prasowe, wykłady i relacje.

IPNtvPL w 2022 r.:

odnotowaliśmy
20 157 813
wyświetleń kanału

 171 997
osób zasubskrybowało nasz kanał (łączna liczba subskrypcji to ponad 28 tys. 200 osób)

 185
(41 materiałów wideo to transmisje z konferencji prasowych)

IPNtv Konferencje w 2022 r.:

 2551
subskrybentów

LinkedIn

Na LinkedIn pracownicy IPN zamieszczają informacje na temat najważniejszych inicjatyw i wydarzeń z życia Instytutu, np. zapowiedzi konferencji, konkursów organizowanych przez IPN, a także relacje z organizowanych przez IPN inicjatyw społecznych i kulturalnych, upamiętnień oraz opisy wkładu w rozwój nowoczesnych metod przekazywania wiedzy historycznej

478

osób obserwujących profil

29 tys.

wyświetleń wpisów

PORTALE

Podstawowe informacje o strukturze i organizacji IPN, a także o jego bieżącej działalności są publikowane na stronie internetowej Instytutu ipn.gov.pl, prowadzonej w językach polskim i angielskim. Witryna jest również źródłem wiedzy historycznej, prezentowanej w formie artykułów, dokumentów, zdjęć, grafik czy filmów historycznych.

ipn.gov.pl w 2022 r.

5 467 360

unikalnych odwiedzin (z jednego adresu IP)

wzrost zainteresowania stroną ipn.gov.pl o prawie

200 tys.

do 2021 r.

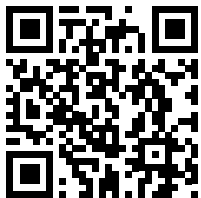
ipn.gov.pl/en w 2022 r.

1 061 170

unikalnych odwiedzin (z jednego adresu IP)

Nowe portale i podstrony tematyczne uruchomione w 2022 r.

szlakinadziei.ipn.gov.pl

Strona informacyjna na temat projektu edukacyjno-memoratywnego „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” ukazująca wkład Polskich Sił Zbrojnych w wyzwolenie państw i narodów; opisuje szlaki, którymi Polacy zmierzali do wymarzonej Ojczyzny: polscy żołnierze od Narwiku przez Grecję i Tobruk, a polska ludność cywilna, zwłaszcza ta najmłodsza – z „niehumanitarnej ziemi” w jeszcze odleglejsze i często egzotyczne miejsca.

Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu

Podstrona gromadząca tematyczne materiały IPN: tekę edukacyjną, wystawy, spot, artykuły, bazy danych, a także zapis konferencji prasowej, podczas której do Muzeum Treblinka przekazano przedmioty należące do osób zamordowanych w miejscu straceń obok Karnego Obozu Pracy Treblinka I.

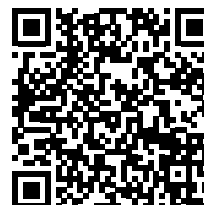
Z miłości do Polski. Armia Krajowa

Podstrona utworzona z okazji 80. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK. Zawiera m.in. materiały do pobrania, spoty, dodatki prasowe, zapisy konferencji naukowych, dyskusji i audycji, infografiki, zbiór publikacji IPN na temat AK, quiz oraz aktualności związane z działaniami rocznicowymi

---

Wielkopole w powstaniu warszawskim

1 sierpnia uruchomiono na stronach internetowych IPN bazę danych Wielkopolan – uczestników powstania warszawskiego

Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych

Podstrona dostarczająca wiedzy o polskim powojennym podziemiu niepodległościowym. Prezentuje artykuły, fotografie, elektroniczną wersję publikacji *Sny wstana... Grypsy Łukasza Cieplińskiego z celi śmierci*, zapisy koncertów i spektakli okolicznościowych, cykl 20 etiud filmowych *Żołnierze Niezłomni. Żołnierze Wyklęci*, wystawy, katalog publikacji, nagrania dyskusji oraz wirtualny spacer po Izbie Pamięci Strzelecka 8 – miejscu kaźni żołnierzy podziemia niepodległościowego.

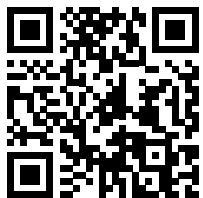
Z miłości do Matki

Ukazuje niezwykle Polki, które jako matki – także duchowe – stały się bohaterkami polskiej historii XX w. Zamieszczono tu biogramy Marii Skłodowskiej-Curie, bł. matki Elżbiety Róży Czackiej, Jadwigi Zarugiewiczowej, Emilii Wojtyły, Stefanii Dziemieszkiewicz, Stefanii Baczyńskiej, matki Marii Symplicy (Stanisławy Nehring), Stanisławy Leszczyńskiej, Ireny Sendlerowej, Wiktorii Ulmy, Alicji Wnorowskiej, Marianny Popiełuszko, Janiny Przysiężniak „Jagi”, Izabeli Godlewskiej, Anny Walentynowicz, Barbary Sadowskiej, Krystyny Barchańskiej-Wardęckiej i Aleksandry Zagórskiej.

Rodzina Ulmów

Kompendium wiedzy na temat losów Samarytan z Markowej. 17 grudnia 2022 r. papież Franciszek zatwierdził dekret o męczeństwie rodziny Wiktorii i Józefa Ulmów zamordowanej 24 marca 1944 r. przez Niemców za ukrywanie Żydów. Podstrona dzieli się na 4 kategorie: rodzina Ulmów – z biogramami Józefa i Wiktorii Ulmów oraz opisem okoliczności zbrodni; zdjęcia – z fotografiami autorstwa Józefa Ulmy oraz skanami zachowanych dokumentów; wystawa – z ekspozycją „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” (do pobrania); wybrane publikacje.

Programy internetowe

Kulisy Historii

Program realizowany dla kanału IPNtv w formie rozmów z historykami oraz publicystami. Prowadzący audycję red. Rafał Dudkiewicz szuka wraz z zaproszonymi gośćmi odpowiedzi na pytanie, jak działa machina historii i w jakim stopniu decyzje jednostek zaważyły na losach narodu polskiego. W 2022 r. odbyło się kilkadziesiąt dyskusji.

Jak Polacy tworzyli naukę

W ramach cyklu edukacyjnego Karolina Wanda Olszowska (Uniwersytet Jagielloński) przypomina w dyskusjach ze swoimi gośćmi sylwetki wybitnych Polek i Polaków, których badania, teorie i wynalazki przyczyniły się do rozwoju świata.

Jak Polki zadziwiały świat

We wrześniu 2022 r. zainaugurowano nowy cykl edukacyjny, w którego centrum stawiane są zainteresowania kobiet, które odegrały ważną rolę nie tylko w historii Polski, ale również w dziejach Europy i świata. Były to zarówno działaczki niepodległościowe i społeczne, jak i przedstawicielki świata nauki, kultury czy sportu. Moderatorką spotkań jest Karolina Wanda Olszowska (Uniwersytet Jagielloński).

Śląskie znaczy polskie

Spotkania, w których dzieje Śląska są punktem wyjścia do dyskusji o historii Polski i Europy. Dyskusje prowadzi reżyser i scenarzysta dr Jędrzej Lipski.

Tajemnice Bezpieki

Cykl spotkań z udziałem specjalistów: historyków, politologów i dziennikarzy, którzy dyskutują na temat, czym była Służba Bezpieczeństwa? Jak funkcjonowała, czym się zajmowała, jakie są dzisiaj konsekwencje jej działań? Co dzisiaj o niej wiemy? Spotkania prowadzi publicysta i politolog Piotr Woyciechowski.

Historia zza kulis

Cykl spotkań prowadzony przez red. Rafała Dudkiewicza, w ramach którego porusza on wraz z zaproszonymi gośćmi zagadnienia historyczno-społeczno-kulturowe. Zaglądają oni za kulisy wydarzeń historycznych i analizują ich wpływ na świat, w którym żyjemy obecnie.

Między mitem a rzeczywistością – najważniejsze wydarzenia XX wieku

To cykl dyskusji prowadzonych przez historyka i politologa dr. hab. Filipa Musiała, podczas których prowadzący rozmawia z zaproszonymi gośćmi o ważnych rocznicach, starając się oddzielić przekonania od propagandy, utarte spojrzenia od historycznej prawdy. Poznając w ten sposób przeszłość, łatwiej nam będzie odpowiedzieć na pytanie, co jest tradycją, którą chcemy kultywować, a co niechcianą spuścizną, o której powinniśmy jedynie pamiętać.

Podmiotowość

To cykl dyskusji prowadzonych przez historyka i sowietologa prof. Mariusza Wołosa o sprawie polskiej w czasie II wojny światowej i okupacji, które nie przerwały prawnej ciągłości II Rzeczypospolitej ani legalności jej władz.

Portrety

To cykl poświęcony pozytywnym i negatywnym postaciom, które odegrały ważną rolę w najnowszej historii Polski. Prowadzący audycję red. Rafał Dudkiewicz wraz z zaproszonymi gośćmi przybliżyli biografie m.in.: prymasa Stefana Wyszyńskiego, Władysława Gomułki, Romana Zambrowskiego oraz Józefa Różańskiego. Zastanawiali się nad tym, co kształtowało ich światopogląd i w jaki sposób znaleźli się w centrum historycznych wydarzeń.

Polska na froncie sporów cywilizacyjnych

W świecie zachodnim od wieków zderzają się różne wizje cywilizacji, wyznaczając tło dla wielu wydarzeń nie tylko historycznych, lecz także współczesnych. Jakie jest ich znaczenie dla Polski i naszych wartości kulturowych? O tych zagadnieniach w ramach cyklu rozmawia dr Barbara Stanisławczyk-Żyła (pisarka, reportażystka i publicystka, badaczka zagadnień cywilizacyjnych) ze swoimi gośćmi.

Tytani sportu

To spotkania poświęcone różnym dyscyplinom sportu i ich rozwojowi w Polsce. Historyk Paweł Sztama z zaproszonymi uczestnikami przygląda się sukcesom polskich reprezentacji na arenie międzynarodowej oraz słynnym zawodniczkom i zawodnikom startującym pod biało-czerwoną flagą.

W oczekiwaniu na wolną Polskę

To cykl realizowany w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. Doktor Jędrzej Lipski w audycjach przybliży dzieje polskiej emigracji. Dzięki rozmowom z historykami, pracownikami naukowymi IPN oraz naukowcami z innych ośrodków badawczych poznajemy przyczyny i skutki wychodźstwa oraz sylwetki Polaków, którzy odegrali ważną rolę w świecie.

Warszawa, jakiej nie znacie

To nowy cykl spotkań eksperta w temacie historii Warszawy Marka Telera z badaczami Warszawy, który ma na celu przybliżenie historii i ciekawostek dotyczących stolicy Polski. Wśród tematów podejmowanych podczas spotkań otwartych będą: kryminalne opowieści dawnej Warszawy, literackie obrazy socjalistycznej stolicy czy kabarety i rewie międzywojennej Warszawy.

Przystanek Historia Online IPN (Szczecin)

Cykl rozmów, dyskusji i wykładów przygotowanych przez pracowników IPN z udziałem gości. Program jest transmitowany lub nagrywany na Przystanku Historia i prezentowany online na kanale YouTube IPNtv oraz na fanpage'u Facebooka Oddziału IPN w Szczecinie.

Archiwalna Środa

To cykliczne spotkania przygotowywane przez pracowników Oddziału IPN w Krakowie z udziałem gości. Zapisy wideo ze spotkań dostępne są online na kanale YouTube IPNtv oraz na Facebooku Oddziału IPN w Krakowie.

Historia na Ekranie

To nowy cykl audycji powstałych w ramach projektu pod tym samym tytułem realizowany przy współpracy IPN, Instytucji Filmowej „Silesia Film” i Polskiego Radia Katowice, który ma zachęcić młodych ludzi do większego zainteresowania historią.

Audycje radiowe

CYKL AUDYCJI RADIOWYCH
Przystanek Historia

Przystanek Historia

Cykl audycji realizowany przez Instytut Pamięci Narodowej i Program I Polskiego Radia. Programy z udziałem pracowników centrali i oddziałów IPN były emitowane na antenie radiowej Jedyнки co dwa tygodnie. Rozmowy poświęcono rocznicom wydarzeń ważnych dla historii Polski, a także ludziom, którzy tę historię tworzyli. Każda audycja miała formę magazynu, w którym prezentowano recenzje nowo wydanych książek, informacje o ciekawych przedsięwzięciach organizowanych przez IPN oraz nowościach na portalu przystanekhistoria.pl.

Leksykon Historyczny IPN

Cykl codziennych audycji na antenie Radia Olsztyn, powstający we współpracy z Delegaturą IPN w Olsztynie. Od poniedziałku do piątku emitowano odcinki nawiązujące do rocznic historycznych.

Bliżej Dziejów

Cykl audycji popularnonaukowych na antenie Radia Olsztyn poświęconych głównie wydarzeniom rocznicowym, powstający we współpracy z Delegaturą IPN w Olsztynie.

**Z MYŚLĄ
O NIEPODLEGŁEJ**
2022

Z Myślą o Niepodległej

Cykl audycji przygotowanych przez Polskie Radio Katowice i Oddział IPN w Katowicach, nawiązujących do kalendarza ściennego na rok 2022 r. wydanego przez katowicki oddział IPN. Na kartach kalendarza przypomniano o najważniejszych wydarzeniach.

Działo się

Cykl cotygodniowych audycji i podcastów poświęconych różnym aspektom wydarzeń historycznych, mających wpływ na naszą dzisiejszą świadomość społeczną, narodową i kulturową na antenie Polskiego Radia Katowice powstałych we współpracy z katowickim oddziałem IPN.

Szkoła Bardzo Wieczorowa

Cykl audycji popularyzujący wiedzę z różnych dziedzin na antenie Polskiego Radia Katowice powstałych we współpracy z katowickim oddziałem IPN.

A To Historia

Cykl audycji na antenie Radia eM powstałych we współpracy z katowickim oddziałem IPN, podczas których m.in. ma miejsce dyskusja o: działalności OBEN Katowice, konkursie „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek KL Ravensbrück” oraz wystawach „Zwirko i Wigura – duet asów przestworzy”, „»Pamiętaj, że nosisz mundur« Policja Województwa Śląskiego w stulecie utworzenia”, „Bramy do Polski”.

Posłuchaj Historii

Cykl audycji na antenie Radia Kraków poświęconych najnowszej historii Polski, realizowanych we współpracy z Oddziałem IPN w Krakowie.

Historia na Fali

Cykl audycji na antenie Radia eM Kielce powstałych we współpracy z kielecką delegaturą IPN, poświęcony ważnym wydarzeniom z historii Polski, m.in.: zbrodni katyńskiej, 80. rocznicy Akcji „Reinhardt” czy rocznicy przemianowania ZWZ na AK.

Nie Tak Dawno Temu

Audycja IPN Szczecin i Radia Szczecin emitowana w każdą niedzielę. Redaktor Paweł Domański wspólnie z zaproszonymi gośćmi odkrywa tajemnice nie tak dawnej przeszłości. Wyemitowano m.in. audycje: Wampir z Zagłębia, PEWEX – zamię luksusu, Proces Jedenastu i Mięso w PRL.

Odkrywamy Historię z IPN

Cykliczne audycje na antenie Radia Rodzina realizowane z pracownikami Oddziału IPN we Wrocławiu, emitowane co dwa tygodnie. W 2022 r. dotyczyły m.in.: 80. rocznicy utworzenia AK, 40. rocznicy protestów 31 sierpnia 1982 na Dolnym Śląsku i zbrodni lubińskiej, operacji antypolskiej NKWD 1937–1938.

80 sylwetek żołnierzy Armii Krajowej na 80. rocznicę AK

Audycje cykliczne emitowane we wtorek i czwartek na antenie Radia Rodzina oraz Radia Plus Legnica realizowane z Oddziałem IPN we Wrocławiu.

IPN Odkrywa Karty Historii

Audycje mające na celu przybliżanie historii, emitowane na antenie Radia Plus Legnica, powstające we współpracy z Oddziałem IPN we Wrocławiu.

Audycje telewizyjne

Przystanek Historia

Program telewizyjny, którego producentem jest Instytut Pamięci Narodowej, natomiast realizatorem Telewizja Polska. Każdy odcinek jest poświęcony odrębnemu zagadnieniu, nierzadko budzącemu wielkie emocje wśród Polaków i będącemu tematem wielu sporów. Przedstawiane są także aktualne wydarzenia organizowane przez IPN. Każdy odcinek programu jest emitowany na TVP Historia, a następnie powtarzany w TVP Historia, TVP Polonia i TVP 3.

Epitafium Ofiar Grudnia '70

Cykl etiud dokumentalnych przygotowanych we współpracy Oddziału IPN w Gdańsku z TVP 3 Szczecin. Program składa się z dziewięciu odcinków, które były emitowane na antenie TVP 3 Gdańsk i TVP 3 Szczecin. W nagraniach wykorzystano materiały archiwalne IPN, relacje świadków wydarzeń oraz wypowiedzi historyków.

Lekcja Historii

To audycje edukacyjne poświęcone ważnym zagadnieniom i postaciom z dwudziestowiecznej historii Polski realizowane we współpracy TVP 3 Bydgoszcz z pracownikami Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Historia Każdego Dnia

Stała współpraca Oddziału IPN w Poznaniu i TVP 3 Poznań przy powstawaniu programów omawiających ważne z perspektywy Wielkopolski wydarzenia historyczne, postaci i miejsca w formie krótkich informacji – kartek z kalendarza.

Dodatki prasowe

W 2022 r. ukazało się ponad 80 materiałów w prasie ogólnopolskiej i lokalnej (dodatki, artykuły) związanych z ważnymi rocznicami historycznymi, przygotowanych przez pracowników centrali i oddziałów IPN.

Polacy ratujący Żydów na Pomorzu i Kujawach

Uwarunkowania

Wieloletni projekt "Polacy ratujący Żydów na Pomorzu i Kujawach" jest częścią większego przedsięwzięcia IPN. Jego realizacja jest jednym z priorytetów Instytutu.

POWAGAR

Wieloletni projekt "Polacy ratujący Żydów na Pomorzu i Kujawach" jest częścią większego przedsięwzięcia IPN. Jego realizacja jest jednym z priorytetów Instytutu.

DOJĄDZO

Wieloletni projekt "Polacy ratujący Żydów na Pomorzu i Kujawach" jest częścią większego przedsięwzięcia IPN. Jego realizacja jest jednym z priorytetów Instytutu.

APRIL 5 1943

Wieloletni projekt "Polacy ratujący Żydów na Pomorzu i Kujawach" jest częścią większego przedsięwzięcia IPN. Jego realizacja jest jednym z priorytetów Instytutu.

Opowiadamy Polskę światu

W 2022 r. Instytut Pamięci Narodowej po raz kolejny został partnerem projektu „Opowiadamy Polskę światu” zainicjowanego przez Instytut Nowych Mediów. W ramach tego przedsięwzięcia naukowcy, historycy i politycy dzielą się w światowych mediach swoimi przemyśleniami na temat najnowszej historii Polski. Teksty zostały przetłumaczone na kilka języków i zamieszczone w mediach kilkudziesięciu krajów, na większości kontynentów. We Francji ukazały się w dodatku „Special Pologne” w dzienniku „L’Opinion”. Zostały również opublikowane w miesięczniku opinii „Wszystko Co Najważniejsze” oraz na stronie internetowej:

wszystkoconajwazniejsze.pl

W kolejnych odsłonach projektu ukazały się teksty prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego: *By świat nie zapomniał, Największa armia podziemna świata, Konstytucja polskiej wolności, Wojna światów, Przez reparacje do pojednania, Obroniona niepodległość.*

ARCHIWUM IPN

Archiwum IPN gromadzi, opracowuje i udostępnia materiały dotyczące losów narodu polskiego i obywateli polskich innych narodowości w latach 1917–1990.

Instytut przejął akta komunistycznych organów bezpieczeństwa i dokumenty niemieckich władz okupacyjnych z czasów II wojny światowej. Uzupełnieniem zbiorów są kolekcje pozyskane z instytucji polonijnych, archiwów zagranicznych i dary osób prywatnych.

Mogą z nich korzystać m.in. ofiary represji oraz naukowcy, dziennikarze i instytucje publiczne.

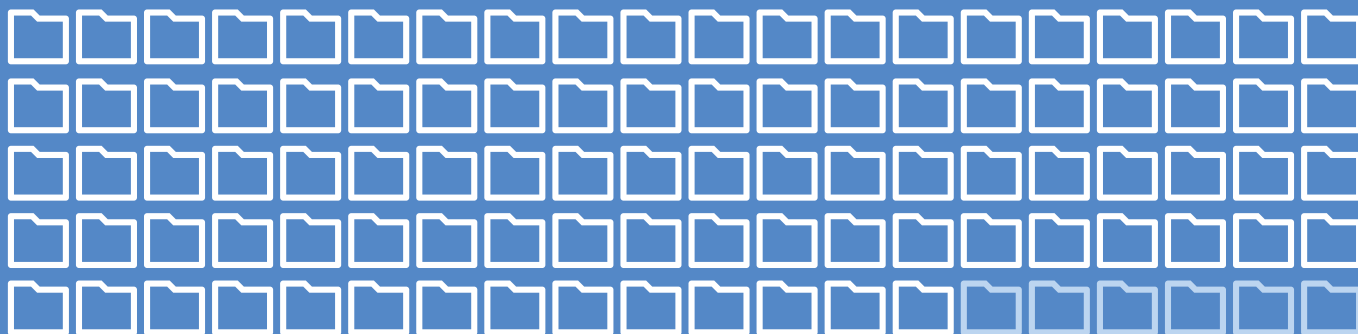

W 2022 r.

pozyskano

**320,51 metrów
bieżących
archiwaliów**

dzięki czemu zasób osiągnął

**prawie 93 kilometry
bieżące akt**

Cyfrowe Archiwum wzbogaciło się o

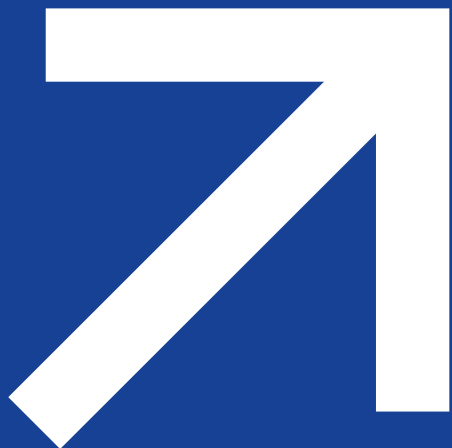
**ponad pół
milioną
nowych
rekordów**

dodano nowe funkcjonalności, m.in. w

**module
DigiArch**

umożliwiające wnioskodawcom korzystanie
z cyfrowych kopii dokumentów

internetowy inwentarz archiwalny powiększył się łącznie o

**ponad
65 tys. nowych
rekordów**

i liczy ponad

2,5 mln opisów

swoje zbiory powierzyło Instytutowi

412 darczyńców

zdigitalizowano też
**prawie 54 tys.
fotografii**

wykonano kopie
**prawie 54 tys.
jednostek
archiwalnych**

w sumie Repozytorium Cyfrowe zawiera
wersje elektroniczne

**ponad
565 tys.**

jednostek archiwalnych

wykonano
**360 tys.
skanów kart
kartotecznych**

przyjęto prawie

**60 tys.
nowych wniosków**

zrealizowano ich prawie

62 tys.

w tym są ujęte wnioski wszczęte przed 2022 r.

w tym

**około 41 proc.
(93 309 jednostek
archiwalnych)**

w formie elektronicznej

wykonano

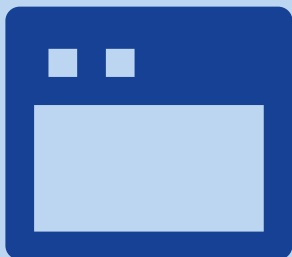
**ponad 332 tys.
kwerend**

**Program „Straty osobowe i ofiary represji
pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945”
– straty.pl**

Internetowa baza danych obywateli polskich zabitych
lub represjonowanych przez niemieckiego okupanta
w 2022 r. powiększyła się o

191 tys. rekordów

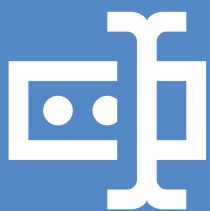

Dzięki aplikacji pliki.ipn.gov.pl istnieje możliwość zdalnego udostępniania wnioskodawcom cyfrowych kopii akt. W ramach wniosku realizowanego przez pion archiwalny użytkownik może otrzymać cyfrowe kopie akt bez konieczności składania wizyty w czytelni IPN. Z tej formy udostępniania korzystają naukowcy i dziennikarze, gdyż w ich wypadku ustawa o IPN nie wymaga udostępnienia dokumentów w siedzibie Instytutu. Aplikacja jest też wykorzystywana przez pracowników pionu do wewnętrznej wymiany plików oraz do przekazywania kopii w ramach realizacji wniosków służbowych.

W 2022 r. przez pliki.ipn.gov.pl udostępniono

prawie 205 tys.

zdigitalizowanych jednostek archiwalnych.

Formularze wniosków o udostępnienie dokumentów
i informacje o zasadach ich realizacji można znaleźć pod adresem

ipn.gov.pl/formularze

Krzyż Wolności i Solidarności

Odznaczenie ustanowione przez Sejm RP 5 sierpnia 2010 r. Krzyż jest nadawany przez Prezydenta RP, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, działaczom opozycji wobec dyktatury komunistycznej za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowanie praw człowieka w PRL. Zadaniem Archiwum IPN jest przygotowanie dokumentacji, koordynacja działań związanych z przyznawaniem odznaczenia i publikacja biogramów osób uhonorowanych KWIS.

W 2022 r. do Kancelarii Prezydenta RP skierowano

500 wniosków

o nadanie odznaczenia Krzyż Wolności i Solidarności. Podczas

59 uroczystości

zorganizowanych w kraju i za granicą prezes IPN i jego zastępcy wręczyli

461 Krzyży Wolności i Solidarności oraz

10 Orderów Odrodzenia Polski

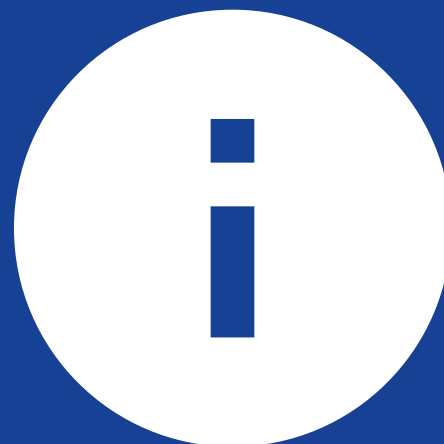

Informacje o działaczach opozycji antykomunistycznej
odznaczonych Krzyżem Wolności i Solidarności zawiera
portal internetowy

**odznaczeni-
kwis.ipn.gov.pl**

Można tam znaleźć **6828 biogramów** opracowanych
przez archiwistów IPN. W 2022 r. dodano

**448 notek
biograficznych**

Archiwum Pełne Pamięci

Jeden z ważniejszych projektów Archiwum IPN, uruchomiony w maju 2017 r. Instytut Pamięci Narodowej zaprasza wszystkich do współpracy w zakresie upamiętniania losów Polski i Polaków. Zachęca do wydobycia ze zbiorów domowych dokumentów ukazujących ważne

wydarzenia z dziejów Polski i tych przedstawiających szerzej nieznane lub zapomniane historie rodzinne oraz podzielenia się nimi z innymi osobami za pośrednictwem Instytutu.

Więcej na:
archiwumpamieci.pl

W 2022 r. swoje zbiory powierzyło Archiwum IPN

412 darczyńców

Wśród przekazanych kolekcji znalazły się m.in.: archiwum osobiste poety, naukowca i polityka emigracyjnego Wiesława Strzałkowskiego oraz materiały Zygmunta Adama Zyblewskiego – nauczyciela, uczestnika kampanii wrześniowej 1939, jeńca stalagu i działacza podziemia, zamordowanego przez gestapo w Forcie III w Pomiechówku.

Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej

Centrum działa w ramach Archiwum IPN od 2014 r. W swojej działalności korzysta przede wszystkim z materiałów archiwalnych po byłej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz zbioru akt wschodnich. Wykorzystywane są również zawarte w użytkowanej przez IPN elektronicznej kopii bazy Arolsen Archives dane dotyczące więźniów obozów koncentracyjnych, ofiar gestapo, robotników przymusowych i osób deportowanych w czasie II wojny światowej oraz materiały przejęte z Ośrodka „Karta” w ramach

kontynuacji dokumentacyjno-badawczego programu „Indeks Represjonowanych”. Głównym zadaniem Centrum jest prowadzenie kwerend oraz udzielanie kompleksowych informacji na podstawie zgromadzonego zasobu archiwalnego, dokumentującego losy Polaków i osób innych narodowości poddanych represjom niemieckim i sowieckim w latach 1939–1956.

Do Centrum może zwrócić się każdy, kto chce poznać losy swoich bliskich: ofiary@ipn.gov.pl.

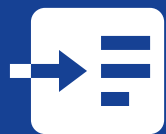
W 2022 r. Centrum przyjęło

13 580 zapytań

i udzieliło

11 554 odpowiedzi

zawierających zarówno informacje uzyskane w wyniku przeprowadzonych kwerend, jak i dane oraz adresy innych, polskich i zagranicznych, archiwów, w których mogą znajdować się wiadomości o poszukiwanych osobach.

Więcej:

ofiary.ipn.gov.pl

Popularyzacja i edukacja

Wystawa „Ramię krzep – Ojczyźnie służ». 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” – 16 września 2022 r. Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

W 2022 r. Archiwum IPN przygotowało nowe wydawnictwa o charakterze naukowym i popularyzacyjnym, m.in. trzeci tom słownika biograficznego *Leksykon bezpieczeństwa. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944-1956*. Kontynuowano cykle konferencji naukowych: z okazji Światowego Dnia Dziedzictwa

Audiowizualnego „Symposia Archivistica” oraz „Educare necesse est...”.

Największym przedsięwzięciem pionu archiwalnego była wystawa „Ramię krzep – Ojczyźnie służ». 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce”.

EDUKACJA

Biuro Edukacji Narodowej IPN upowszechnia wiedzę o najważniejszych wydarzeniach i rocznicach z porzoborowej oraz najnowszej historii Polski.

Organizuje m.in.: lekcje, konkursy, wykłady, warsztaty, debaty, pokazy filmów, konwersatoria, seminaria, rajdy, gry miejskie związane z miejscami pamięci. Prezentuje wystawy historyczne w kraju i za granicą. Zbiera relacje świadków historii, które udostępnia na portalu opowiedziane.ipn.gov.pl.

Podjejuje działania z wieloma krajowymi placówkami muzealnymi i zagranicznymi instytucjami popularyzującymi historię najnowszą.

W całej Polsce działają centra edukacyjne „Przystanek Historia”, gdzie odbywają się dyskusje o filmach i książkach, warsztaty i spotkania ze świadkami historii.

Działania edukacyjne podejmowane są również przez Biuro Nowych Technologii, Biuro Wydarzeń Kulturalnych oraz Biuro Przystanków Historia.

Seminaria i szkolenia dla nauczycieli

W 2022 r. IPN kontynuował współpracę z Ministerstwem Edukacji Narodowej i Nauki oraz jednostkami mu podległymi w całej Polsce – Ośrodkiem Rozwoju Edukacji, kuratoriami oraz regionalnymi ośrodkami doskonalenia nauczycieli. Podejmowano wspólne inicjatywy z instytucjami zajmującymi się wspieraniem rozwoju pedagogów poza granicami kraju, m.in. Ośrodkiem Rozwoju Edukacji poza Granicami Kraju oraz Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, a także działania skierowane do zagranicznych nauczycieli historii. Oferta IPN była przeznaczona głównie dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych. Organizowano konferencje, sesje, wykłady, warsztaty i kursy (w tym metodyczne), a także cykle seminaryjno-warsztatowe. Spotkaniom z nauczycielami zawsze towarzyszyła prezentacja oferty edukacyjnej IPN.

W 2022 r. pion edukacyjny zorganizował **60 seminariów / szkoleń dla nauczycieli** w całej Polsce, m.in.:

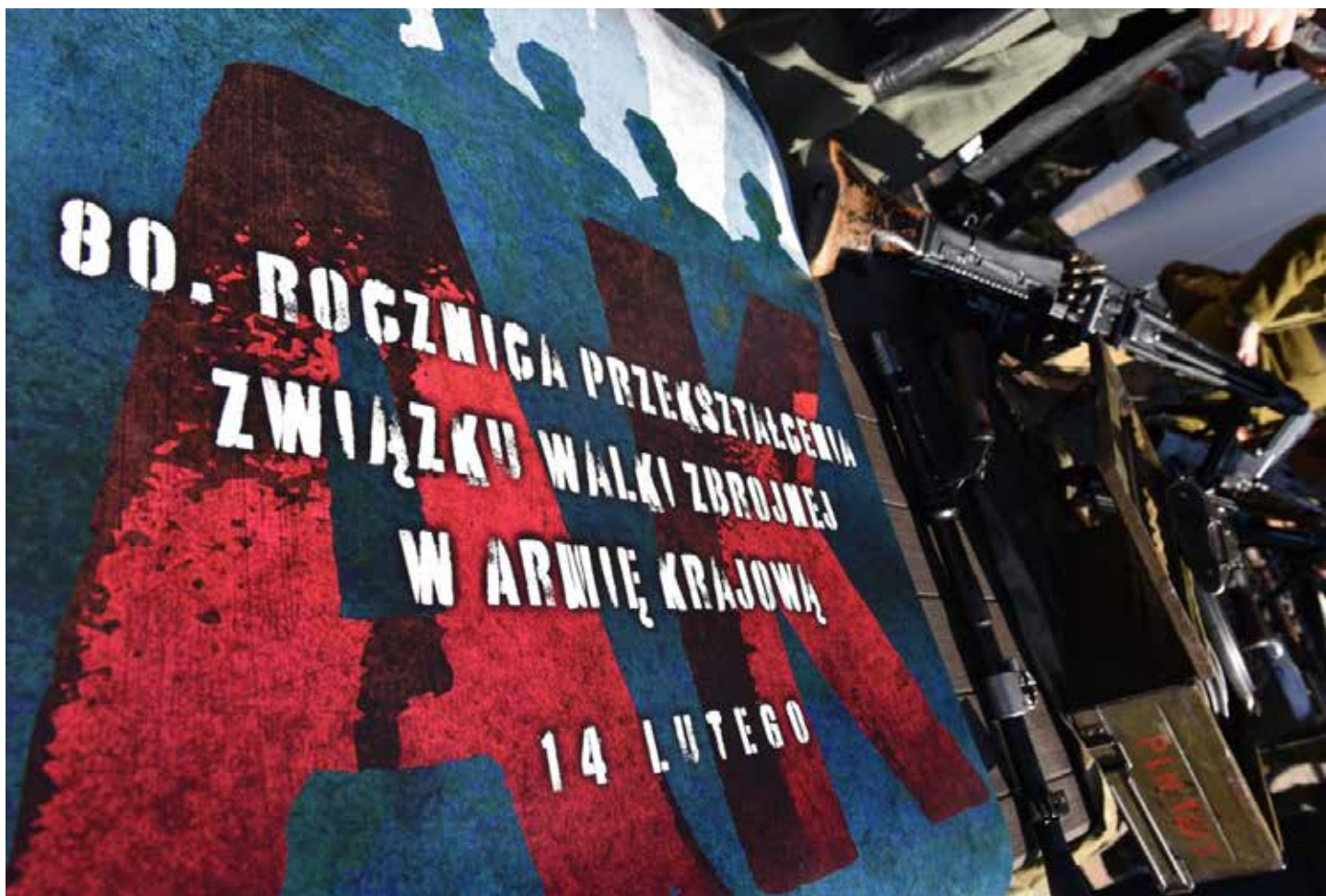
- „80. rocznica przeprowadzenia Akcji »Reinhardt« w Małopolsce” – **45 uczestników**
- „100-lecie przyłączenia części Górnego Śląska do Polski” – **około 70 uczestników**
- XVI edycja konferencji „Polonijne spotkania z historią najnowszą” – **53 uczestników z 21 krajów**

- „»I znowu tupot nóg żołdackich...« – śląskie ofiary zbrodni katyńskiej” – **około 150 uczestników**
- „Ravensbrück. Obóz koncentracyjny dla kobiet” – **około 250 uczestników**

Wystawy

W 2022 r. wystawy przypomniały o ważnych rocznicach: 80. rocznicy przemianowania Związku Walki Zbrojnej na Armię Krajową, 80. rocznicy ewakuacji armii gen. Andersa z ZSRS oraz 100. rocznicy powstania Związku Polaków w Niemczech.

Otwarcie wystawy „Armia Krajowa” – Kraków, 14 lutego 2022 r. Fot. IPN

73 nowe wystawy

najważniejsze z nich to:

- „Armia Krajowa”
- „Patrioci. Żołnierze. Żydzi”
- „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”
- „Zostali na Wschodzie. Polska inteligencja w ZSRS 1945–1991”

Wystawa „Patrioci. Żołnierze. Żydzi” –
Warszawa, 17 października 2022 r. Fot. Piotr Życieński (IPN)

26 nowych wystaw elementarnych

10 wystaw

w ramach projektu Wystawy Elementarne IPN, m.in.:

- „80/80. Bohaterowie Armii Krajowej”
- „Policja Województwa Śląskiego w II RP”
- „Złamanie szyfru Enigmy”
- „Polski wysiłek zbrojny w II wojnie światowej”

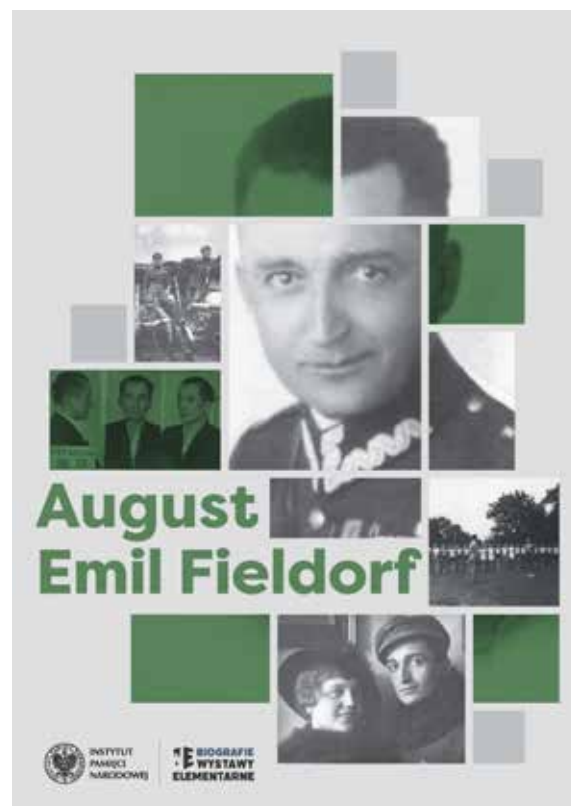
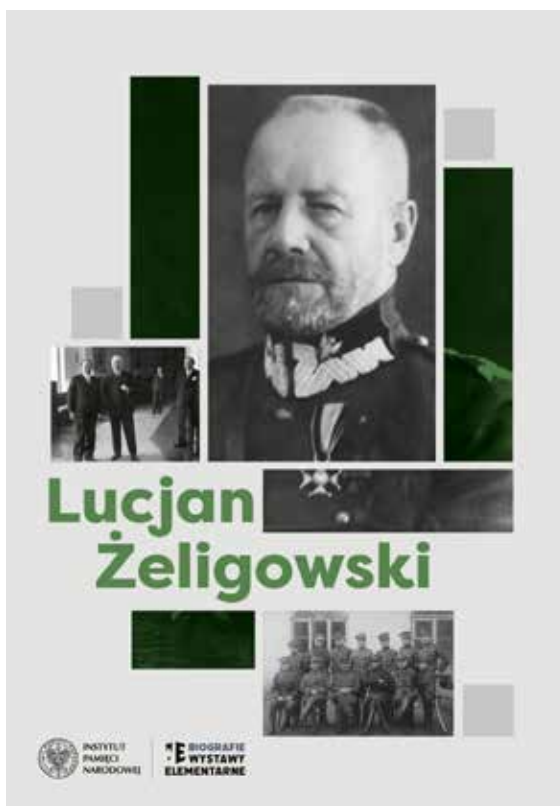

16 nowych wystaw

w ramach projektu „Biografie Elementarne IPN”

Celem projektu „Wystawy elementarne IPN” jest przygotowanie wystaw, których narracja skupiona jest na kwestiach podstawowych i ważnych dla społeczeństwa. Wystawy są gotowe do samodzielnego wydrukowania i pobrania przez instytucje, szkoły i osoby fizyczne. Są to m.in.:

- „August Emil Fieldorf »Nil«”
- „Janusz Korczak. Henryk Goldszmit”
- „Ryszard Kukliński”
- „Lucjan Żeligowski”

Poza granicami Polski zaprezentowano:

6 wystaw

m.in. w:

- w Pretorii (26 kwietnia – 25 maja) i Johannesburgu (26 kwietnia – 25 maja) w Republice Południowej Afryki; w Teheranie (9–15 maja) i Isfahanie (9 maja – 16 czerwca) w Iranie; w Nur-Sułtanie w Kazachstanie (2–25 czerwca); w Houston w USA (7–31 lipca); w Mississaudze w Kanadzie (22 sierpnia – 12 września) – wystawę „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w wersjach polskojęzycznej, angielskojęzycznej oraz rosyjskojęzycznej
- w Cassino we Włoszech (12–19 maja) wystawę plenerową „Z łagrów na Monte Cassino. Generał Władysław Anders i 2. Korpus Polski” w wersjach angielskojęzycznej oraz włoskojęzycznej
- w Rumuni w Muzeum Memoriału Rewolucji 1989 w Timișoarze (9 czerwca – 3 października) oraz na Uniwersytecie im. Constantina Brâncușiego w Târgu Jiu (6 października – 4 listopada) wystawę „Zimna wojna. Krótka historia podzielonego świata” w wersji angielskojęzycznej.

Instytut Pamięci Narodowej zachęca dzieci i młodzież do odkrywania i upowszechniania wiedzy historycznej. Kontynuuje realizację projektów mających wieloletnią tradycję, podejmuje też nowe działania

W 2022 r. Biuro Edukacji Narodowej przeprowadziło

30

własnych ogólnopolskich konkursów i projektów edukacyjnych.

- „I Olimpiada Gier Planszowych IPN”
- „Epizody z najnowszej historii Polski w komiksie” – II międzynarodowa edycja konkursu
- „Turniej Debat Historycznych” – VII edycja
- „Z miłości do Polski. Armia Krajowa”
- „Żołnierze w służbie historii”
- „Drużyna Inki”

ponad 30 regionalnych

konkursów i projektów edukacyjnych, m.in.:

- „»Gdy nad głowami świszczą kule...« Poezja i proza okresu II wojny światowej”
- „Historyczna pamięć miejsca, w którym mieszkam 1945–1989”
- „Kresy Zachodnie w II Rzeczypospolitej Polskiej. Życie codzienne w autonomicznym województwie śląskim w latach 1922–1939”
- „Operacja »Freston« – historia misji brytyjskiej w Polsce 1944–1945”
- „Wokół symboli narodowych – z Kasztanką marszałka Piłsudskiego w tle”

55 konkursów i projektów

we współpracy z innymi instytucjami, m.in.:

- III Bieg Pamięci ze Światłem Pokoju
- XLVIII Ogólnopolska Olimpiada Historyczna
- „Barwy Powstania”
- „Historia na ekranie”
- „Namaluj historię dziadków”
- „Polscy żołnierze w walce o wyzwolenie Włoch, Francji, Belgii i Holandii”
- „Wołyń. Pamięć pokoleń”
- „Żołnierze Wyklęci. Niezlomni Bohaterowie”

Gry edukacyjne (mobilne i planszowe)

W 2022 r. powstały nowe gry miejskie, gry na aplikacje mobilne oraz online. Gry miejskie to zajęcia realizowane w terenie lub w przestrzeni miejskiej. To propozycja połączenia edukacji historycznej z aktywną grą terenową. Uczestnicy zaproszeni są do zabawy, która przenosi ich w czasie w realia konkretnego wydarzenia historycznego. Otrzymują karty zadań oraz mapy i starają się dotrzeć w określone miejsca związane z wydarzeniami historycznymi, gdzie rywalizując, wykonują zadania sprawdzające wiedzę historyczną.

Gry planszowe często są wykorzystywane w projektach i szkoleniach. Gry mobilne opierają się na materiałach zgromadzonych podczas prowadzenia gier miejskich (organizowanych przez pracowników IPN w określonym czasie), jednak w odróżnieniu od nich gry na aplikacje mobilne mogą być rozgrywane samodzielnie lub przez nauczycieli i opiekunów w różnym czasie.

17 nowych gier miejskich

m.in.:

- „Maria Konopnicka i tajemnice Suwałk”
- „Oficerowie z Sadyby”
- „zAKonspirowana Bydgoszcz”

14 gier na urządzenia mobilne

m.in.:

- „Bitwa Miechowska 1863”
- „Sprawdź swoją wiedzę o Powstaniu Wielkopolskim 1918/1919!”
- „Śladami stanu wojennego w Gdańsku”

14 gier online

m.in.:

- „Co ty wiesz o AK?!”
- „Giganci nauki. Straty nauki polskiej 1939-1945”
- „Znaki polskie”
- „Żołnierze Wyklęci”

Materiały edukacyjne

Instytut Pamięci Narodowej od samego początku wspiera nauczycieli, przygotowując i bezpłatnie udostępniając materiały edukacyjne. W 2022 r. powstało 13 materiałów edukacyjnych oraz 3 teki edukacyjne. Materiały składają się ze scenariuszy lekcji, z esejów historycznych i dokumentów źródłowych. Wydano m.in.:

- *Konspiracja młodzieżowa na ziemiach polskich w latach 1944–1956*
- *Polskie podziemie niepodległościowe 1944–1963*
- *Losy dzieci polskich pod okupacją sowiecką*

Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach „Echa Katynia” – trzecia edycja

Główną ideą festiwalu jest stworzenie przestrzeni, w której będzie rozważana problematyka totalitaryzmu w wielu aspektach. Zbrodnia katyńska, której dokonał Związek Sowiecki w 1940 r., jest punktem wyjścia, przyczynkiem do dyskusji, do całościowego, międzynarodowego spojrzenia na zagadnienie totalitaryzmu – problem, który nie tylko w historii, lecz także dzisiaj ma wpływ na życie milionów ludzi.

Podczas festiwalu, który odbył się w dniach 5–9 kwietnia 2022 r. w formule online, zaprezentowano

23

specjalnie wyselekcjonowane filmy z całego świata.

W ramach festiwalu, oprócz projekcji filmów, zorganizowano:

debat

warsztaty

informacja o festiwalu dotarła do

4 457 100

osób

wygenerowano

8826

kodów dostępu do filmów

Filmy – premiery 2022 r. (produkcje i koprodukcje)

Elżbieta Zawacka, *Czarny sufit* i *Matusia* – opowieść o Sprawiedliwej

Premiera filmu fabularnego *Czarny sufit* o Józefie Mackiewicz - Warszawa, 14 grudnia 2022 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Premiera filmu IPN *Matusia* – Warszawa, 1 grudnia 2022 r.
Fot. Sławek Kasper (IPN)

BIURO NOWYCH TECHNOLOGII

Głównym założeniem Biura jest transformacja cyfrowa oferty edukacyjnej, naukowej i wydawniczej IPN. W 2022 r. przygotowano projekt gamingowy „Gra Szyfrów” oraz aplikację „Szybowcowa '87”. Światowa premiera „Gry Szyfrów” odbyła się 21 kwietnia podczas targów PAX East w Bostonie.

Poprzedziła ją prapremiera projektu, która odbyła się 31 marca i 1 kwietnia w Reducie Banku Polskiego w Warszawie.

Gra Szyfrów

Fabula „Gry Szyfrów” rozpoczyna się pod koniec 1920 r. podczas walk o Korosteń – kluczowy węzeł kolejowy oraz bazę techniczno-zaopatrzeniową, promując nieznane szerzej dokonania polskich kryptologów, którzy złamali bolszewickie szyfry, przesądzając o losach wojny.

Jesienią mobilny showroom
promujący ten projekt przejechał
przez

21

miejscowości

wzięły w nim udział setki uczniów z

53 szkół

w całej Polsce

„Gra szyfrów” – mobilny showroom –
Warszawa, 14 września 2022 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Szybowcowa '87

„Szybowcowa '87” to pomoc dydaktyczna nowej generacji. Za pomocą gogli VR można wejść do mieszkania w peerelowskim bloku, w którym znajduje się konspiracyjna drukarnia Solidarności Walczącej.

14 listopada 2022 r. miała miejsce uroczystość zaprezentowania aplikacji VR „Szybowcowa '87”. Fot. IPN

Biuro Przystanków Historia

Pracownicy Biura Przystanków Historia dotarli do kilkunastu tysięcy słuchaczy w Polsce i za granicą – w tym dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, funkcjonariuszy służb mundurowych oraz żołnierzy – z projektami, m.in.:

- „Historia misia Wojtka”,
- „Drużyna Inki”,
- „Tadeusz Pietrzykowski – żołnierz, bohater, mistrz”.

Spotkanie z Eleonorą Szafran-Pietrzykowską, córką Tadeusza Pietrzykowskiego – Przystanek Historia IPN Chełm, 6 i 7 października 2022 r. Fot. IPN

Spektakl „Historia Misia Wojtka”. Fot. IPN

Zorganizowali też obozy patriotyczno-historyczne dla dzieci i młodzieży, służące edukacji przez zabawę.

Obóz patriotyczno-historyczny Biura Przystanków Historia IPN w Bieszczadach – 8 sierpnia 2022 r. Fot. Katarzyna Gajda-Bator (IPN)

BIURO WYDARZEŃ KULTURALNYCH

Biuro przekazuje wiedzę o najnowszej historii Polski poprzez organizację koncertów, widowisk, spektakli teatralnych, wystaw, konkursów artystycznych oraz festiwali, o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Zorganizowano

56 wydarzeń

w tym

27

koncertów („Dolny Śląsk” w wykonaniu Jozzka Brody z zespołem, „Już nie zapomnisz mnie” z cyklu „Artyści Andersa”)

8

spektakli („Obywatel Junod” o śmierci Eugeniusza Bodo)

4

widowiska
 („Sprawiedliwi”
w reż. Artura Hoffmana)

8

pokazów
filmowych

3

inauguracje
wystaw

Zgromadziły one łącznie ponad

17 tys. uczestników

Widowisko muzyczne
„Już nie zapomnisz mnie”
z cyklu „Artyści Andersa”
– Nowy Dwór Gdański,
19 czerwca 2022 r.
Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Spektakl „Obywatel Junod”
– Teatr Syrena w Warszawie,
29 listopada 2022 r.
Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Widowisko słowno-muzyczne

Kryptonim „Jodła”

W 41. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego Biuro Wydarzeń Kulturalnych przygotowało widowisko słowno-muzyczne *Kryptonim „Jodła”*.

Znakomici artyści polscy, tacy jak Halina Mlynkova, Sebastian Karpiel-Bułecka, Janusz Radek, Sound'n'Grace, Natalia Nykiel, Magdalena Kumorek, Krystyna Prońko, Skubas, Józefina, Roxie Węgiel oraz Grott Orkiestra, przywołali widzom wspomnienia, bolesne emocje i refleksje Polaków, którzy doświadczyli represji i pogwałcenia swobód obywatelskich w kraju, który umiłował wolność. Tytuł koncertu nawiązuje do akcji, która rozpoczęła się w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. Miała na celu internowanie działaczy „Solidarności” i niezależnych intelektualistów, uznanych przez władze komunistyczne za groźnych dla bezpieczeństwa państwa. Jej celem było zatrzymanie i umieszczenie w aresztach i więzieniach wytypowanych na specjalnych listach osób – wrogów systemu. Akcję „Jodła” zaplanowano na godz. 24:00, jednak w wielu przypadkach rozpoczęto ją wcześniej, jeszcze przed formalnym wprowadzeniem stanu wojennego.

Koncert odbył się 13 grudnia w Teatrze Polskim i był transmitowany w TVP Polonia oraz retransmitowany na antenie TVP 2 oraz TV Polonia. Można go obejrzeć na kanale IPNtv.

Kryptonim „Jodła” – widowisko w 41. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego –
Warszawa, 15 grudnia 2022 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

BADANIA NAUKOWE

Biuro Badań Historycznych prowadzi badania naukowe nad porzbiórą i najnowszą historią Polski, w tym historią emigracji polskiej oraz historią polskiego dziedzictwa kulturowego na Wschodzie.

Działania prowadzone są w skali ogólnopolskiej poprzez pracę 11 oddziałowych biur koordynowanych z centrali. Organizowane są konferencje i seminaria w całej Polsce. Pracownicy pionu naukowego przygotowują publikacje, opracowują materiały popularyzujące wiedzę o przeszłości, sporządzają opinie i ekspertyzy, recenzje wydawnictw naukowych i edukacyjnych oraz wystaw.

Zadania są realizowane przede wszystkim w ramach centralnych i oddziałowych projektów badawczych. W rezultacie powstają publikacje wpisujące się w tematykę konkretnych projektów.

W 2022 r. IPN

prowadził

12

Centralnych Projektów Badawczych

prowadził

17

Oddziałowych Projektów Badawczych

przygotował

80

ekspertyz i opinii naukowych

ponad

250

recenzji książek, artykułów, wystaw, programów
telewizyjnych i radiowych, konsultacji
przy produkcji ponad 70 filmów
i reportaży

Centralne Projekty Badawcze IPN realizują zespoły naukowców z centrali w Warszawie i ośrodków regionalnych. W pracach nad poszczególnymi projektami, poza badaczami z pionu naukowego, uczestniczą też pracownicy pozostałych pionów IPN oraz badacze zatrudnieni w innych ośrodkach naukowych (uczelnie wyższe, instytuty PAN itp.).

Uchodźstwo, emigracja niepodległościowa 1939–1990 (od 2022 r.)

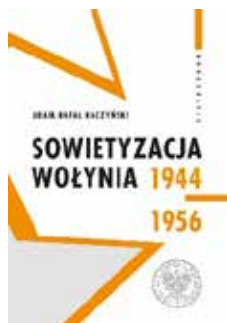
Badanie obejmuje zarówno dzieje polityczne polskiego uchodźstwa i historię myśli politycznej, jak i życie kulturalne i naukowe oraz szeroko pojętą emigracyjną codzienność.

Polacy w Rosji i Związku Sowieckim oraz w województwach wschodnich II RP (Kresy utracone)

Celem projektu jest zbadanie roli, jaką odgrywali Polacy w życiu politycznym, społecznym, naukowym i gospodarczym w Rosji, a później ZSRS, w okresie od rozbiorów I Rzeczypospolitej do rozpadu Związku Sowieckiego. Na podstawie zarządzenia prezesa IPN ramy tematyczne projektu zostały rozszerzone o nowy obszar badawczy – Kresy Wschodnie.

*Dzierżyńszczyzna
1932–1937.
Rejon skazany
na likwidację*

*Sowietyzacja
Wołynia
1944–1956*

*General brygady
Jan Kowalewski
(1892–1965) –
oficer wywiadu
i kryptolog. Studia
i szkice*

Ruch komunistyczny i aparat władzy 1917–1990

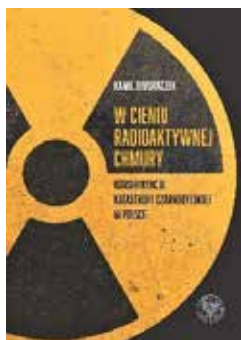
Pogłębienie badań nad ruchem komunistycznym w Polsce, jego założeniami, strukturami, kadrami oraz ideologią, a także jego relacjami z władzami II RP oraz charakterem powiązań z organami administracji państwowej i specjalnej oraz organizacjami społecznymi w PRL.

Krakowska organizacja PZPR 1948–1990. Struktury, członkowie, działalność

Osłabić tendencje emigracyjne. Komitet Wojewódzki PZPR w Katowicach wobec wyjazdów do RFN w latach 1970–1978. Wybór źródeł

Katastrofa czarnobylska i jej konsekwencje w Polsce

W województwie i w „terenie”. Działalność Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej na szczeblu lokalnym

Struktury i metody działania aparatu bezpieczeństwa w Polsce 1944–1989/90

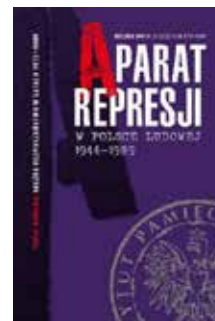
Celem badań jest wypełnienie luk badawczych w badaniach nad Ministerstwem Bezpieczeństwa Publicznego, co pozwoli na przygotowanie syntezy historii MBP w latach 1945–1954, a także poszerzenie stanu badań dotyczących komunistycznego aparatu represji po 1956 r. Prace prowadzone są w ramach czterech nurtów badawczych: struktur UB/SB na poziomie centralnym, wojewódzkim i powiatowym; metod, form i środków pracy operacyjnej UB/SB; prozopografii; komparatystyki ze służbami innych państw totalitarnych.

*Leksykon bezpieki.
Kadra kierownicza
aparatu
bezpieczeństwa
1944–1956, tom III*

*Obserwacja
w służbie SB. Studia
i szkic*

*„Aparat Represji
w Polsce Ludowej
1944–1989” nr 20*

Podziemie niepodległościowe 1944–1956 i ofiary represji zamordowane za działalność na rzecz niepodległego państwa polskiego

Głównym celem projektu jest opracowanie serii publikacji poświęconych polskiemu antykomunistycznemu podziemiu niepodległościowemu, m.in. monografii Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, monografii poświęconych koncepcjom walki zbrojnej polskiego antykomunistycznego podziemia niepodległościowego, działalności propagandowej/informacyjnej oraz patologiom w szeregach polskiego antykomunistycznego podziemia niepodległościowego.

„Solidarność” i opór społeczny 1956–1989

Prace nad Encyklopedią Solidarności oraz portalem encysol.pl, a także umiędzynarodowienie badań, studia porównawcze i komparatystyczne, przygotowanie publikacji monograficznych oraz pryncypialnych dotyczących opozycji i oporu społecznego.

Podeptana godność. Pobór do wojska jako ukryta forma internowania 1982-1983

Transformacja ustrojowa PRL

Prace nad mechanizmami, osiągnięciami i zaniechaniami spowodowanymi procesem transformacji.

Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy

II wojna światowa i okupacja ziem polskich 1939–1944/45

Badania nad sytuacją Polski i jej obywateli w czasie II wojny światowej. Dotyczą przede wszystkim okupacji niemieckiej i sowieckiej ziem polskich, zbrodni obu okupantów (a także zbrodni ukraińskich), Intelligenzaktion, zbrodni pomorskiej i losu Polek w okupowanym Krakowie.

Radzim 1939. Zbrodnie w obozie Selbstschutz Westpreussen oraz broszura Obóz przesiedleńczy w Smukale (1941–1943)

Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1917–1990

Badania z zakresu strat osobowych poniesionych przez Polaków oraz obywateli polskich za pomoc Żydom w okresie II wojny światowej, skala i zakres pomocy świadczonej Żydom przez Polaków i obywateli pod okupacją niemiecką dla całego obszaru ziem polskich, analiza zagadnienia pomocy indywidualnej i zorganizowanej świadczonej Żydom przez Polaków w okresie okupacji niemieckiej.

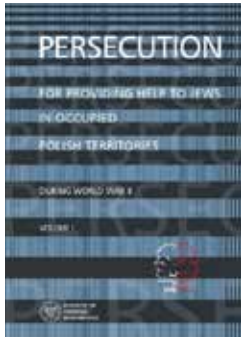

Stan badań nad pomocą Żydom na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką – przegląd piśmiennictwa

Po tej stronie był również Człowiek. Mieszkańcy przedwojennego województwa śląskiego z pomocą Żydom w okresie II wojny światowej

Persecution for Providing Help to Jews in Occupied Polish Territories during World War II, Vol. 1

„Polish-Jewish Studies”

Twórcy, dziennikarze i naukowcy wobec władz komunistycznych

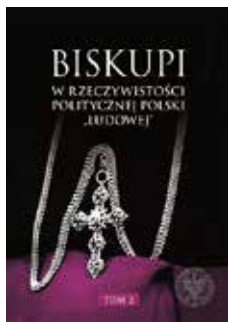
Projekt podejmuje niezwykle interesujący temat funkcjonowania środowisk – twórców, dziennikarzy i naukowców w systemie totalitarnym.

„Ludowe” Wojsko Polskie jako element aparatu represji

Głównym celem projektu jest opracowanie zbiorowej syntetycznej monografii Ludowego Wojska Polskiego w latach 1943–1990.

Władze komunistyczne wobec Kościoła i związków wyznaniowych w Polsce 1944–1989

Badania nad historią Kościoła katolickiego i innych związków wyznaniowych w Polsce w latach 1944–1989.

Biskupi w rzeczywistości politycznej Polski „ludowej” t. 2

Nadzieje i rozczarowania. Środowiska katolików świeckich w Polsce (1944/1945–1956)

Droga do Wrocławia. Życie i działalność ks. Bolesława Kominka w latach 1903–1956

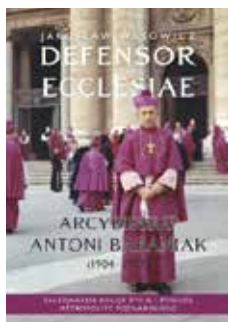
Wydział do Spraw Wyznań Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej we Wrocławiu w latach 1950–1973. Studium historycznoprawne

Tajni księży. Historia nielegalnego pobytu słowackich werbistów w Polsce w latach 1957–1964

Andrzej Niesiołowski (1899–1945). Z dziejów nurtu chrześcijańsko-społecznego w polskiej socjologii

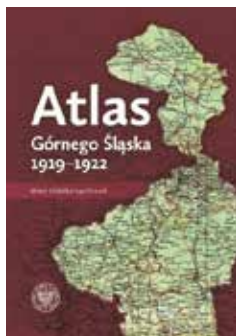

Defensor Ecclesiae. Arcybiskup Antoni Baraniak (1904–1977). Salezjańskie koleje życia i posługi metropolity poznańskiego

Oddziałowe Projekty Badawcze realizowane w 2022 r. przez terenowe Biura Badań Historycznych:

- Pierwsi sekretarze KW PZPR w Białymstoku
- Ludzie władzy w PRL – Pomorze
- Powstania śląskie 1919–1921
- Władza i społeczeństwo w Małopolsce i na Ziemi Świętokrzyskiej 1945–1989/1990
- Dzieje Lubelszczyzny 1918–1980
- Dokumenty zbrodni wołyńskiej
- Łódź i region łódzki na tle historii Polski 1914/1918–1989
- Wielkopolska w latach 1945–1989
- Żydzi w Wielkopolsce w XX w.
- Metodologiczne i teoretyczne problemy badania najnowszej historii Polski
- Wielkopolska w okresie II wojny światowej
- Wielkopolska w okresie XX-lecia międzywojennego
- Osobowy wykaz ofiar konfliktu polsko-ukraińskiego w latach 1939–1948
- Świat wobec Szczecina
- Raporty polskie Stasi 1981–1989
- Warszawa nie?pokonana
- Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944–1956
- Dopalanie Kresów
- Polska i Europa Środkowo-Wschodnia w XX w.

Publikacje wydane w ramach Oddziałowych Projektów Badawczych

*Atlas Górnego Śląska
1919-1922. Wybór źródeł
kartograficznych*

*„Górny Śląsk to wielka rzecz”.
Wystąpienia na forum Sejmu
Śląskiego I kadencji (1922-1929)*

*Rok 1920 na Górnym Śląsku.
Alianci – kampania plebiscytowa
– powstanie*

*„Nasza broń to karta
wyborcza”. Polskie
Stronnictwo Ludowe
w województwie kieleckim
w latach 1945-1949*

*Małopolscy bohaterowie
„Solidarności”*

*W cieniu „żelaznej kurtyny”.
Szwecja wobec Szczecina
1945-1989*

Gryf, młot i cyrkiel. Szczecin w polityce władz NRD 1970–1990

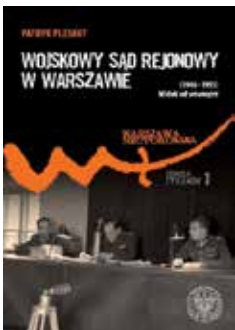
Komuniści w Warszawie. Działalność Komitetu Warszawskiego KPRP/KPP (1918–1938)

Ze wsi do miasta. Polskie Stronnictwo Ludowe w Warszawie 1945–1947–1949

Twarze Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie (1946–1955)

Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie (1946–1955). Widok od wewnątrz

Badania nad terrorem okupacyjnym

Naukowcy z IPN opisują terror okupacyjny i represje stosowane w czasie II wojny światowej przez niemieckie i sowieckie wojska, administrację, oddziały policyjne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Historycy należący do zespołu przygotowują publikacje przedstawiające losy ludności cywilnej w poszczególnych powiatach należących do Generalnego Gubernatorstwa, ziem polskich wcielonych do Rzeszy oraz na Kresach Wschodnich.

*Zbrodnie niemieckie
w Lesie Weleckim koło
Buska-Zdroju*

*Ekspertyza w sprawie obozu
przejściowego w Pruszkowie
(Durchgangslager 121
Pruszków) i jego statusu*

*Sprawa Ignacego Kaczmarka.
Studium przypadku niemieckiego
zabójstwa sądowego z 1944 r.
oraz rozliczeń z okupacją
niemiecką*

*Nazwać zbrodnie po imieniu.
Ustalenia Komisji Ścigania
Zbrodni przeciwko Narodowi
Polskiemu w sprawie zbrodni
z okresu II wojny światowej*

Konferencje naukowe i spotkania o charakterze popularnonaukowym

„Od referendum do sfałszowanych wyborów: 1946–1947 r. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce”

Warszawa, 19 stycznia 2022 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

„»Jedynie prawda jest ciekawa«. Dziedzictwo Józefa Mackiewicza w 120. rocznicę urodzin”

Warszawa, 31 marca – 1 kwietnia 2022 r.
Fot. Sławek Kasper (IPN)

Ogólnopolska, interdyscyplinarna konferencja naukowa „»Bóg, Honor, Ojczyzna«? Imponderabilia w wojsku, aparacie bezpieczeństwa i służbach specjalnych”

Częstochowa, 8–10 czerwca 2022 r.
Fot. Bartosz Kapuściak (IPN)

Ogólnopolska konferencja naukowa „»Z piekła ku wolności«. Losy ludności cywilnej ewakuowanej z armią gen. Władysława Andersa ze Związku Sowieckiego w 1942 r.”

Łódź, 6–7 października 2022 r.
Fot. IPN

Inicjatywa skierowana do studentów i doktorantów wydziałów politologicznych i historycznych zajmujących się historią najnowszą Polski.

We wrześniu kilkunastu doktorantów z całej Polski spotkało się na wykładach i warsztatach. Wykłady dotyczyły m.in. katolików zaangażowanych społecznie w okresie PRL, problemu restytucji, reparacji i zwrotu dóbr kultury po II wojnie światowej, wykorzystania oral history oraz fotografii prasowej w badaniach naukowych, charakterystyki i znaczenia subkultur młodzieżowych w Polsce w okresie PRL i dokumentów dotyczących Polski oraz Polaków w archiwach zagranicznych.

XVI Letnia Szkoła Historii Najnowszej

POSZUKIWANIA I IDENTYFIKACJA

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN to zespół historyków, archiwistów, archeologów, specjalistów z dziedziny antropologii, medycyny sądowej i genetyki. Prowadzi prace badawcze i ekshumacyjne w wielu miejscach w Polsce i za granicą. Nasi pracownicy poszukują nieznanymi miejsc pochówku osób poległych w walkach o niepodległość i ofiar totalitaryzmów z okresu od 8 listopada 1917 r. do 31 lipca 1990 r. Dzięki temu przywracają tożsamość tym, których chciano skazać na zapomnienie.

Przedsięwzięcia Biura są realizowane na czterech płaszczyznach: badań historycznych, poszukiwawczych (archeologicznych), identyfikacyjnych oraz formalnoprawnych. Prawie 70-osobowy zespół wykonuje swoje zadania zarówno w centrali IPN w Warszawie, jak i w oddziałach w całej Polsce.

W 2022 r.

rozpoczęto badania historyczne w prawie

330 nowych sprawach

przeprowadzono prace archeologiczne w

50 miejscach

w wyniku czego odnaleziono szczątki
przynajmniej 111 osób

zabezpieczono

ponad 372

prób materiału porównawczego od krewnych
ofiar, dzięki czemu zwiększono zasoby Bazy Materiału
Genetycznego do ponad 1900 krewnych i ponad
1500 szczątków N.N.

ogłoszono nazwiska

30 osób

których tożsamość potwierdziły
badania genetyczne

Badania historyczne

prowadzone przez Wydział Analiz Historycznych
oraz Wydział Kresowy

W 2022 r. zarejestrowano

332 nowe sprawy

badawczo-historycznych. Kontynuowano również kwerendy rozpoczęte w latach ubiegłych. Celem działań jest ustalenie nie tylko okoliczności śmierci poszukiwanej osoby, lecz także całościowe zebranie wiedzy, która może być przydatna zarówno w odszukaniu miejsca pochówku, jak i we wstępnym rozpoznaniu szczątków odnalezionych w miejscu prowadzenia prac.

Prowadzono badania historyczne związane z ustaleniem miejsc pochówku obywateli polskich spoczywających na Litwie, w Kazachstanie, Uzbekistanie.

Poszukiwania w 2022 r.

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji w 2022 r. przeprowadziło prace poszukiwawcze w

50 miejscach

W rezultacie odnaleziono szczątki

**przynajmniej
111 osób**

od których zabezpieczono materiał genetyczny. Przeprowadzono także wizje lokalne, w tym w kilkunastu lokalizacjach za granicą (Gruzja, Litwa, Kazachstan, Uzbekistan).

Przykłady kilku spraw prowadzonych przez Biuro Poszukiwań i Identyfikacji w 2022 r.

1.

Szumowo. W marcu w remontowanej bibliotece gminnej przy ul. 1 Maja 37 przeprowadzono czynności archeologiczne. Budynek od lat czterdziestych do siedemdziesiątych XX w. pełnił funkcję posterunku, a następnie komisariatu MO. W trakcie remontu pracownicy firmy budowlanej odkryli ludzkie szczątki pod posadzką jednego z pomieszczeń – dawnej celi. Założeniem badań było ustalenie, czy pod pozostałymi pomieszczeniami znajdują się kolejne szczątki, a w przypadku ich odnalezienia – ekshumacja. Ujawniono pojedyncze ludzkie szczątki zarówno wewnątrz nieruchomości, jak i na zewnątrz. Prace prowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Białymstoku.

2.

Kobyłka. W kwietniu w lesie przy ul. Radzymińskiej przeprowadzono prace archeologiczne w celu weryfikacji informacji, według której w bezimiennej mogile spoczywają szczątki brytyjskiego lotnika bądź kobiety zamordowanej przez Niemców. Poszukiwania podjęto na wniosek lokalnego działacza, który wskazał miejsce pochówku. W centralnie utworzonym sondażu natrafiono na przemieszane szczątki dwóch osób, które ekshumowano i przekazano do dalszych badań antropologicznych oraz genetycznych. Przy szczątkach odnaleziono grzebień, guzik oraz fragment zamka błyskawicznego.

3.

Kreżce. Pod koniec sierpnia w pobliżu drogi Maków-Skierniewice, nad rzeką Zwierzynką, przeprowadzono poszukiwania szczątków Stefana Janusza Drażkiewicza, pseud. „Murzynek”, który według relacji świadków został zamordowany przez Niemców w sierpniu 1944 r. nad rzeką Zwierzynką. Przebadano obszar 100 m² i odnaleziono szczątki jednej osoby. Prace objęto śledztwem OKŚZpNP w Łodzi.

4.

Kraków. W połowie września na cmentarzu Rakowickim przeprowadzono – w ramach kolejnego etapu badań – poszukiwania szczątków żołnierzy AK zmarłych w kwietniu 1944 r. w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie oraz partyzantów poległych w walce z organami aparatu represji, których ciała przewieziono do Zakładu Medycyny Sądowej w Krakowie w latach 1946–1947. Sprawdzono obszar w obrębie trzech współczesnych grobów i odnaleziono wtórnie złożone szczątki 11 osób. Podjęto je i przekazano do dalszych badań do Zakładu Medycyny Sądowej w Krakowie. Prace przeprowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Krakowie. Ekshumowane szczątki zostały przekazane do dalszych badań do Zakładu Medycyny Sądowej w Krakowie. Prace przeprowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Krakowie.

5.

Skierniewice. Na początku października w Lesie Zwierzynieckim przy ul. Makowskiej (obecnie obszar Kompleksu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Zwierzyniec Królewski”) przeprowadzono poszukiwania szczątków 14-letniego chłopca, ofiary zbrodni niemieckiej, prawdopodobnie jednego z wysiedlonych z Zamojszczyzny w ramach „Aktion Zamosc”. Prace wykonywano na terenie leśnego upamiętnienia. Przebadano powierzchnię 10 m² i odnaleziono pochówek jednej osoby. Odślonięte szczątki zostały podjęte i przekazane do dalszych badań antropologicznych i genetycznych. Prace objęto śledztwem OKŚZpNP w Łodzi.

6.

Lublin. W pierwszej połowie listopada na terenie Górki Czechowskich przeprowadzono czwarty etap poszukiwań. Badania skoncentrowano w centralnej części wąwozu, w rejonie tzw. mogiły legionisty. Miejsce wytypowano na podstawie analizy relacji oraz wskazań lokalnych społeczników. Podstawą źródłową były ustalenia poczynione w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. przez płk. Rudolfa Ostrzyńskiego. Na podstawie zebranych świadectw i wizji lokalnych określił on orientacyjne położenie miejsc, w których na przełomie lat 1947 i 1948 dokonano ekshumacji. Podczas prospekcji odślonięto szczątki w układzie anatomicznym minimum dwóch osób, a także szczątki przemieszane w obrębie całej badanej powierzchni. Podjęto je i przewieziono do Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej UM w Lublinie w celu wykonania dalszych badań. Prace objęto śledztwem OKŚZpNP w Lublinie. Prace poszukiwawcze będą kontynuowane w 2023 r.

Wizje lokalne

w kilkunastu miejscach na Litwie, w Kazachstanie i Uzbekistanie

Uzbekistan – rekonesans w sześciu lokalizacjach w nieupamiętnionych miejscach pochówków obywateli polskich pod kątem ich ewentualnej ekshumacji lub upamiętnienia. Wielu Polaków, którzy trafili do Uzbekistanu na skutek deportacji oraz w związku z formowaniem się Armii Andersa, zmarło w wyniku wycieńczenia i chorób.

Kazachstan – przeprowadzono przy współpracy z Muzeum Historyczno-Archeologicznym w Żezkazganie wizje lokalne w trzech miejscowościach na cmentarzach w ramach badań naukowych związanych z projektem ewidencji nieupamiętnionych miejsc pochówku obywateli polskich represjonowanych przez władze sowieckie w latach 1936–1956. W Karagandzie przeprowadzono powtórny rekonesans w miejscu spoczynku Zygmunta Olechnowicza pseud. „Zygma” zmarłego na początku lat dziewięćdziesiątych w szpitalu psychiatrycznym w Karagandzie. W trakcie działań wytypowano domniemany obszar zajmowany przez pochówki szpitalne.

Litwa – rekonesans terenowy w ponad 30 miejscowościach w celu weryfikacji nieoznaczonych miejsc pochówku, poszukiwania świadków oraz krewnych ofiar, których szczątki zostały już ekshumowane lub których grobów BPiI nadal poszukuje. Rekonesans przeprowadzono m.in. w takich miejscowościach, jak: Bareikiskes, Chmielniki, Dziechciary (Dziechciarai), Ejszyszki, Giełuńce, Gudzie (Gudziai), Jacewicze, Janczuny, Jundziliczki, Kena, Maliszki, Miedniki Królewskie, Nielidziszki, Niewojniańce, Nowokuńce, Nowosady, Podborze, Podworańce, Podworniki, Połuknia, Porzeczkowszczyzna, Rukojnie, Sirokomla, Stoki, Szaterniki, Szumsk, Syrwidy, Tetiańce, Turgiele, Wiszkuńce, Żłoukty.

Identyfikacja

Identyfikacja tożsamości osób, których szczątki zostały odnalezione w związku z prowadzeniem przez IPN prac poszukiwawczych nieznanymi miejsc pochówku ofiar zbrodni przeciwko narodowi polskiemu, jest realizowana przez Wydział Identyfikacji. Wydział ten prowadzi Bazę Materiału Genetycznego IPN, kontaktuje się z krewnymi ofiar, pobiera materiał biologiczny z zabezpieczonych szczątków oraz od krewnych ofiar. Specjaliści z zakresu antropologii sądowej i medycyny sądowej prowadzą czynności podczas prac ekshumacyjnych, dokonują oględzin antropologicznych i medyczno-sądowych oraz wydają opinie w tym zakresie. Planują, zlecają i weryfikują wykonanie umów w zakresie badań genetycznych przez konsorcja współpracujące z IPN oraz analizują otrzymywane wyniki badań.

Baza Materiału Genetycznego IPN

Jest to jedyna w Polsce tego typu państwowa baza materiału genetycznego utworzona na mocy ustawy.

Zgłoszenia: genetyka@ipn.gov.pl i infolinia: +48 884 203 346
(w 2022 r. otrzymano 48 zgłoszeń)

Od 2016 r. do końca grudnia 2022 r.
zarejestrowano łącznie

**3435 próby
materiału
biologicznego**

do badań genetycznych

w tym

**1935 prób
materiału
porównawczego**

pochodzącego od krewnych
poszukiwanych ofiar

1500 prób

pozyskano z ekshumowanych szczątków

W 2022 r. bazę poszerzono o

225 prób

materiału porównawczego od krewnych ofiar

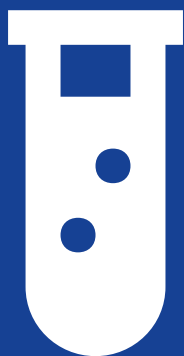
W 2022 r. działania Biura Poszukiwań i Identyfikacji doprowadziły do odnalezienia w

25 lokalizacjach

szczątków kostnych należących do

111 osób

z czego szczątki **42 osób** ekshumowano w ramach prac objętych śledztwem prokuratorów oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, a szczątki **69 osób** podjęto w wyniku prac biura, niezależnie od toczących się śledztw.

Wydział Identyfikacji zlecił badania genetyczne mające na celu uzyskanie profili DNA

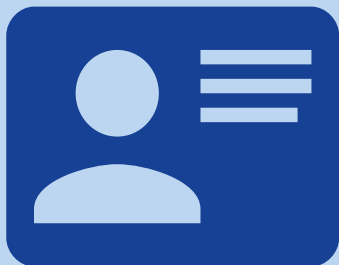
381 osób

(70 prób materiału kostnego i 311 prób materiału porównawczego od krewnych ofiar).

CODIS – narzędzie wspierające Bazę Materiału Genetycznego IPN

Instytut Pamięci Narodowej jako jedyny podmiot w Polsce (oraz w Europie) wykorzystuje autorski system Federalnego Biura Śledczego USA (FBI) o nazwie CODIS do identyfikacji ofiar reżimów totalitarnych i czystek etnicznych. Wdrożenie tego systemu w IPN nastąpiło w 2019 r.

Zasoby systemu stanowią profile DNA ustalone w wyniku badań genetycznych zleczanych przez Biuro Poszukiwań i Identyfikacji zewnętrznym laboratoriom genetycznym w trybie ustawy o zamówieniach publicznych oraz profile DNA ustalone przez laboratoria w trybie postępowania karnego, przekazane do bazy przez prokuratorów pionu śledczego IPN.

Do końca grudnia 2022 r. w programie CODIS zidentyfikowano

558 profili genetycznych

zarówno pochodzących od krewnych ofiar (485 profili), jak i pozyskanych ze szczątków N.N. odnalezionych w wyniku prac ekshumacyjnych Biura Poszukiwań i Identyfikacji (73 profile).

Uroczystość wręczenia
not identyfikacyjnych –
Warszawa, 22 lipca 2022 r.
Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Konferencja Identyfikacyjna

22 lipca w Belwederze odbyła się uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych, podczas której ogłoszono nazwiska 30 zidentyfikowanych przez IPN ofiar totalitaryzmów i czystek etnicznych: Tadeusza Bejta, Józefa Bosia, Stanisława Chmielewskiego, Eugeniusza Chudowolskiego, Kazimierza Człowiekowskiego, Jana Drożdża, Józefa Dudaczyka, Edwarda Dziewy, Antoniego Fojcika, Władysława Grada, Józefa

Jankowskiego, Antoniego Kielocha, Stanisława Kopika, Tadeusza Kościółka, Wacława Laskowskiego, Stanisława Lewandowskiego, Franciszka Marciniaka, Rudolfa Mojeścika, Jana Mulaka, Ireny Odrzywołek, Henryka Sity, Stanisława Stankiewicza, Romana Trukawki, Bronisława Wawera, Henryka Wieliczki, Juliana Wojciucha, Stanisława Zyskowskiego, Jana Żaka, Władysława Żwirka i Feliksa Żyty.

Dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, wiceprezes IPN, podczas wręczania nagród laureatom finału V edycji projektu IPN „Łączka i inne miejsca poszukiwań” – 8 czerwca 2022 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Projekt IPN „Łączka i inne miejsca poszukiwań”

W ramach projektu IPN „Łączka i inne miejsca poszukiwań” są organizowane spotkania młodzieży ze specjalistami biorącymi udział w poszukiwaniach nieznanych miejsc pochówku. Rezultatem sesji naukowych ma być dwuminutowa etiuda filmowa – refleksja uczestników nad tematyką projektu.

W czerwcu w Warszawie odbył się finał V edycji projektu

IPN „Łączka i inne miejsca poszukiwań”. W edycji tej uczestniczyło 214 osób w 38 zespołach, w tym – po raz pierwszy – trzy zespoły harcerzy z Wilna (18 osób) ostatnich klas szkół podstawowych oraz średnich.

W listopadzie zainaugurowano VI edycję projektu – zgłosiło się 302 uczniów w 59 zespołach. Zajęcia prowadzone są w oddziałach i delegaturach

IPN w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Łodzi, Poznaniu i Warszawie. Białostocka edycja projektu realizowana jest w systemie hybrydowym (stacjonarnie oraz online), natomiast pozostałe oddziały prowadzą projekt w trybie stacjonarnym.

Podobnie jak w latach ubiegłych VI edycja jest objęta Patronatem Narodowym Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

Uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych –
Warszawa, 22 lipca 2022 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Wystawa „Ostaszków, skrzynka pocztowa nr 37”

Wystawę zaprezentowano w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. Jej tytuł nawiązuje do monasteru – Pustelni Niłowo-Stołobieńskiej, w którym zorganizowano jeden z obozów specjalnych NKWD.

Na taki adres do wiosny 1940 r. przychodziły listy od rodzin do uwięzionych tam obywateli polskich.

Tam też, w specjalnie przygotowanym pomieszczeniu, miała stanąć wystawa, stając się częścią klasztornej muzeum. Niestety, zamysł umieszczenia wystawy w murach ostaszковского monasteru nie został zrealizowany. Władze klasztoru wycofały się z wcześniejszych obietnic. Być może kiedyś przyjdzie taki

czas, że uda się powrócić do tego planu. Jednak obecnie tym istotniejsza jest

możliwość prezentacji ekspozycji w innych miejscach w imię pamięci o ponad 6000 obywateli polskich więzionych w Ostaszkwie i zamordowanych w Kalininie.

Na panelach widnieją zdjęcia ofiar zbrodni, dobrane tak, by tworzyły iluzję kontaktu wzrokowego z oglądającym wystawę. Wrażenie przecinających się rzeczywistości pogłębia także fakt, że panele odbijają postać zwiedzającego.

Symboliczną rolę sarkofagu odgrywa skrzynia z podświetlonym mundurem polskiego policjanta. Charakter wystawy podkreśla ścieżka dźwiękowa – siedmiodzinna lista więźniów Ostaszkowa, zamordowanych w Twerze w ramach zbrodni katyńskiej.

Mapa miejsc, gdzie w 2022 r. IPN prowadził prace poszukiwawcze

- **Warszawa (Praga-Północ, m.st. Warszawa)** na terenie dawnego Aresztu Śledczego nr III (tzw. Toledo) przy ul. Namysłowskiej
- **Lublin (pow. lubelski, woj. lubelskie)** na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Unickiej
- **Szumowo (pow. zambrowski, woj. podlaskie)** prace archeologiczne w budynku remontowanej biblioteki gminnej przy ul. 1 Maja 37
- **Góra (pow. górowski, woj. dolnośląskie)** na cmentarzu parafialnym przy ul. Zielonej 17
- **Kobyłka (pow. wołomiński, woj. mazowieckie)** w lesie przy ul. Radzymińskiej
- **Racibórz (pow. raciborski, woj. śląskie)** na cmentarzu parafialnym Jeruzalem przy ul. Mickiewicza
- **Warszawa (Wola, m.st. Warszawa)** na Cmentarzu Wojskowym przy ul. Powązkowskiej
- **Ostrowite (pow. słupecki, woj. wielkopolskie)** na cmentarzu parafialnym przy ul. Lipowej
- **Białystok (pow. białostocki, woj. podlaskie)** na terenie Lasu Pietrasze
- **Krasnosielc (pow. makowski, woj. mazowieckie)** na terenie przylegającym do dawnej siedziby PUBP przy ul. Mostowej
- **Lublin (pow. lubelski, woj. lubelskie)** na terenie Górek Czechowskich
- **Łódź (pow. łódzki, woj. łódzkie)** na terenie dawnego poligonu wojskowego na os. Brus przy ul. Krańcowej
- **Cisiec (pow. żywiecki, woj. śląskie)**
- **Marianka (pow. suwalski, woj. podlaskie)**
- **Czarne (pow. człuchowski, woj. pomorskie)** na terenie działki leśnej

- **Warszawa (Mokotów, m.st. Warszawa)** na terenie byłego Aresztu Śledczego Warszawa I przy ul. Rakowieckiej
- **Kraków (pow. krakowski, woj. małopolskie)** na cmentarzu Rakowickim
- **Zabłudów (pow. białostocki, woj. podlaskie)** w kwaterze wojskowej cmentarza parafialnego przy ul. Kościelnej
- **Wierzbowa (pow. bolesławiecki, woj. dolnośląskie)**
- **Muczne (pow. bieszczadzki, woj. podkarpackie)** w okolicy dawnej leśniczówki Brenzberg
- **Małków (pow. hrubieszowski, woj. lubelskie)** na terenie nieczynnego cmentarza prawosławnego
- **Krężce (pow. skierniewicki, woj. łódzkie)** w pobliżu drogi Maków-Skierniewice, nad rzeką Zwierzynką
- **Wyrań (pow. sokołowski, woj. mazowieckie)** na obszarze Lasu Zielona
- **Warszawa (ul. Skierdowska, m.st. Warszawa)** w lesie przy ul. Skierdowskiej
- **Katowice (pow. katowicki, woj. śląskie)** na cmentarzu komunalnym w Katowicach-Panewnikach
- **Przepałkowo (pow. sępoleński, woj. kujawsko-pomorskie)** w kompleksie dworsko-parkowym
- **Warszawa (ul. Świerszcza 2, m.st. Warszawa)** na terenie willi Jasny Dom przy ul. Świerszcza 2, w siedzibie i areszcie Głównym Zarząd Informacji Wojska Polskiego
- **Goszczyno (pow. płocki, woj. mazowieckie)** na terenie prywatnej działki
- **Skierniewice (pow. skierniewicki, woj. łódzkie)** w Lesie Zwierzynieckim przy ul. Makowskiej (obecnie Kompleks Przyrodniczo-Krajobrazowego „Zwierzyniec Królewski”)

- **Szumowo (pow. zambrowski, woj. podlaskie)** na cmentarzu parafialnym
- **Jabłonna (pow. legionowski, woj. mazowieckie)** na obszarze leśnym
- **Jarosław (pow. jarosławski, woj. podkarpackie)** na cmentarzu Starym
- **Rembertów (dzielnica Warszawy, woj. mazowieckie)** na terenie jednostki wojskowej JW 4226 w Rembertowie
- **Lublin (pow. lubelski, woj. lubelskie)** na terenie Górek Czechowskich
- **Warszawa (woj. mazowieckie)** na cmentarzu Bródnowskim
- **Bielsk Podlaski (pow. bielski, woj. podlaskie)** na cmentarzu parafialnym
- **Wrocław (pow. wrocławski, woj. dolnośląskie)** na cmentarzu Osobowickim
- **Bydgoszcz (pow. bydgoski, woj. kujawsko-pomorskie)** na cmentarzu komunalnym przy ul. Kcyńskiej
- **Węgliniec (pow. zgorzelecki, woj. dolnośląskie)** na cmentarzu komunalnym

więcej na:

poszukiwania.ipn.gov.pl

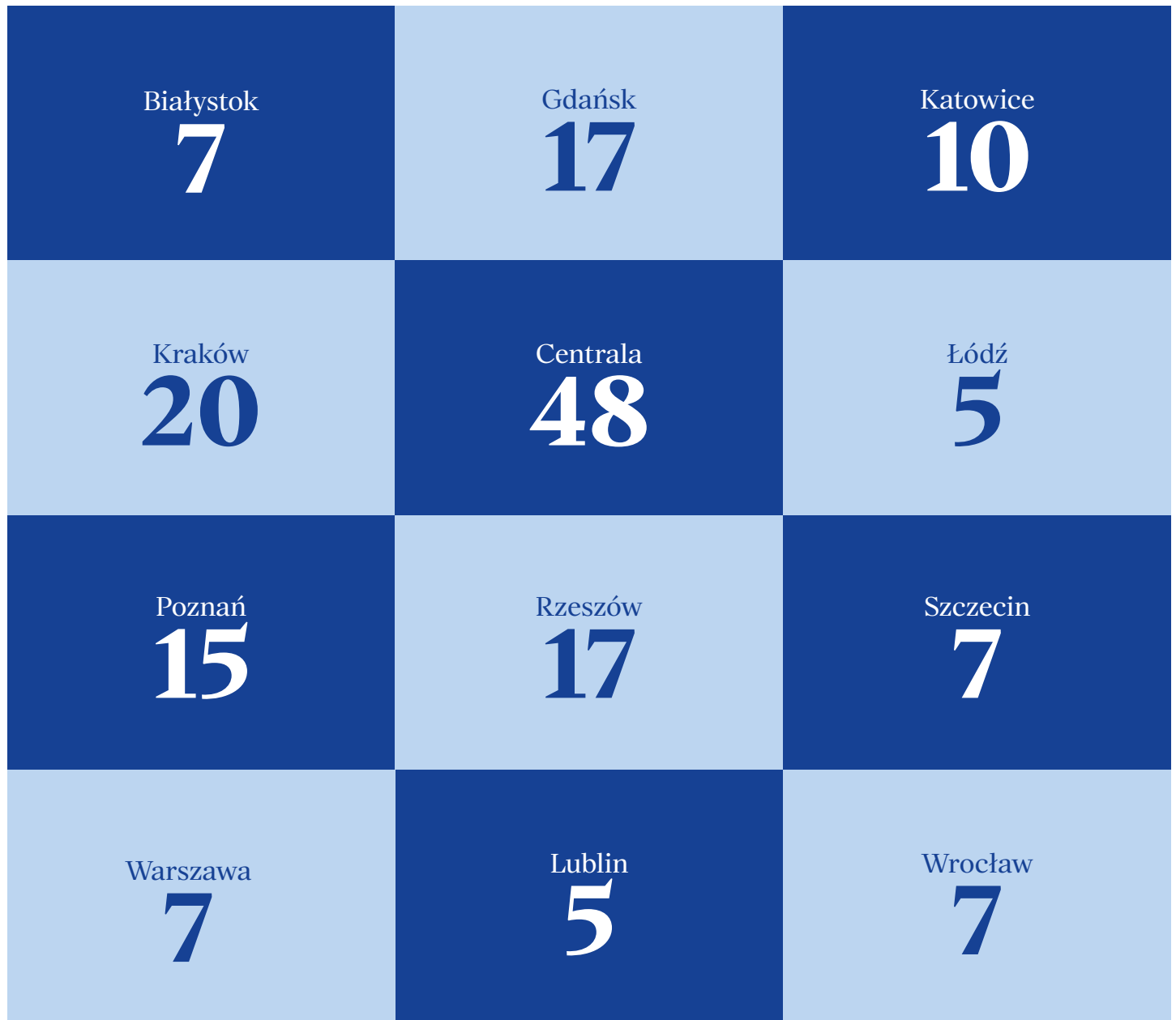

UPAMIĘTNIANIE

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa inicjuje opiekę nad miejscami i trwałymi obiektami pamięci narodowej oraz upamiętnia fakty, wydarzenia i postacie związane z miejscami walk i męczeństwa. Opiniuje wnioski o trwałe upamiętnienie miejsc i wydarzeń historycznych, ocenia stan obiektów pamięci narodowej (grobow, cmentarzy wojennych, cmentarzy ofiar terroru totalitarnego). Współpracuje w tym zakresie ze środowiskami i organizacjami emigracyjnymi i polonijnymi. Prowadzi także ewidencję grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, wspiera finansowo opiekę nad tymi mogiłami.

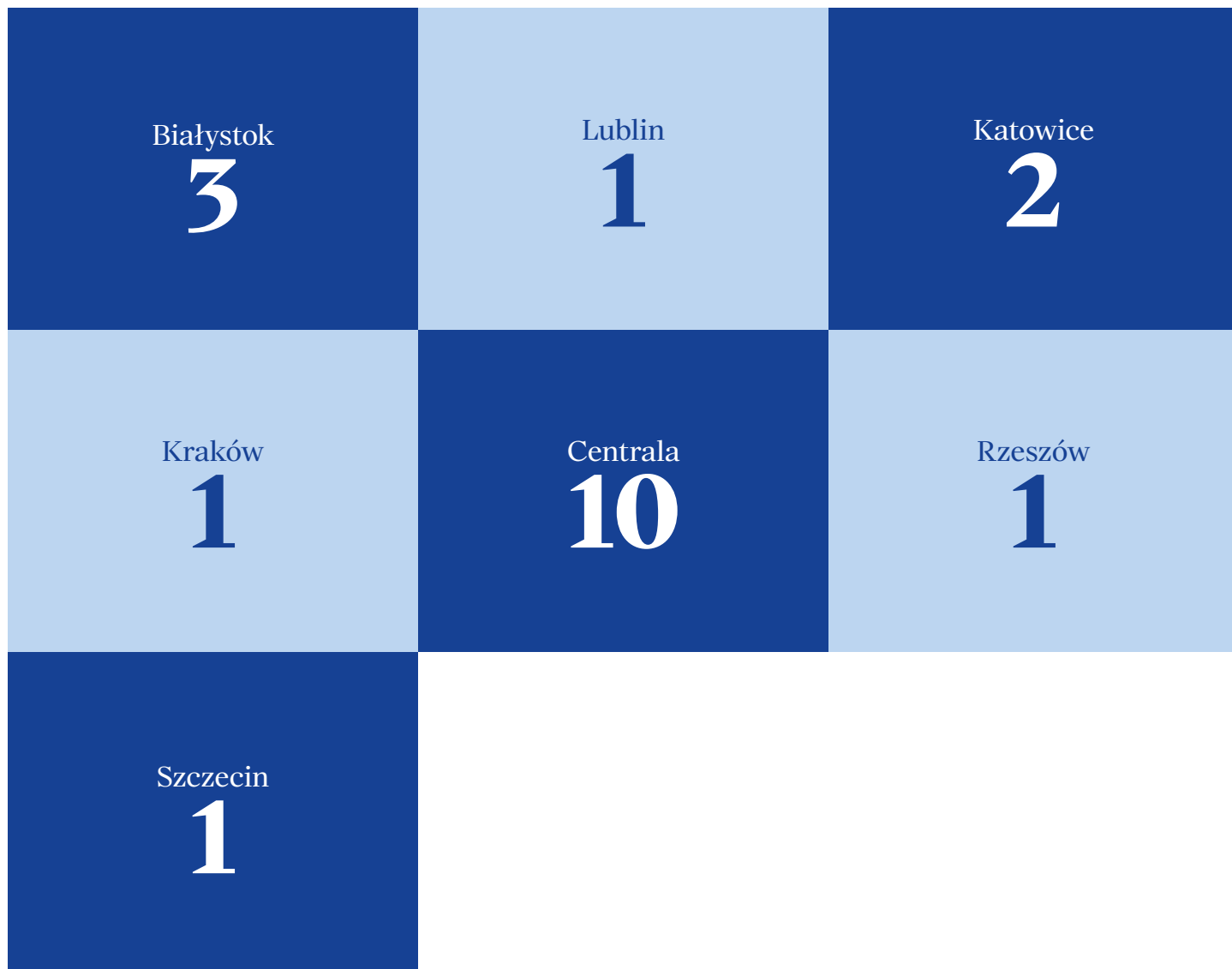
Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa odnajduje i upamiętnia miejsca męczeństwa Polaków oraz miejsca ich pochówku poza Polską. Wspiera tworzenie lokalnych izb pamięci i muzeów walk o niepodległość.

Nowe upamiętnienia wykonane w 2022 r. przez centralę i oddziały IPN

Renowacja w miejscach upamiętnień wykonana w 2022 r. przez centralę i oddziały IPN

Nowe nagrobki wykonane w 2022 r. przez centralę i oddziały IPN

Centrala

2

kwatery

1

Białystok

3

Kraków

2

Lublin

1

kwatery

3

Rzeszów

2

Szczecin

1

Remonty grobów wojennych wykonane w 2022 r. przez centralę i oddziały IPN

Centrala

15

Białystok

1

Katowice

3

Kraków

1

Lublin

4

Poznań

1

Warszawa

6

Groby wojenne i weteranów oraz upamiętnienia wykonane lub odnowione przez IPN za granicą

Wielka Brytania

- Londyn – remont nagrobka na mogile weterana walk o wolność i niepodległość Polski mjr. Ryszarda Wiszowatego (cmentarz South Ealing)
- Londyn – remont nagrobka na mogile gen. dyw. Kordiana Zamorskiego (cmentarz St. Mary's Catholic Cemetery)
- Wrexham – wykonanie nagrobka na mogile weterana Michała Helona, żołnierza Polskich Sił Zbrojnych w ZSRS i Armii Polskiej na Wschodzie, uczestnika bitwy o Monte Cassino

Norwegia

- Oslo – remont tablicy nagrobnej polskich lotników, cichociemnych oraz Polaków zmarłych podczas II wojny światowej (cmentarz Vestre Gravering)

Włochy

- Acquafondata – prace remontowo-konserwacyjne cmentarza wojennego 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa
- Ankona – wykonanie pomnika Pułku Ułanów Karpackich

Holandia

- Breda – wykonanie pomnika Batalionu Strzelców Podhalańskich 1. Dywizji Panczernej gen. Stanisława Maczka

Niemcy

- Dachau – remont drewnianego krzyża z cmentarza Waldfriedhof upamiętniającego polskie ofiary zamordowane w niemieckim obozie koncentracyjnym KL Dachau w latach 1939–1945
- Monachium – wykonanie przy siedzibie Konsulatu Generalnego RP tablicy upamiętniającej Józefa Mackiewicza

Zimbabwe

- Rusape – wykonanie tablic upamiętniających polskich uchodźców w Afryce Wschodniej i Południowej w latach 1942–1952

Czechy

- Mosty koło Jabłonkowa – wykonanie tablicy poświęconej żołnierzom WP i funkcjonariuszom SG, którzy w sierpniu 1939 podjęli walkę w obronie Przełęczy Jabłonkowskiej

U honorowanie w ramach projekt „Ocalamy” mogiły Stefana Bobuli, bohatera walk o wolność i niepodległość Rzeczypospolitej – Szalejów Górny (pow. kłodzki), 7 lipca 2022 r. Fot. IPN

Projekt Ocalamy

Projekt symbolicznego znakowania grobów bohaterów walk powstańczych i wyzwoleniczych realizowany przez OBUWiM IPN we Wrocławiu. W 2022 r. kontynuowano uhonorowywanie tabliczkami-insygniami grobów osób zaangażowanych w walkę o wolność i niepodległość bądź ofiar represji, m.in.: bohaterów walk o niepodległość w latach 1914–1921, żołnierzy walczących na frontach II wojny światowej, funkcjonariuszy policji pomordowanych na Wschodzie.

Upamiętnienie grobu powstańca śląskiego Wilhelma Marca znakiem pamięci „Tobie Polsko” – Mysłowice, 12 marca 2022 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Tobie Polsko

To symboliczne oznaczanie grobów powstańców śląskich znakiem pamięci opracowanym przez OBUWiM IPN w Katowicach. Akcję rozpoczęto 5 lipca 2021 r. w dzień setnej rocznicy zakończenia III powstania śląskiego. W 2022 r. oznaczono groby 42 powstańców śląskich, w tym 2 podwójne: 40 na terenie województwa śląskiego, 1 na terenie Wielkopolski i 1 na Opolszczyźnie.

Instytut Pamięci Narodowej wydał

ponad 90 opinii

dotyczących planowanych prac remontowych przy mogiłach wojennych na wniosek urzędów wojewódzkich, gmin, instytucji społecznych i rządowych.

Ekshumacje

Instytut Pamięci Narodowej na podstawie otrzymanych zgłoszeń samodzielnie prowadził prace ekshumacyjne, dzięki którym szczątki poległych żołnierzy oraz ofiar cywilnych z I i II wojny światowej zostały przeniesione z pobojuwisk bądź prowizorycznych miejsc pochówku na cmentarze wojenne.

Wydano

14 decyzji

zarządzających ekshumację z urzędu.

Na wnioszek podmiotów zewnętrznych wydano

362 decyzje

zezwalające na ekshumacje
z grobów wojennych.

Groby Weteranów Walk o Wolność i Niepodległość Polski

Instytut Pamięci Narodowej prowadzi ewidencję grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami oraz prowadzi system wsparcia finansowego ze środków publicznych (dotacje i świadczenia) opieki sprawowanej nad grobami weteranów.

W 2022 r. wpisano do ewidencji

2199 mogił

42 proc. z 5199 ogólnej liczby mogił wpisanych do ewidencji grobów

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa do ewidencji grobów wpisało:

184 groby uczestników powstania styczniowego,
516 grobów uczestników powstania wielkopolskiego,
93 groby uczestników powstań śląskich,
222 groby uczestników wojny polsko-bolszewickiej,
1184 groby uczestników walk II wojny światowej

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa podjęło procedurę wpisania grobów ponad **380 uczestników** walk II wojny światowej znajdujących się na cmentarzu Delio w Pwllheli w Walii (Wielka Brytania). Do wnioskodawców zarówno w Polsce, jak i za granicą są wysyłane tabliczki „Grób weterana” w celu umieszczenia ich na właściwych mogiłach. Dzięki skutecznej promocji tej akcji systematycznie rośnie liczba wniosków.

Dotacje

Na podstawie ustawy o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski udzielano świadczeń pieniężnych i dotacji celowych na pokrycie kosztów sprawowania opieki nad tymi grobami.

Warunkiem uzyskania środków pieniężnych na ten cel jest wpisanie grobu, którego ma dotyczyć opieka, do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski. O dotacje z budżetu państwa mogą ubiegać się fundacje, stowarzyszenia, kościoły lub związki wyznaniowe, inne osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, sprawujące opiekę nad wpisanymi do ewidencji grobami.

W 2022 r. udzielono

**48 świadczeń
pieniężnych**

oraz

17 dotacji celowych

Budowa i remonty grobów weteranów w 2022 r.

Opiniowanie upamiętnień i nazw

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa wydało

384 opinie

dotyczące przede wszystkim projektów nowych pomników, tablic i innych trwałych upamiętnień poświęconych wydarzeniom historycznym, miejscom oraz postaciom w dziejach walk i męczeństwa narodu polskiego oraz innych narodów na terytorium Polski.

W 2022 r. zarejestrowano łącznie

129 spraw

związanych z zaopiniowaniem nazw oraz pomników mogących naruszać ustawę o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego.

Pomnik Pułku Ułanów
Karpackich w Anconie –
18 lipca 2022 r.
Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Drewniany krzyż
upamiętniający polskie ofiary
zamordowane w niemieckim
obozie koncentracyjnym KL
Dachau w latach 1939–1945.
Fot. Sławek Kasper (IPN)

Tablica upamiętniająca
Józefa Mackiewicza
w Monachium –
16 października 2022 r.
Fot. Sławek Kasper (IPN)

Remont na cmentarzu
w Rusape – Zimbabwie.
Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Tablica upamiętniająca żołnierzy 4. Pułku Strzelców Podhalańskich oraz funkcjonariuszy Straży Granicznej – Mosty koło Jabłonkowa (Czechy), 23 sierpnia 2022 r. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

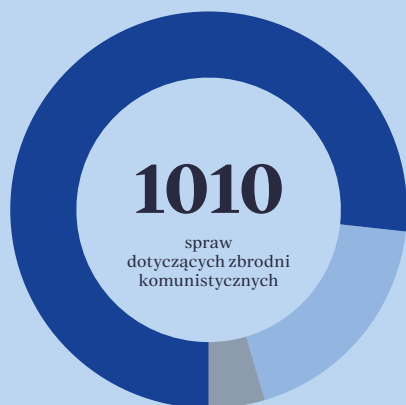
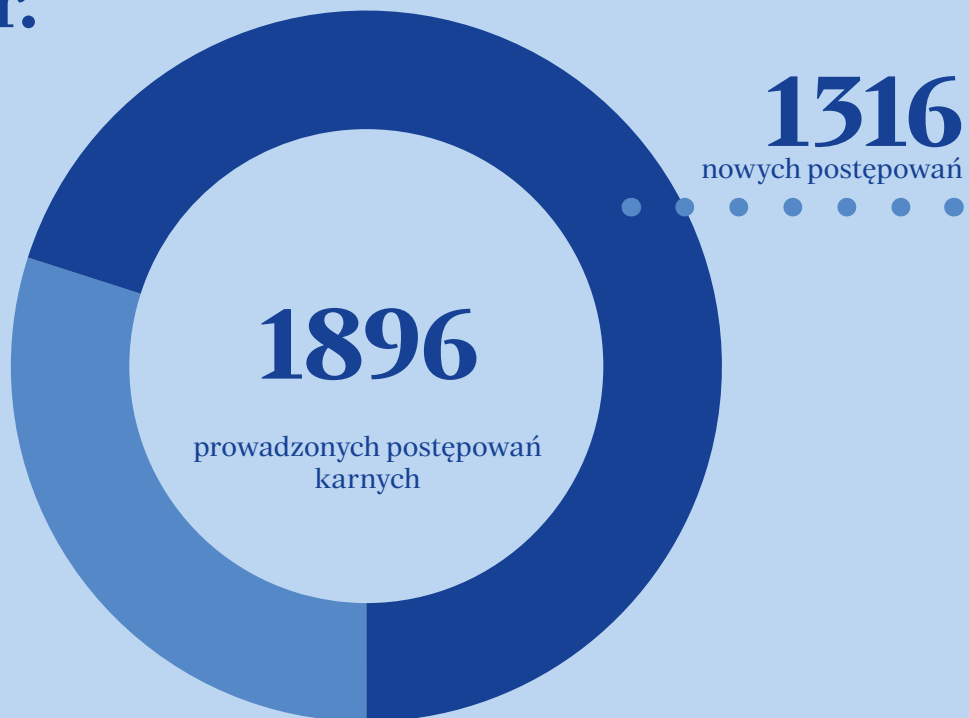

ŚCIGANIE ZBRODNI

Prokuratorzy pionu śledczego IPN

- ścigają sprawców zbrodni komunistycznych, nazistowskich oraz innych przestępstw stanowiących zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości; śledztwa prowadzą nawet wówczas, gdy sprawcy już nie żyją, w celu wyjaśnienia okoliczności zbrodni oraz ustalenia osób pokrzywdzonych;
- gromadzą materiał dowodowy pozwalający na występowanie do sądów z wnioskami, w celu stwierdzenia nieważności orzeczeń wydanych przez sądy wojskowe i powszechne w okresie państwa komunistycznego wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego;
- Oddziałowe Komisje Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu prowadzą kilkadziesiąt śledztw, których przedmiotem jest bezprawne pozbawienie wolności przez sędziów i prokuratorów wojskowego wymiaru sprawiedliwości osób sprzeciwiających się wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego i w jakiegokolwiek formie protestujących przeciwko władzom komunistycznym. Prokuratorzy kierują wnioski o uchylenie immunitetów sędziom i prokuratorom, w wypadku których zgromadzono materiał dowodowy uzasadniający podejrzenie popełnienia czynów wyczerpujących znamiona zbrodni komunistycznych, polegających na stosowaniu represji przez bezprawne pozbawienie wolności działaczy opozycji demokratycznej;
- w ramach prowadzonych śledztw uczestniczą w działaniach Instytutu związanych z poszukiwaniem miejsc pochówku osób, które straciły życie wskutek walki z systemem totalitarnym oraz represji totalitarnych lub czystek etnicznych trwających od 8 listopada 1917 do 31 lipca 1990 r.

W 2022 r.

zakończono

1334

postępowań

przesłuchano

1994

świadków

skierowano

9

aktów oskarżenia wobec 15 osób

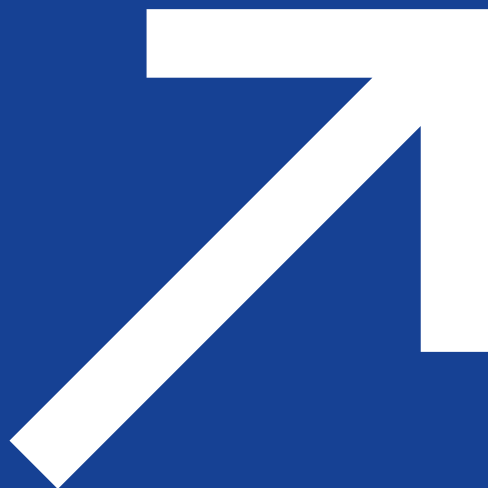
wydano

41

postanowień o przedstawieniu zarzutów
obejmujących kilkadziesiąt czynów

97

niezakończonych, zawieszonych śledztw byłej Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce oraz po byłej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Odnotowano wzrost liczby śledztw długotrwałych ogólnej liczby postępowań prowadzonych przez okres przekraczający rok

50

na początku roku do

63

pod koniec roku przy jednoczesnym spadku liczby śledztw najstarszych, których okres prowadzenia przekracza 5 lat – 75 na początku roku do 64 pod koniec roku

Skierowano

47

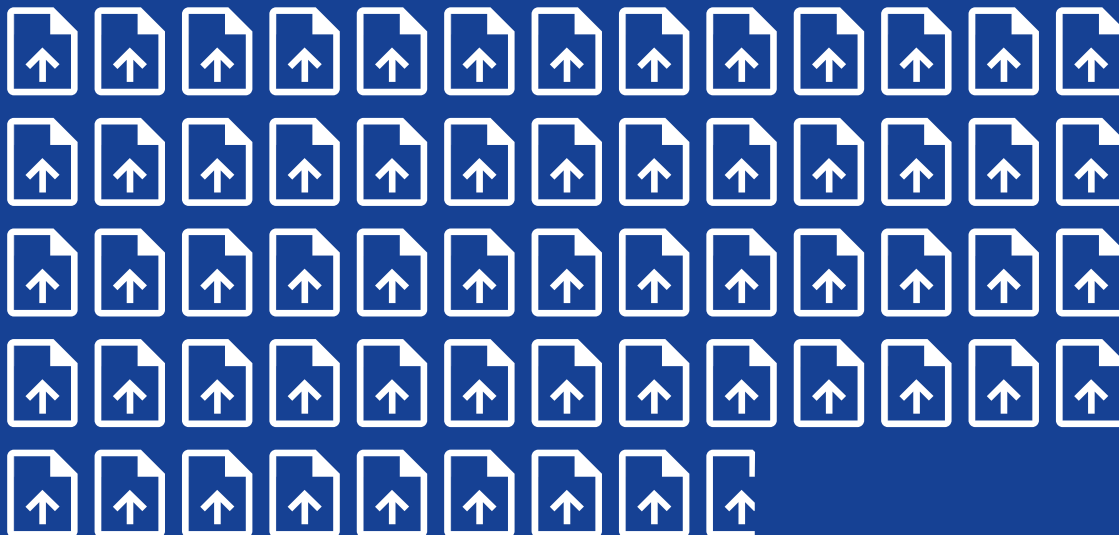
wnioski o udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej

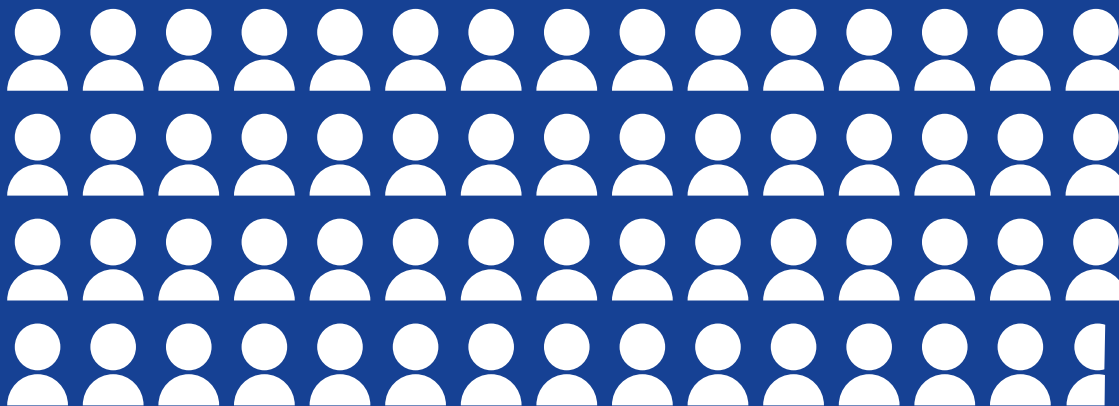
najwięcej wniosków przekazano do Niemiec

skierowano

430 wniosków o unieważnienie wyroków

wobec 432 osób

podjęto czynności w

712

nowo zarejestrowanych sprawach na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Skierowano

430 wniosków

o unieważnienie zapadłych orzeczeń dotyczących 432 osób

Prokuratorzy uczestniczyli w

53

rozprawach sądów I i II instancji

837

posiedzeniach sądowych w sprawach karnych oraz w sprawach o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

LUSTRACJA

Biuro Lustracyjne IPN

---

badania zgodność z prawdą złożonych oświadczeń lustracyjnych osób kandydujących do objęcia najważniejszych stanowisk publicznych lub wyrażających zgodę na ich objęcie. Osoby urodzone przed 1 sierpnia 1972 r. muszą poinformować, czy pracowały lub współpracowały

z komunistycznymi organami bezpieczeństwa bądź pełniły służbę w tych organach. Złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego (kłamstwo lustracyjne) grozi kilkuletnim zakazem piastowania stanowisk publicznych. Służy to przejrzystości życia publicznego.

Biuro publikuje w internecie cztery katalogi katalog.bip.ipn.gov.pl

1. osób na kierowniczych stanowiskach partyjnych oraz państwowych w czasach PRL
2. funkcjonariuszy, pracowników oraz żołnierzy komunistycznych organów bezpieczeństwa
3. osób inwigilowanych i represjonowanych przez organy bezpieczeństwa państwa w latach 1944–1989
4. ludzi sprawujących dziś najważniejsze funkcje publiczne.

W 2022 r.

4576

nowych oświadczeń
lustracyjnych od osób
pełniących funkcje publiczne
lub kandydujących
do ich objęcia

zweryfikowano

15 967

oświadczeń
lustracyjnych

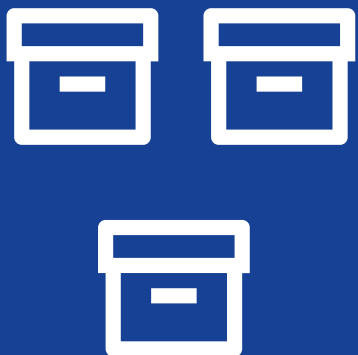
łącznie w zasobie biura znajduje się obecnie

471 815

zarejestrowanych oświadczeń lustracyjnych,
w tym zweryfikowano

147 824

postępowania

w trzech katalogach opublikowano
informacje dotyczące

**11 518 nowych
osób**

w czwartym katalogu –
osób pełniących najważniejsze funkcje
publiczne – zamieszczono dotychczas
niepublikowane dane

107 osób

w trzech katalogach wprowadzono

794 zmiany

ponad 280 000

wejść miesięcznie na stronę katalogów

prokuratorzy skierowali

208 wniosków o wszczęcie postępowania lustracyjnego

(sąd odmówił wszczęcia w 1 sprawie)

Biuro Lustracyjne przedstawiło

9 stanowisk

w postępowaniach autolustracyjnych

zapadło

243

prawomocnych orzeczeń sądowych,

w tym 177

uznających, że kwestionowane oświadczenia
lustracyjne są niezgodne z prawdą

blisko 75 proc.

orzeczeń sądu było zgodnych
ze stanowiskiem prokuratora
Biura Lustracyjnego

w 4 sprawach

sądy odwoławcze nie uwzględniły
złożonych apelacji

sądy apelacyjne jako sądy
odwoławcze uwzględniły

18 apelacji

W 2022 r. prokuratorzy skierowali

35 apelacji

od zapadłych orzeczeń sądów
I instancji o zgodności z prawdą.

13 apelacji

nie zostało rozpoznanych do końca 2022 r.

6 spraw

pozostaje w toku

7 z nich

zostało uwzględnionych

**w 1
sprawie**

sąd nie uwzględnił zażalenia

w toku procedur weryfikujących prawdziwość
oświadczeń lustracyjnych przesłuchano
w charakterze świadków

757 osób

w ramach toczących się przed sądami
postępowania lustracyjnego prokuratorzy
pionu lustracyjnego odnotowali

**617 dni
wokandowych**

Biuro Lustracyjne przeprowadziło

2695 kwerend archiwalnych

w celu odnalezienia materiałów źródłowych
dotyczących postaci wytypowanych
do publikacji w katalogu osób rozpracowywanych.

Okolo

17 000 sprawdzeń

w aplikacji „System informacji o złożeniu oświadczenia lustracyjnego”
(data-oswiadczenia.ipn.gov.pl) przeznaczonej dla użytkowników
zewnętrznych. System umożliwia osobom, które na podstawie zapisów
ustawowych
były zobowiązane do złożenia oświadczenia lustracyjnego, sprawdzenie
w systemie daty złożenia oświadczenia lustracyjnego, nazwy organu,
któremu oświadczenie przedłożono, i funkcji publicznej. Aplikacja nie
pokazuje natomiast informacji o treści oświadczenia lustracyjnego.

Na koniec 2022 r. w zasobie Biura Lustracyjnego znajdowało się

471 815

oświadczeń lustracyjnych

w tym

3527

oświadczeń, w których osoby je wypełniające napisały, że pracowały
bądź współpracowały z organami bezpieczeństwa PRL lub pełniły służbę
w tych organach

101 442

informacji o wcześniejszym złożeniu oświadczenia lustracyjnego.

WYDAWNICTWO
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

WYDAWNICTWO IPN

Wydawnictwo IPN to niekwestionowany lider na rynku książek historycznych.

Publikacje wydawane przez Instytut obejmują przede wszystkim okres wyznaczony datami 1917–1989. Wydawnictwo IPN publikuje książki będące rezultatem badań własnych oraz prace napisane na uczelniach czy przygotowane przez historyków regionalistów.

Powstają również publikacje w językach obcych: angielskim, niemieckim, rosyjskim, portugalskim, hebrajskim, litewskim, węgierskim i gruzińskim.

Co roku w ręce czytelników trafia niezwykle obszerny katalog publikacji, obejmujący zarówno prace naukowe, jak i popularyzatorskie, monografie i edycje źródeł, biografie i wspomnienia, albumy, a także komiksy, materiały edukacyjne i audiobooki, gry oraz puzzle.

Książki Wydawnictwa IPN są dostępne w księgarniach IPN i punktach sprzedaży w całej Polsce. Publikacje można także zakupić w księgarni internetowej ksiegarniaipn.pl. Część z nich jest udostępniana bezpłatnie, w formie drukowanej albo w Bibliotece Cyfrowej w formie plików pdf/epub/mobi do darmowego pobrania.

Gdzie w IPN można kupić nasze publikacje

W 2022 r.

wydaliśmy

217

publikacji

w tym dodatkowe nakłady

20

tytułów

przekazaliśmy nieodpłatnie prawie

500 000

publikacji w celach edukacyjnych, m.in. bibliotekom, szkołom, organizacjom polonijnym, domom dziecka, fundacjom w kraju i za granicą

sprzedaliśmy

116 997

egzemplarzy publikacji o łącznej wartości **1 507 537,30 zł** (dystrybucja wzrosła o ponad 10 tys. publikacji w stosunku do 2021)

Publikacje IPN zdobyły

11

nagród

6

wyróżnień

20

nominacji

Nagrody „Przeglądu Wschodniego” w XXIX edycji za 2021 r.

- nagroda w kategorii „Dzieje Polaków na Wschodzie” – Dariusz Węgrzyn, *Księga aresztowanych, internowanych i deportowanych z Górnego Śląska do ZSRR w 1945 roku, t. 1-3*, Katowice–Warszawa 2021
- nagroda w kategorii „Popularyzacja problematyki wschodniej” – Adam Hlebowicz, *Podróż na Wschód*, Warszawa 2021

Nagroda im. Janusza Kurtyki – VI edycja

- Przemysław Benken, *Tajemnica śmierci Jana Rodowicza Anody*, Warszawa 2016

Konkurs Literatury Kaszubskiej i Pomorskiej

- w kategorii „Reportaż i literatura faktu” – Robert Chrzanowski, Małgorzata Sokołowska, *Orla WRONA nie pokona. Stan wojenny w Gdyni (lata 1981–1983)*, Gdynia 2021

Książka Miesiąca – Nagroda „Magazynu Literackiego Książki”

- książka marca – Kazimierz Maciąg, *Sam jeden. Józef Mackiewicz – pisarz i publicysta*, Warszawa 2021
- książka lipca – Jerzy Kirszak, Bogusław Polak, Michał Polak, *Generał broni Władysław Anders 1892–1970. Czyny i pamięć*, Warszawa 2022
- książka października – Jarosław Molenda, *Alfred Szklarski – sprzedawca marzeń. Pierwsza biografia twórcy przygód Tomka Wilmowskiego*, Warszawa 2022

Międzynarodowa Nagroda im. Witolda Pileckiego

- w kategorii „Naukowa książka historyczna” – Joanna Lubecka, *Niemiecki zbrodniarz przed polskim sądem. Krakowskie procesy przed Najwyższym Trybunałem Narodowym*, Kraków 2021

Nagroda Stowarzyszenia Wydawców Katolickich FENIKS

- nagroda w kategorii „Historia – niepodległa” – Michał Ceglarek, *Kapelani Wojska Polskiego z okresu wojny polsko-sowieckiej 1919–1921*, Warszawa 2021

Periodyki naukowe

Punktowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki

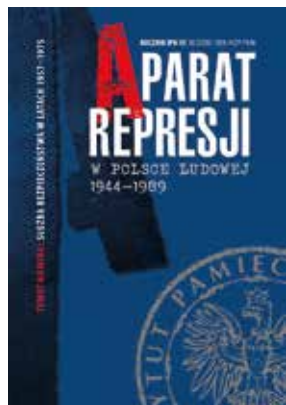

„Pamięć i Sprawiedliwość”

Punktacja MEiN: 100

Półrocznik poświęcony historii najnowszej, przygotowywany przez Biuro Badań Historycznych we współpracy z Wydziałem Periodyków Wydawnictwa IPN.

W 2022 r. ukazały się dwa numery czasopisma: 39. i 40.

„Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989”

Punktacja MEiN: 40

Rocznik naukowy, którego głównym celem jest pogłębienie oraz upowszechnienie prac badawczych dotyczących aparatu represji w PRL: Resortu Bezpieczeństwa Publicznego PKWN, Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wojskowych i granicznych służb specjalnych, służb więziennych, Milicji Obywatelskiej, sądownictwa i prokuratury oraz jednostek paramilitarnych.

W 2022 r. ukazał się numer 20. rocznika.

„Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”

Punktacja MEiN: 40

Rocznik wydawany przez Archiwum IPN we współpracy z Wydziałem Periodyków Wydawnictwa IPN. Prezentuje zagadnienia dotyczące szeroko rozumianej archiwistyki w kontekście funkcjonowania pionu archiwalnego Instytutu i specyfiki zgromadzonego zasobu. Popularyzuje niniejsze zbiory przez krytyczne omówienia oraz edycje najciekawszych dokumentów archiwalnych.

W 2022 r. ukazał się numer 14. i 15. rocznika.

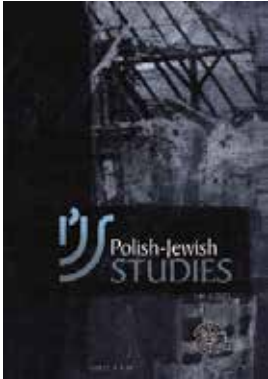
„Institute of National Remembrance Review”

Punktacja MEiN: 40

Czasopismo adresowane do czytelników anglojęzycznych. Celem publikacji jest rzetelny przegląd problematyki najnowszej historii Polski i Europy Środkowej funkcjonujących pod dwoma totalitaryzmami. Oprócz artykułów naukowych znajdują się w nim również prezentacje miejsc pamięci oraz muzeów historycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, upamiętniających okres wojny, okupacji i dyktatury komunistycznej. Zamieszczane są także omówienia i recenzje publikacji historycznych ukazujących się w językach ojczystych poszczególnych krajów.

W 2022 r. zostały wydane dwa numery czasopisma: 3. i 4.

„Polish-Jewish Studies”

Punktacja MEiN: 20

Wydawany przez Delegaturę IPN w Kielcach we współpracy z Wydziałem Periodyków IPN dwujęzyczny (polsko-angielski) rocznik poświęcony historii społeczności żydowskiej na ziemiach polskich w XX w., utrwalaniu pamięci o Żydach polskich oraz skomplikowanym relacjom polsko-żydowskim.

W 2022 r. ukazał się tom 3. czasopisma.

„Komunizm: System – Ludzie – Dokumentacja”

Punktacja MEiN: 40

Rocznik naukowy wydawany przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie oraz Towarzystwo Nauki i Kultury „Libra”. Jest poświęcony szeroko rozumianym zagadnieniom funkcjonowania partii komunistycznej w Polsce, Związku Sowieckim i krajach bloku wschodniego.

W 2022 r. ukazał się nr 11. rocznika.

Periodyki popularnonaukowe

„Biuletyn IPN”

Czasopismo popularnonaukowe poświęcone dziejom Polski w latach 1917–1989, adresowane do pasjonatów historii. Na łamach biuletynu są publikowane rozmowy z badaczami, świadkami historii, artykuły pracowników IPN, archiwalia, wspomnienia.

W 2022 r. ukazało się 10 numerów (w tym dwa numery podwójne).

„CzasyPismo”

Półrocznik przygotowywany przez katowicki oddział IPN.

Poświęcony popularyzacji badań historycznych nad XX-wiecznymi dziejami Górnego Śląska i sąsiednich obszarów. Szczególny nacisk położono na problematykę funkcjonowania systemów totalitarnych – nazizmu i komunizmu – ich oddziaływanie na społeczeństwo regionu.

W 2022 r. ukazał się nr 21. i 22.

Promocja i popularyzacja

W 2022 r. Wydawnictwo IPN zorganizowało:

125 promocji publikacji

w całej Polsce (łącznie z promocjami realizowanymi w oddziałach i delegaturach) w formie transmisji bezpośredniej lub retransmisji, które można oglądać na kanale YouTube IPN.tv oraz profilu IPN Facebook; pierwszą debatę o periodykach naukowych IPN pt. „Użyteczność poznawcza, społeczna i akademicka. Czasopisma IPN wobec wyzwań społeczeństwa opartego na wiedzy”.

Instytut Pamięci Narodowej uczestniczył w

37

wydarzeniach targowych w całej Polsce (targi, kiermasze, festiwale, jarmarki, plenery), **78 spotkaniach** z autorami podczas wydarzeń targowych w całej Polsce, przygotował **5 reportaży** z udziału w targach (Jesienne Targi Książki w Warszawie, Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie, Śląskie Targi Książki w Katowicach, Wrocławskie Targi Dobrej Książki, Targi Książki Historycznej).

Instytut Pamięci Narodowej uczestniczył w największych książkowych wydarzeniach wystawienniczych oraz w wybranych imprezach:

Poznańskie Targi Książki _____

Jesienne Targi Książki w Warszawie _____

Targi Wydawców Katolickich w Warszawie i Lublinie _____

Targi Książki Historycznej _____

Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie _____

Międzynarodowe Targi Gier i Komiksów w Łodzi _____

Gdańskie Targi Książki _____

Śląskie Targi Książki w Katowicach _____

Targi Wydawców Regionalnych w Radomiu _____

Wrocławskie Targi Dobrej Książki _____

Sądeckie Targi Książki _____

Festiwal Filmów Dokumentalnych NNW w Gdyni _____

Stoiska z publikacjami były obecne także m.in. podczas Nocy Muzeów, IX Wrocławskiej Prezentacji Grup Rekonstrukcji Historycznej, Pojazdów Militarnych i Służb Mundurowych REKON 2022 r., Jarmarku Jakubowego w Szczecinie, pikniku w Ossowie czy Krajowej Wystawy Rolniczej w Częstochowie towarzyszącej Dożynkom Jasnogórskim.

Dni Wydawnictwa IPN

Pierwsza w historii IPN akcja popularyzująca działalność wydawniczą Instytutu.

sprzedanych

14 681 egz.

w 13 księgarniach IPN w całej Polsce i w księgarni internetowej ksiegarniaipn.pl

20 sierpnia odbyła się wielka inauguracja w Warszawie oraz równolegle w **8 oddziałach w Polsce**: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Rzeszowie i Szczecinie. Bogaty program wydarzeń towarzyszących podczas inauguracji: otwarte podwoje Archiwum IPN, kino plenerowe, wystawa, konkursy z nagrodami, spotkania z autorami, z rysownikiem komiksów, warsztaty i zabawy dla najmłodszych.

Oferta Wydawnictwa IPN w internecie

6100

użytkowników FB

7100

obserwujących

370 tys.

zasięgi postów

68

e-booków w wolnym dostępie

Podcasty

Fragmety książek Wydawnictwa IPN

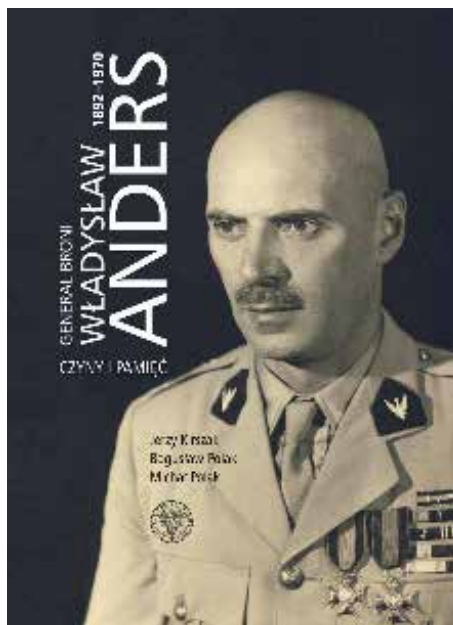
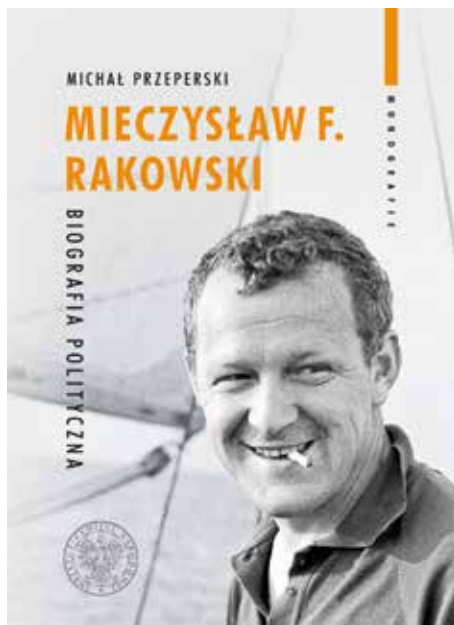
Na stronie internetowej IPN w zakładce Publikacje dostępne są: cotygodniowy cykl „Książka tygodnia”, co miesiąc „Bestsellery miesiąca” oraz cykl „Nie tylko o książkach” – rozmowy z autorami publikacji historycznych i wspomnień, świadkami historii oraz pracownikami miejsc pamięci narodowej.

Książki wydawane nakładem IPN są omawiane także w programach „Historia zza kulisy” i „Kulisy historii” na IPN.tv, „Przystanek Historia” w TVP Historia, w audycjach radiowych „Przystanek Historia” w Polskim Radiu.

Spotkania dotyczące książek wydawanych przez IPN – dyskusje czy rozmowy z autorami – odbywały się także w oddziałach i delegaturach IPN, m.in. w ramach stałych cykli w Krakowie i Szczecinie, a także w Kielcach, Gdańsku, Poznaniu czy we Wrocławiu.

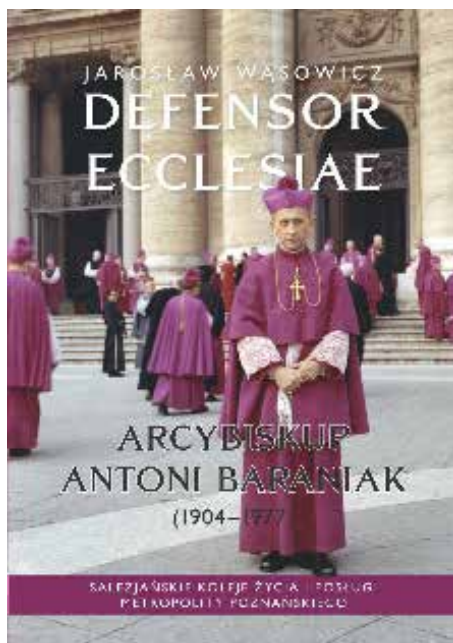
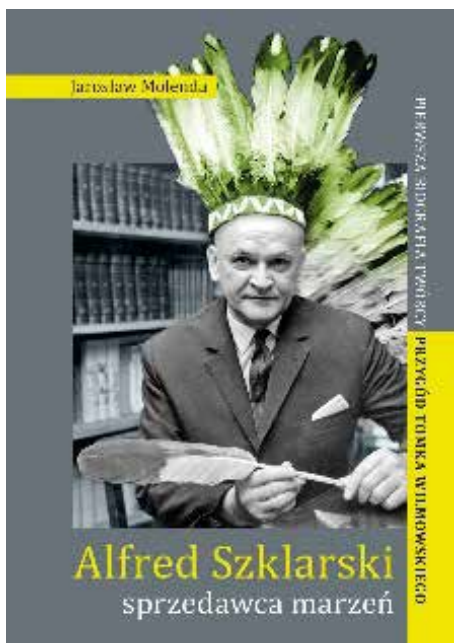
Wybrane publikacje

Bestseller roku:
**Mieczysław F.
Rakowski.
Biografia polityczna**

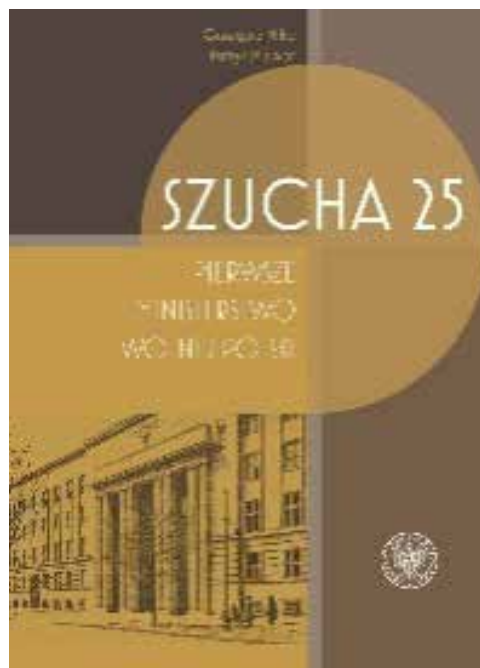
**Generał broni Władysław
Anders 1892–1970.
Czyny i pamięć**

**Alfred Szklarski –
sprzedawca marzeń.
Pierwsza biografia
twórcy przygód Tomka
Wilmowskiego**

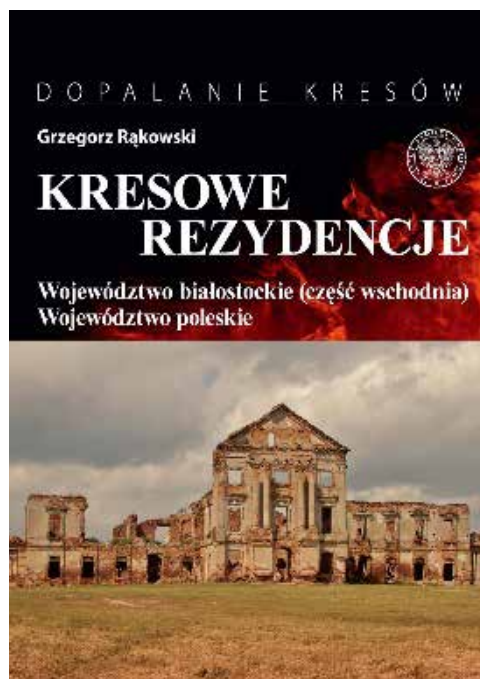

**Defensor Ecclesiae.
Arcybiskup Antoni
Baraniak (1904–1977).
Salesjańskie koleje życia
i posługi metropolity
poznańskiego**

**„Pan Tadeusz” –
media pamięci**

**Szucha 25. Pierwsze
ministerstwo wolnej
Polski**

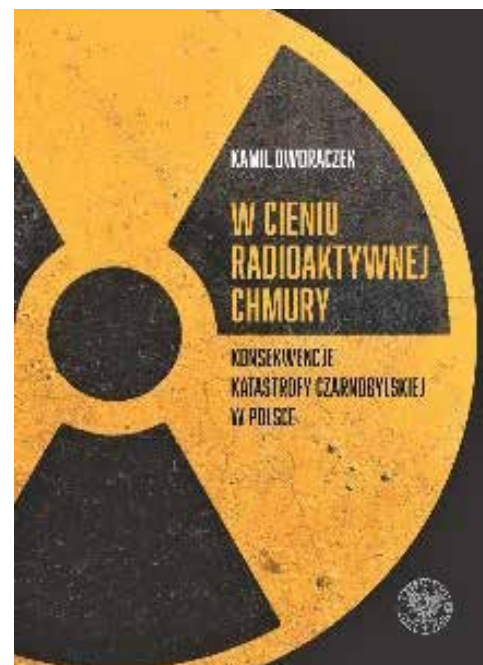
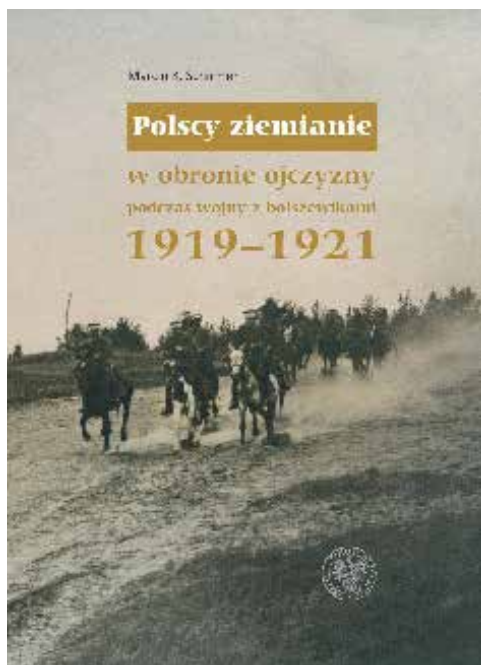
**Ukradzione dzieciństwo /
Stolen Childhood**

**Kresowe rezydencje.
Zamki, pałace i
dwory na dawnych
ziemiach wschodnich
II RP, t. 3: Województwo
białostockie
(część wschodnia).
Województwo poleskie**

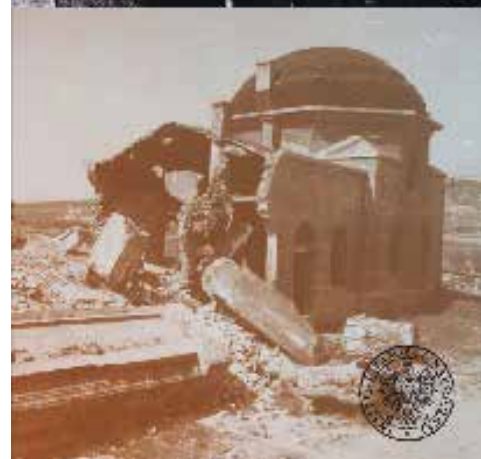
***Polscy ziemianie
w obronie ojczyzny
podczas wojny
z bolszewikami 1919–1921***

***W cieniu radioaktywnej
chmury. Konsekwencje
katastrofy czarnobylskiej
w Polsce***

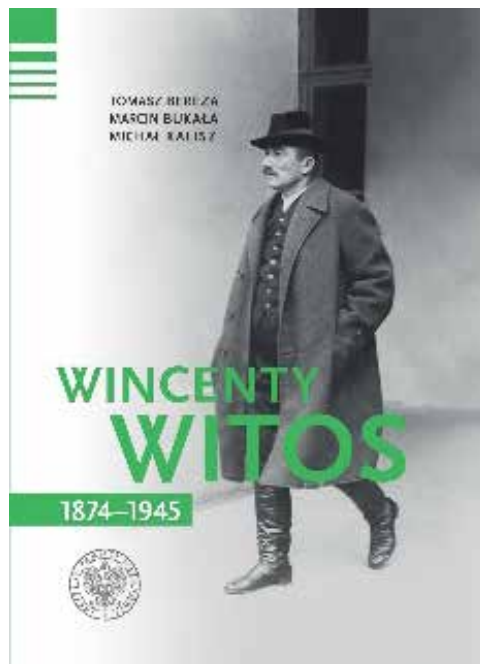

***Żydzi Krakowa
w dobie zagłady
(ZAL/KL Plaszow)***

***Wspomnienia ocalonego.
Wołyń 1941–1944***

*Podpułkownik Ludwik
Marszałek „Zbroja”*

*Wincenty Witos
1874-1945*

Wybrane promocje książek

Promocja książki
dr. hab. Kazimierza Maciąga
*Sam jeden. Józef Mackiewicz –
pisarz i publicysta*

Warszawa, 18 stycznia 2022 r.
Fot. Piotr Życieński (IPN)

Promocja albumu
*General broni Władysław
Anders 1892–1970.
Czyny i pamięć*

Warszawa, 20 września 2022 r.
Fot. Sławek Kasper (IPN)

Promocja książki
Andrzej Waśko,
„Pan Tadeusz” – media pamięci

Warszawa, 26 listopada 2022 r.
Fot. IPN

Prezentacja albumu
*Szucha 25. Pierwsze
ministerstwo wolnej Polski*

Warszawa, 26 września 2022 r.
Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Prezentacja komiksu *Polskie Radio wrzesień 1939* wydanego przez Instytut Pamięci Narodowej i Polskie Radio

Warszawa, 30 września 2022 r.
Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Dyskusja o książce *Stan badań nad pomocą Żydom na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką – przegląd piśmiennictwa*

Warszawa, 7 września 2022 r.
Fot. Piotr Życieński (IPN)

Debata poświęcona
periodykom naukowym
wydawanych przez IPN

Warszawa, 5 października 2022 r.
Fot. Piotr Życieński (IPN)

Promocja książki pamiątkowej
*Maiestati Rei Publicae Poloniae
reddere proprium decus /*
Majestatowi Rzeczypospolitej
Polskiej przywrócić własną
chwałę, dedykowanej
prof. Wiesławowi Wysockiemu
w 70. rocznicę jego urodzin

Warszawa, 6 grudnia 2022 r.
Fot. Sławek Kasper (IPN)

Dni Wydawnictwa

Pracownicy IPN zorganizowali wielką wyprzedaż połączoną ze spotkaniami z autorami, wystawami, kinem plenerowym i innymi atrakcjami. To pierwsze tego typu wydarzenie w historii działalności Instytutu. Inauguracja wydarzenia odbyła się 20 sierpnia 2022 r. Tego dnia w magazynie centralnym w Warszawie oraz w 8 oddziałach IPN w Polsce rozpoczęto wielkie święto książki.

Dni Wydawnictwa IPN –
Warszawa, 20 sierpnia 2022 r.
Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Dni Wydawnictwa IPN – Poznań

20–31 sierpnia 2022 r. Fot. IPN

Dni Wydawnictwa IPN w Delegaturze IPN w Bydgoszczy

20 sierpnia 2022 r.

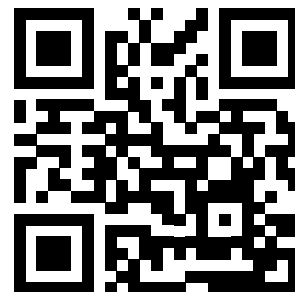

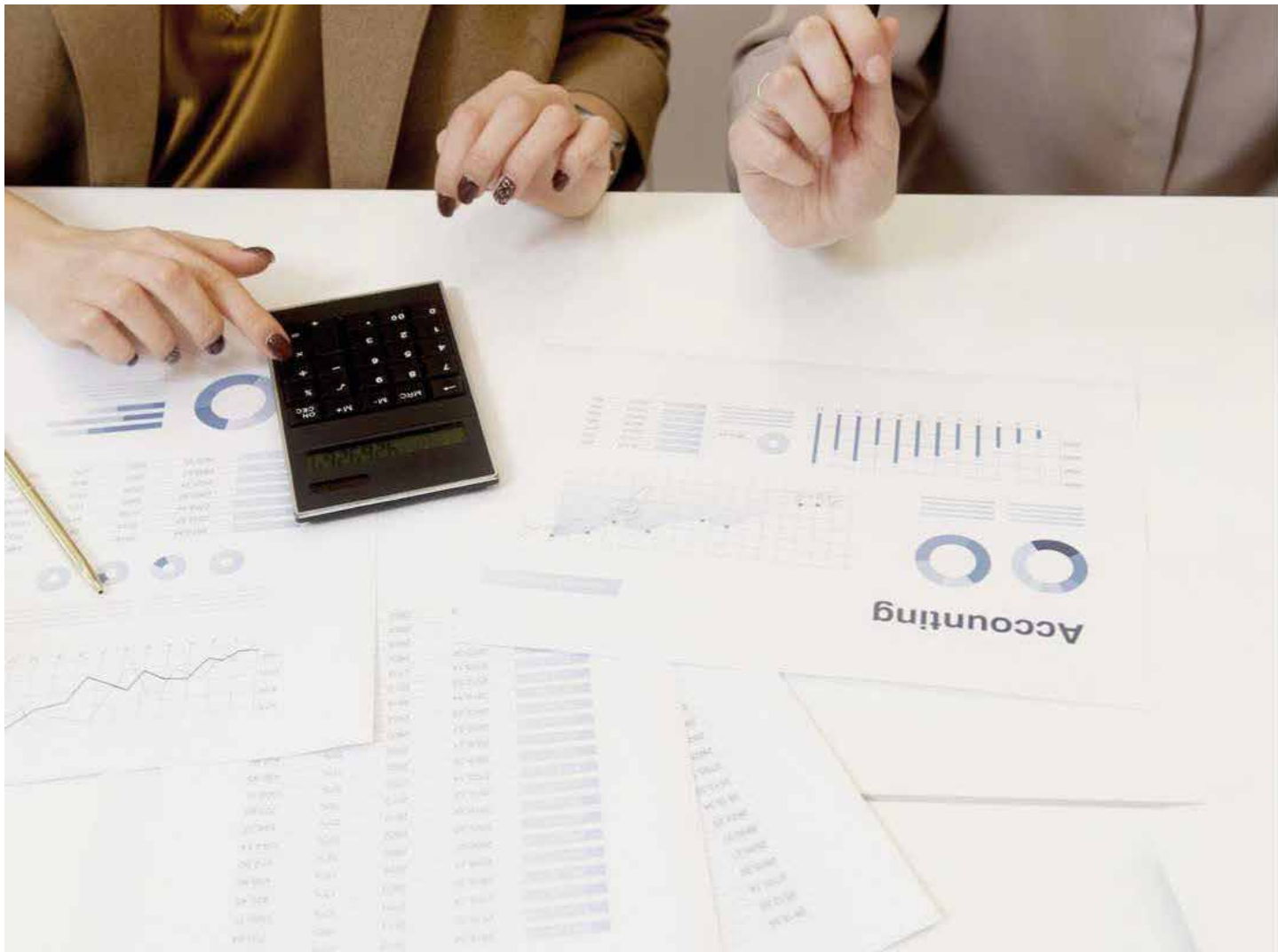

Księgarnia internetowa IPN

ksiegarniaipn.pl 🔍

Pełna oferta

FINANSE I KADRY

Instytut Pamięci Narodowej to instytucja o wyjątkowo złożonym profilu i nieporównywalna do innych podmiotów, realizująca zadania publiczne. Specyficzny charakter polega na połączeniu wielu obszarów interdyscyplinarnych, stosowanych technik i metod badawczych. Wykonywanie zadań ustawowych i wypełnianie misji jest możliwe dzięki obecnej strukturze Instytutu, tj. przez działalność śledczą i lustracyjną, badawczą oraz edukacyjną, archiwalną, związaną z upamiętnieniami i poszukiwawczą, wydawniczą, a także najnowszą – w obszarze nowych technologii, wydarzeń kulturalnych.

Dzięki dobrej organizacji pracy i wysoko wykwalifikowanym pracownikom osiągnana jest najwyższa jakość realizowanych zadań.

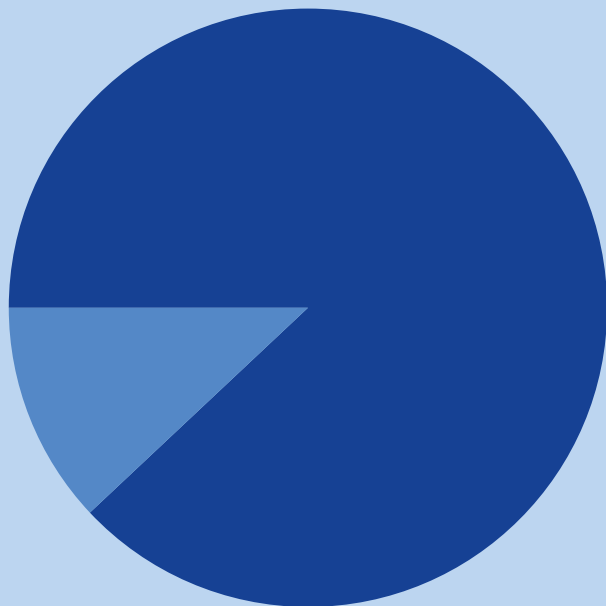
Według stanu na 31 grudnia 2022 r.

w Instytucie było zatrudnionych:

2541 osób

co w przeliczeniu na etaty stanowi **2492,34 etatu**, w tym **112** to etaty prokuratorskie, w pionie śledczym **76 prokuratorów**, a w pionie lustracyjnym **36 prokuratorów**. W Instytucie Pamięci Narodowej zatrudnione były **44 osoby** posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Spośród 2541 pracowników Instytutu

2219 osób

ma wykształcenie wyższe, co stanowi **88,79 proc.** zatrudnionych, w tym **6 osób** ma tytuł naukowy profesora, **45 osób** – stopień naukowy doktora habilitowanego i **245 osób** – stopień naukowy doktora.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r.

● Archiwum IPN oraz biura oddziałowe: **825,93 (33,14 proc.)**

● Biuro Badań Historycznych oraz biura oddziałowe: **203,40 (8,16 proc.)**

● Biuro Edukacji Narodowej oraz biura oddziałowe: **168,50 (6,76 proc.)**

● Biuro Poszukiwań i Identyfikacji, biuro oddziałowe oraz wieloosobowe stanowiska w oddziałach: **68,70 (2,76 proc.)**

● Biuro Upamiętniania, Walk i Męczeństwa oraz biura w oddziałach: **92,50 (3,71 proc.)**

● Wydawnictwo IPN: **63,50 (2,55 proc.)**

● Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz komisje oddziałowe (łącznie z prokuratorami): **146,75, w tym 76 prokuratorów (5,89 proc.)**

● Biuro Prezesa, Biuro Nowych Technologii, Biuro Rzecznika Prasowego wraz z samodzielnymi stanowiskami asystentów prasowych, Biuro Współpracy Międzynarodowej, Biuro Wydarzeń Kulturalnych, Biuro Przystanków Historia: **58,65 (2,37 proc.)**

● Biuro Lustracyjne oraz biura oddziałowe (łącznie z prokuratorami): **216,58, w tym 36 prokuratorów (8,68 proc.)**

● pozostałe komórki organizacyjne centrali oraz oddziałów (w tym pracownicy ochrony): **590,23 (w tym 167,38 pracowników ochrony): 23,68 proc. (w tym 6,72 to pracownicy ochrony)**

W 2022 r.

32 osoby

odbyły wolontariat

3 osoby

odbyły staż zawodowy

83 osoby

niebędące pracownikami Instytutu skorzystały z możliwości zdobywania doświadczenia zawodowego w ramach staży zawodowych, praktyk studenckich i wolontariatów

48 osób

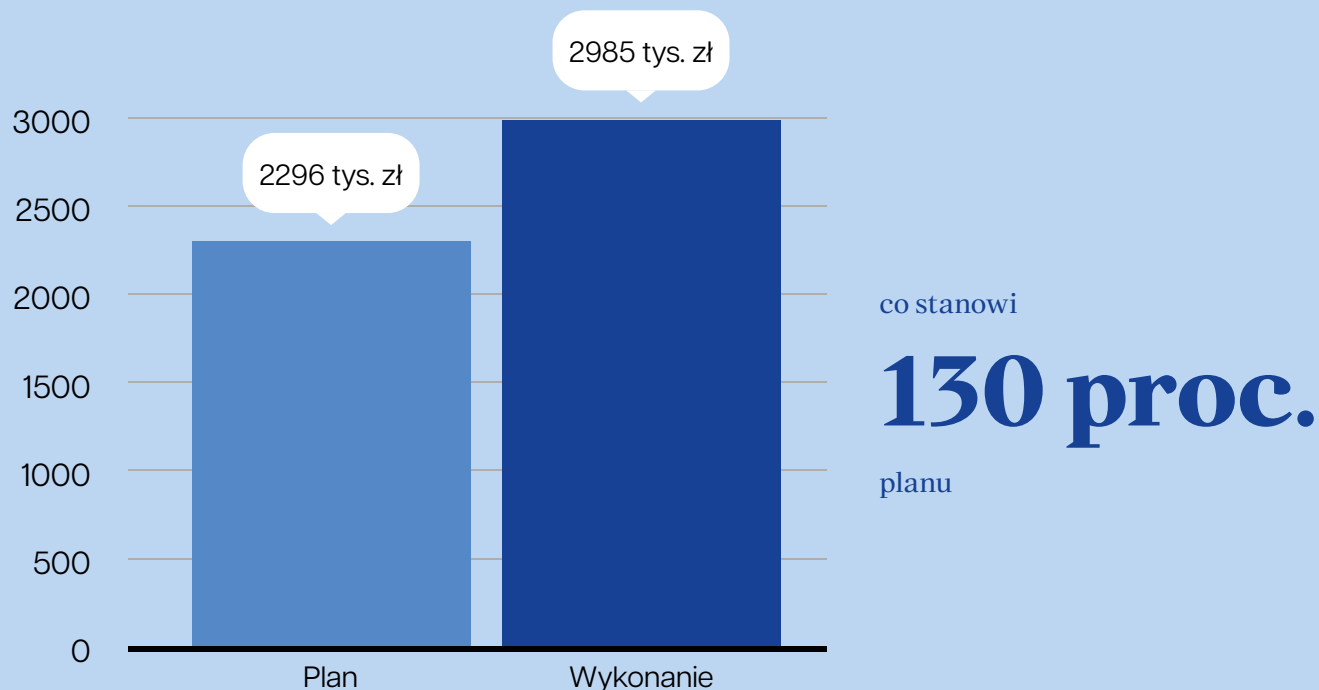
odbyło praktyki studenckie

Informacja dotycząca dochodów i wydatków budżetu państwa w 2022 r.

Część 13. Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu

1. Plan i wykonanie dochodów

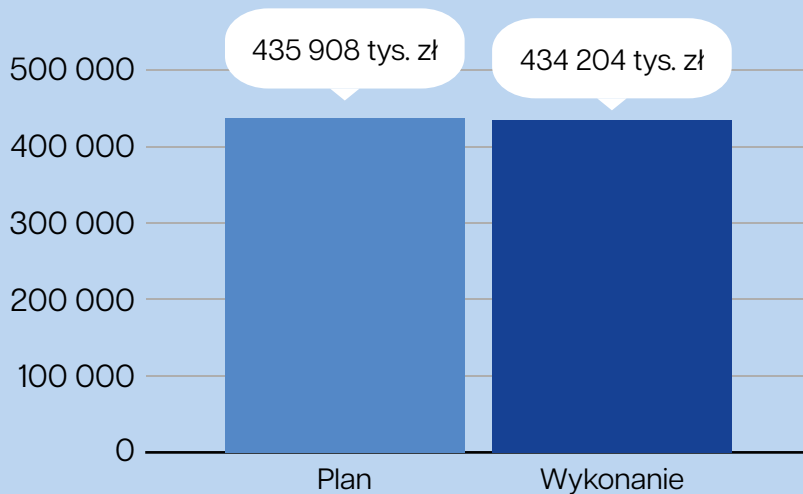

Najwyższe uzyskane dochody dotyczyły:

- wpływów ze sprzedaży wyrobów (§ 0840) – **1515 tys. zł** z tytułu sprzedaży publikacji i gier edukacyjnych;
- wpływów ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielanych sędziom i prokuratorom na zaspokajanie ich potrzeb mieszkaniowych (§ 0700) – **415 tys. zł**;
- wpływów z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (§ 0940) – **137 tys. zł**;

2. Plan i wykonanie wydatków budżetowych

Część 13. Instytut Pamięi Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

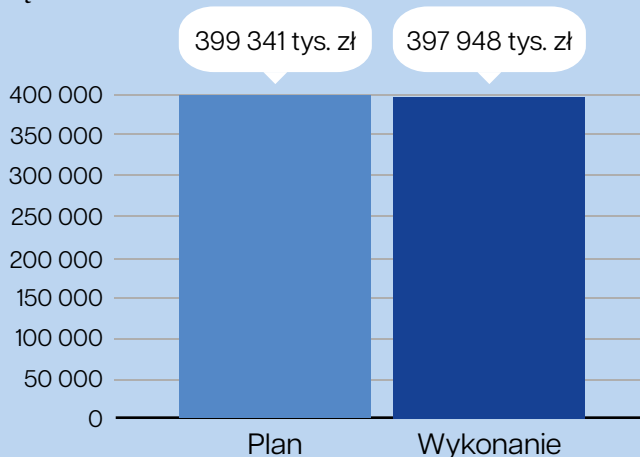
co stanowi

99,6 proc.

planu

oraz

- Dział 751. Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa

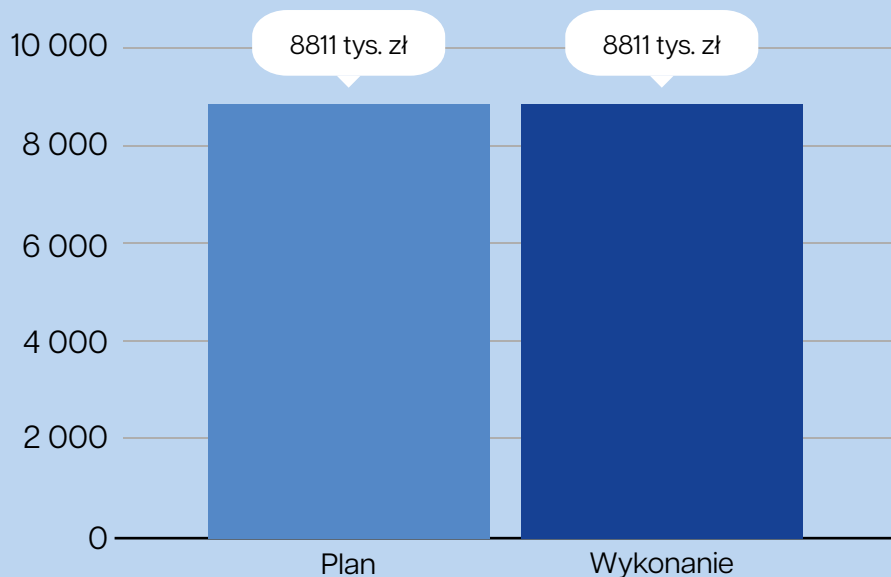

co stanowi

99,7 proc.

planu

- Dział 753. Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, w tym:
Rozdział 75302. Uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne

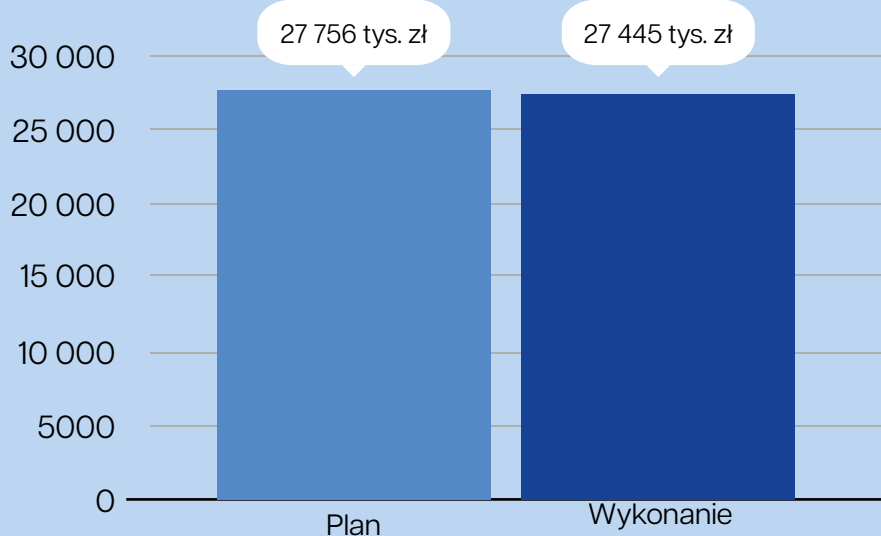

co stanowi

100 proc.

planu

- Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

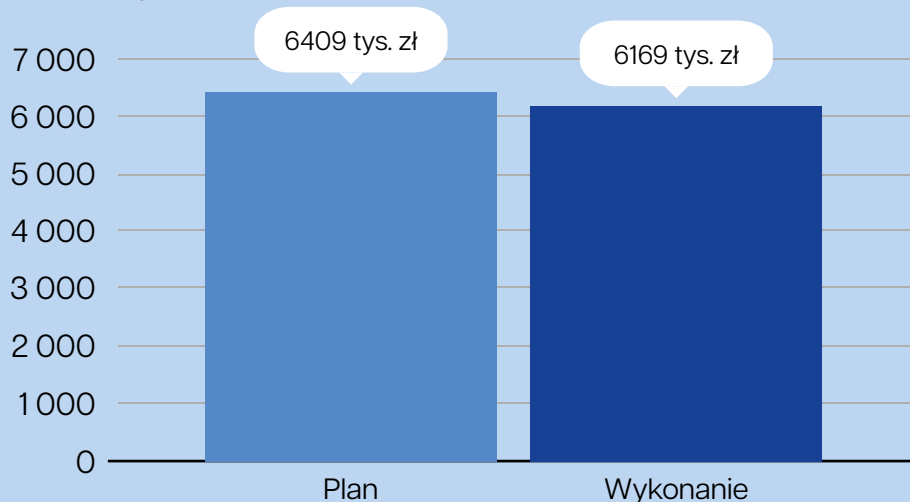
co stanowi

98,9 proc.

planu

3. Plan i wykonanie wydatków według grup ekonomicznych

• dotacje

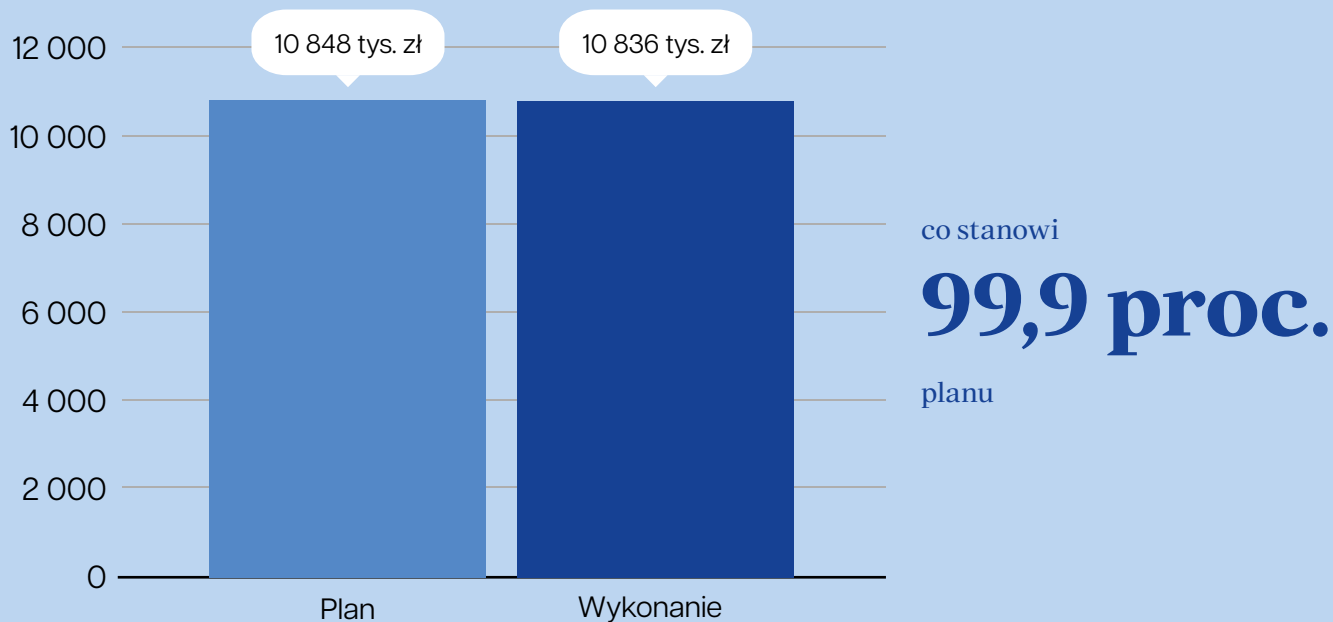
co stanowi

96,3 proc.

planu

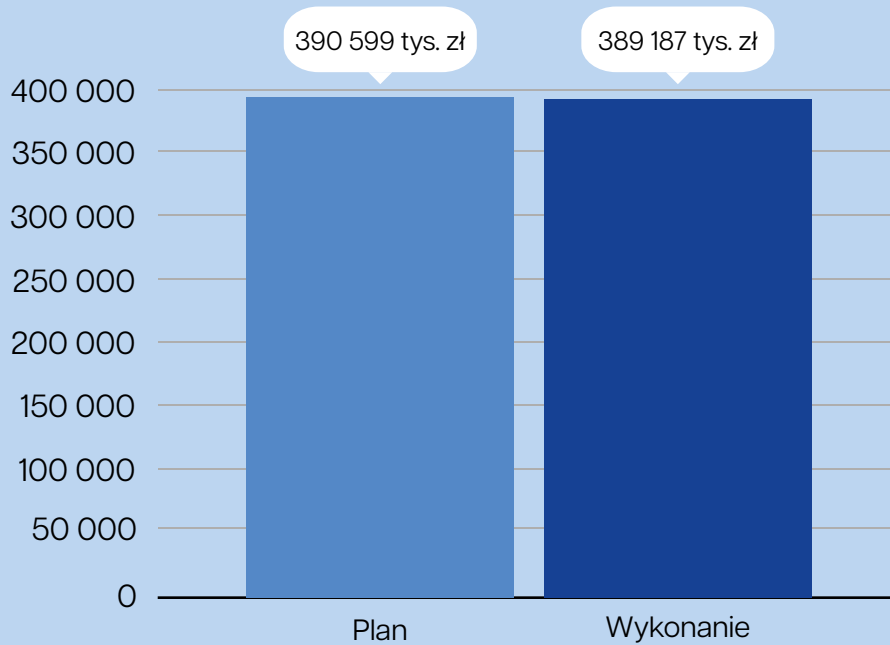
Wykonane wydatki obejmują dotacje: podmiotowe z budżetu dla państwowej jednostki kultury (5654 tys. zł – § 2550); celowe z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych (17 tys. zł § 2800); celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom (424 tys. zł – § 2820); celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych (74 tys. zł – § 2830).

- świadczenia na rzecz osób fizycznych

Największy udział w tej grupie wydatków stanowiły uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne (**8811 tys. zł – dział 753**). Świadczenia na rzecz osób fizycznych dotyczyły również świadczeń wynikających z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy, m.in. zakupu środków ochrony osobistej i odzieży ochronnej dla pracowników.

- wydatki bieżące

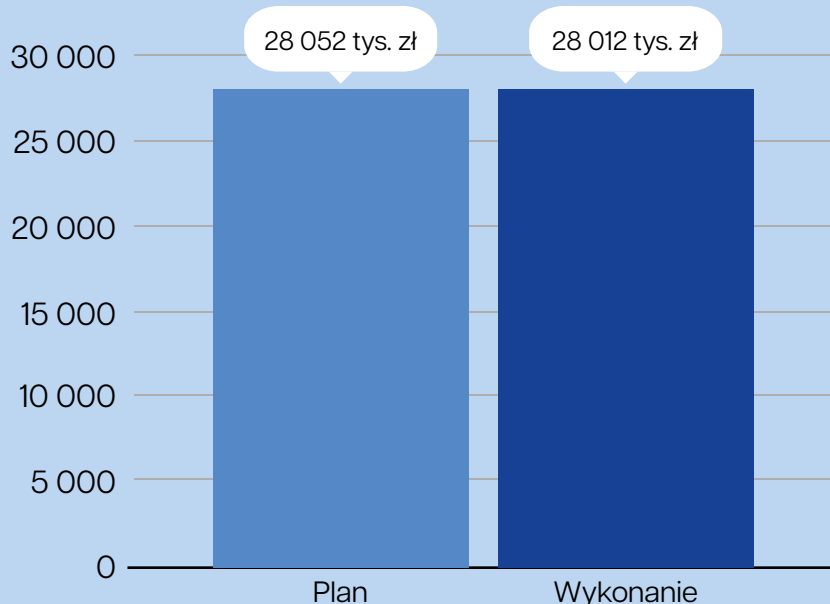

co stanowi

99,6 proc.

planu

- wydatki majątkowe

co stanowi

99,9 proc.

planu

Wydatki na zakupy inwestycyjne obejmowały m.in.:

- zakup praw autorskich i licencji do utworów i publikacji (672 tys. zł)
- zakup środków transportu, w tym cztery samochody elektryczne i trzy spalinowe (1168 tys. zł)
- zakup sprzętu technicznego i mebli, m.in. plotera wielkoformatowego, urządzeń wielofunkcyjnych, UPS Symmetra PX oraz urządzenia do kompensacji mocy biernej w celu zapewnienia zasilania (1374 tys. zł)
- zakupy dotyczące sprzętu informatycznego (1949 tys. zł)
- zakup wartości niematerialnych i prawnych w zakresie IT, w tym m.in. wdrożenie modułów aplikacji Teta Me „Delegacje”, „Profil pracownika”, „Wnioski urlopowe”, „Plany urlopowe” wraz z licencjami, zaprojektowanie i utworzenie strony internetowej na potrzeby projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, rozwój aplikacji Cyfrowe Archiwum (3614 tys. zł),

Wydatki inwestycyjne obejmowały m.in. zadania:

- rozbudowa siedziby Delegatury IPN w Kielcach, al. Na Stadion 1 (5199 tys. zł),
- budowa mikroinstalacji fotowoltaicznych w dwóch siedzibach Centrali IPN w Warszawie oraz w Oddziale IPN Łódź (730 tys. zł),
- modernizacja budynku Centrali IPN, ul. Janusza Kurtyki 1 w Warszawie (227 tys. zł),
- przebudowa szybu windowego w siedzibie Oddziału IPN Szczecin (477 tys. zł).

Spis treści

Wstęp	3
Kalendarium Najważniejszych rocznic obchodzonych przez Instytut Pamięci Narodowej	8
Patronaty Honorowe	18
Nagrody IPN	20
Współpraca Międzynarodowa	28
IPN w Internecie i Mediach	52
Archiwum IPN	72
Edukacja	86
Biuro Nowych Technologii	104
Biuro Przystanków Historia	108
Biuro Wydarzeń Kulturalnych	110
Badania Naukowe	116
Poszukiwania i Identyfikacja	134
Upamiętnianie	156
Ściganie Zbrodni	174
Lustracja	182
Wydawnictwo IPN	192
Finanse i Kadry	216

Wydawca

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
ul. Janusza Kurtyki 1
02-676 Warszawa
tel.: +48 22 581-87-78/77/76
e-mail: sekretariat.ipn@ipn.gov.pl
ipn.gov.pl

Koncepcja i opracowanie

Adrianna Garnik, Nikolina Laskus-Drożdżewicz

Redakcja i korekta

Jerzy Toczek

Fotografie

Mikołaj Bujak, Sławomir Kasper, zespół Instytutu Pamięci Narodowej. Zdjęcia: s. 17,52,72,116,133,134,156,174 - Sławek Kasper, s. 7,27,52,85,86,90,104,110,115,143 – Mikołaj Bujak, s. 191,192 – Katarzyna Adamów, s.216 – domena publiczna

Projekt graficzny i skład

Almost Famous – Krzysztof Kapłon

ISBN

978-83-8229-891-8

Druk i oprawa

PROFES Drukarnia i Studio Graficzne
ul. Mała 7, 61-482 Poznań
tel. +48 61 622 78 03
www.profesjonalnydruk.pl

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ